

**KANUNİ ERHAN AKALIN'IN HAYATI
VE TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜNE
KATKILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Ataberk ÇİNGİRT
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Çağhan ADAR
Mayıs, 2023
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KANUNİ ERHAN AKALIN'IN HAYATI VE TÜRK MÜZİK
KÜLTÜRÜNE KATKILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Hazırlayan
Ataberk ÇİNGİRT

Danışman
Doç. Dr. Çağhan ADAR

AFYONKARAHİSAR 2023

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Kanuni Erhan Akalın'ın Hayatı ve Türk Müzik Kültürüne Katkıları Üzerine Bir İnceleme**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

25/05/2023

İmza

Ataberk ÇİNGİRT

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Ataberk ÇİNGİRT
	Numarası	200651117
	Anabilim Dalı	Müzik
	Programı	Müzik
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı	Kanuni Erhan Akalın'ın Hayatı ve Türk Müzik Kültürüne Katkıları Üzerine Bir İnceleme	
Tez Savunma Sınav Tarihi	25.05.2023	
Tez Savunma Sınav Saati	11.00	

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek oy birliği – oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

KANUNİ ERHAN AKALIN'IN HAYATI VE TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜNE KATKILARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Ataberk ÇİNGİRT

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANA SANAT DALI

Mayıs, 2023

Danışman: Doç. Dr. Çağhan ADAR

Bu araştırmanın konusu yerel sanatçılarımızdan Kütahyalı, Kanuni Erhan Akalın'ın hayatı ve Türk müziğine olan katkılarıdır. Erhan Akalın için Geleneksel Türk Müziği, çocukluğundan beri hayatının bir parçası olmuş, adeta hayatının temel ihtiyaçlarından biri haline gelmiştir. Müzisyen olan babası Ahmet Bey'den aldığı bu müzik mirasını, başta babasının rehberliğinde ve kendi yetenekleri doğrultusunda değerlendirip Türk müziğine çeşitli hizmetler yapmıştır. Araştırmada Erhan Akalın'ın besteleri ve fotoğrafları da yer almaktadır. Araştırma konusuyla ilgili birçok yazılı kaynak incelenmesine rağmen oldukça az sayıda yazılı veriye ulaşılmış olup, çalışma daha çok Erhan Bey'in aile bireyleri, akrabaları, yakın arkadaşları ile yapılan mülakatlarla ve Erhan Akalın hakkında ulaşabildiğimiz geçmiş dönemlerden kalan ses kayıtlarının incelenmesiyle zenginleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erhan Akalın, Türk müziği, bestecilik.

ABSTRACT

AN EXAMINATION ON KANUNI ERHAN AKALIN'S LIFE AND HIS CONTRIBUTIONS TO TURKISH MUSIC CULTURE

Ataberk ÇİNGİRT

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF MUSIC

May, 2023

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Çağhan ADAR

In this study, the life of the local artist of Kütahya, Kanuni Erhan Akalın and his contributions to Turkish Music Culture were investigated. Erhan Akalın has grown up with Traditional Turkish Music since childhood and music has become a necessity for him. He got his musical talent and education from his father. He developed under the guidance of his father and contributed to Turkish Music Culture. Erhan Akalın's compositions and photographs are also included in this work. Although the written sources related to the research subject were examined, very few written data were obtained. Therefore, interviews were conducted with family members, relatives and close friends of Erhan Akalın to collect data. In addition, the sound recordings of Erhan Akalın from the past to the present were examined.

Keywords: Kanuni Erhan Akalın, Turkish music, composing.

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın oluşmasında bana rehberlik eden, engin bilgi ve tecrübeleriyle yardımlarını esirgemeyen çok değerli hocam ve danışmanım Sayın Doç. Dr. Çağhan Adar'a, çalışmam için sahip olduğu tüm verileri samimiyetle paylaşan Kanuni Erhan Akalın'ın mahdumu Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Devlet Klasik Türk Müziği Korosu Ney Sanatçısı Yavuz Akalın'a, müzik ile tanışmamı sağlayarak geleceğime yön veren ve beni her dâim destekleyen müzik öğretmenim Sayın Mustafa Cüneyt Aydın'a saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca maddi ve manevi en büyük destekçilerim olan Sevgili Annem Hanife Çingirt ve Babam Ertüzün Çingirt'e üzerimdeki haklarından dolayı minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Ataberk ÇİNGİRT
2023, Afyonkarahisar

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. MÜZİK TARİHİ	3
1.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	3
1.1.1. İslamiyet'ten Önce Türk Müziği	3
1.1.2. İslamiyet'ten Sonra Türk Müziği.....	4
1.1.3. Osmanlı Dönemi Türk Müziği	6
1.1.4. Osmanlı'dan Sonra Türk Müziği	7
2. TÜRK MÜZİĞİNDE DÖNEMLER	8
2.1. OLUŞUM DÖNEMİ	8
2.2. GELİŞİM DÖNEMİ.....	11
2.3. DORUK DÖNEMİ.....	14
2.4. DEĞİŞİM DÖNEMİ	17
2.5. ATILIM DÖNEMİ	19
2.6. YENİ DÖNEM.....	22
3. TÜRK MÜZİĞİNDE BESTECİLİK.....	24
4. TÜRK MÜZİĞİNDEKİ KANUNİ BESTEKÂRLAR	25
4.1. ŞEMSİ EFENDİ	25
4.2. MUSULLU AMA HAFIZ OSMAN EFENDİ	25
4.3. ZİYA PAŞA	26
4.4. EDHEM EFENDİ.....	26
4.5. MEHMET BEY	26
4.6. İSMAİL FENNİ ERTUĞRUL	27
4.7. KEMANİ VE KANUNİ TATYOS EFENDİ	27
4.8. VAHİDEDDİN HAN (MEHMET VI)	27
4.9. HACI ARİF BEY	27
4.10. CEMİL BEY	28
4.11. KRİKOR MEHTERYAN.....	28
4.12. KANUNİ GARBİS EFENDİ	28
4.13. KARNİK GARMİRYAN EFENDİ.....	29
4.14. KANUNİ VİTALİ EFENDİ.....	29
4.15. ALİ RIZA BEY	29
4.16. ÂMÂ NÂZİM BEY	29
4.17. ARTAKİ CANDAN	30
4.18. NUBAR EFENDİ.....	30

4.19. ZEKİ ARIF ATAERGİN.....	30
4.20. AHMET YATMAN	31
4.21. NURİ SESÖREN.....	31
4.22. FERİT ALNAR	31
4.23. İSMAİL SAFA OLCA Y	32
4.24. HASAN FERİT ALNAR	32
4.25. İSMAİL BAHA SÜRELSAN	32
4.26. VECİHE DARYAL.....	33
4.27. FİKRET KUTLUĞ.....	33
4.28. NECDET VAROL.....	34
4.29. SADETTİN ÖKTENAY	34
4.30. HÜSNÜ ANIL.....	34
4.31. GÜLTEKİN AYDOĞDU.....	34
4.32. BERTAN ÜSKÜDARLI	34
4.33. KAYHAN ŞENTİN.....	34
4.34. NURİ ŞENNEYLİ.....	35
4.35. HAÇATUR AVETİSYAN	35
4.36. TARIK KİP	35
4.37. CÜNEYD KOSAL	35
4.38. HİLMİ RİT	35
4.39. MAHMUT OĞUL.....	36
4.40. İHSAN ÖZER	36
4.41. HALİL KARADUMAN.....	36
4.42. MEHMET GÜNTEKİN	36
4.43. GÖKSEL BAKTAGİR.....	37
5. KANUN	37
5.1. TARİHÇESİ	37
5.2. FİZİKİ YAPISI.....	40

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	41
2. PROBLEM CÜMLESİ	41
3. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI.....	41
4. ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI.....	42
5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	42
5.1. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ	42
5.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ.....	42
5.3. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ	42
6. İLGİLİ ÇALIŞMALAR.....	43
6.1. KİTAPLAR	43
6.2. TEZLER	43
6.2.1. Doktora-Sanatta Yeterlilik	43
6.2.2. Yüksek Lisans	43
6.3. MAKALELER	45

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
BULGULAR VE YORUM

1. GÖRÜŞMELER	46
2. HAYATI	54
3. SANATÇI KİMLİĞİ.....	56
4. BESTEKÂRLIĞI	61
5. ESERLERİ.....	62
5.1. SAZ ESERLERİ.....	64
5.2. SÖZLÜ ESERLERİ.....	73
SONUÇ	100
KAYNAKÇA.....	102
EKLER DİZİNİ	104

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Bestenigâr Saz Semâîsi	64
Şekil 2. Segâh Saz Semâîsi.....	66
Şekil 3. Tâhir Medhâl.....	68
Şekil 4. Tâhir Saz Semâîsi.....	71
Şekil 5. Hüzzam Şarkı “O Yaman Yıllara Sor Bendeki Sonsuz Kederi”	73
Şekil 6. Hüzzam Şarkı “Aşkınla Çağlayan Kalbim Hasretinle Yanarken”	74
Şekil 7. Hüzzam Şarkı “Ruhumda Gizli Bir Emel Mi Arar?”	76
Şekil 8. Hüzzam Şarkı “Ümidim Yılların Seline Düştü”	77
Şekil 9. Hüzzam Şarkı “Beni Sev, Cennete Sevginle Girilsin”	78
Şekil 10. Hüzzam Şarkı “Sensiz Geceler Bitmedi Küskün Yüreğimde”	79
Şekil 11. Karcığâr Şarkı “Ne Umuda Güz Geldi Ne Soldu Açan Güller”	80
Şekil 12. Karcığâr Şarkı “Zambakları Hayran Ediyor Sendeki Saffet”	81
Şekil 13. Hicazkâr Şarkı “Bir Baharsın ki Nefis İtrımı Bin Rengiyle”	82
Şekil 14. Hicaz Şarkı “Veda Edip Gittiğin Günden Beri”	84
Şekil 15. Hicaz İlahi “Dağlar ile Taşlar ile”	85
Şekil 16. Bestenigâr Şarkı “Canım Eksik Tende Sensiz”	86
Şekil 17. Nevâ Şarkı “Seni Buldum Yeniden Geldi Giden Can Güzelim”	87
Şekil 18. Nevâ Şarkı “Yüzün Yürekleri Süsler, Gözün Gönül Çalıyor”	88
Şekil 19. Suzinak Şarkı “Sensiz Bu Kor Yığınları En Son Sözüm Değil”	89
Şekil 20. Suzinak Şarkı “Kapanmış Nasibim Açılmaz”	91
Şekil 21. Nikriz Şarkı “Nevruz Adı Verdim Gözünün Rengine Ben”	93
Şekil 22. Muhayyer Şarkı “Her Zaman Başın Dumanlı”	95
Şekil 23. Muhayyer Şarkı “Gülünce Gözlerinde Işıl Işıl Sevgiyle”	97
Şekil 24. Muhayyer Sünbüle Beste “Nerdesin Sen Vakt-İ Zamân Dolmadan Gelmez Misin?”	98

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Doç : Doçent

S.2. : sayfa 2

S.3. : sayfa 3

TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

Vb. : Ve benzeri

Vs. : Vesaire

Yy. : Yüzyıl

GİRİŞ

Türkler İslam dinini kabul etmeden önce, içinde buldukları coğrafyanın etkileriyle ve kendi kültürlerinden meydana getirdikleri Gök Tanrı inancı kapsamında müziğe manalar yükleyip, kendi geliştirdikleri çalgıları kullanmışlardır. Türkler İslam dinini tanıyıp kabul ettikten sonra, başka kültürlerden etkilenmeleri sonucunda kendi kültürlerinde olmayan çeşitli enstrümanları zamanla benimsemiş ve geleneksel müzik aletleriyle birlikte kullanmaya başlamışlardır. Böylece günümüzde yapılmakta olan ve “Geleneksel Müzik” olarak adlandırılan Türk sanat müziğinin temelleri atılmaya başlanmıştır.

Zamanla sesin akıl süzgecinden geçirilme işlemi, sürekli olarak devam etmiş ve zamanla Müzik Tarihi'nin oluşmasını sağlamıştır. Oluşması yüzyıllar alan Müzik Tarihi, kendi içinde çok çeşitli dallara ayrılmakta ve bunları temsil etmektedir. Temsil ettiği etmenlere örnek olarak yüzyıllarca icra edilen çeşitli sazlar, oluşan müzik formları, besteleme yöntemleri, ve çeşitli müzik akımlarını gösterebiliriz. İnsan, geçmişteki yaşadıklarının farkındadır ve geleceğini kendisi belirler. İşte insanoğlunun geçmişi ile geleceği arasındaki durum arasında bağ kurması ve yorumlayarak bunları değerlendirmesine tarih şuuru denir. Günümüzde var olan herhangi bir sanat akımı kesinlikle bir geçmişe sahiptir, aksi mümkün değildir. İnsanoğlunun oluşturmuş olduğu insanlık tarihi, yüzyıllarca yaşanmış gelişmeler sonucu birikerek çoğalmış ve tüm insanlığı temsil eden, böylece evrensellik kazanmış olan bir gelişimdir. Bu sebeple Dünya Müzik Tarihi, kendi alanı içerisinde, evrensel gelişim yasalarının tarihi olmaktadır. Dünya Müzik Tarihi, farklı tavırlar ve fikirler arasındaki var olan benzer özellikler ve farklılıkları içerisinde barındıran bir hareketi, değişimi gözler önüne serer. İşte bu değişimler müzik alanına has bir özellik olmayıp, tüm insanlığın yaşamış olduğu ilerlemeleri temsil etmektedir (Say, 1997: 17-18).

Türk devletleri zamanla yıkılmış, yıkılan devletlerin yerlerine yeni Türk devletleri kurulmuş ve Türkler varlıklarını devam ettirmişlerdir. Türkler yaşanan bu gelişmeler içerisinde kültür alışverişini de devam ettirmiş ve gelecek nesillere aktarmışlardır. Türk Devletlerinden biri olan Osmanlı Devleti, Türk müziğinin zirveleri gördüğü, en etkili eserlerinin ve bestekârlarının ortaya çıktığı bir döneme ev sahipliği yapmıştır. Türk müzik kültüründe gerçekleşen bu büyük gelişmelerin oluşmasını sağlayan çeşitli kurumlar vardır. Bu kurumlardan bazıları harem, Enderun, dergâh ve tekkelerdir. Osmanlı Devletinin yıkılmasından sonra yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin

kurulması ile birlikte Osmanlı devletinden gelen müzikal kültür Türkiye Cumhuriyetine miras kalmış ve gelişimini devam ettirerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Türk müziğinin gelişmesinde önemli katkıları olan yerel sanatçılar, müzik kültürümüz için önemli bir yere sahiptirler. İster profesyonel ister amatör seviyede olsun hayatlarını Türk müzik kültürüne hizmet etme gâyesi için harcamışlardır. Türk müziğine hizmet etmiş olan amatör ve yerel sanatçılarımızdan bir tanesi de tez konusu olarak seçtiğimiz Kütahyalı Bestekâr Kanuni Erhan Akalın'dır. Erhan Akalın mühendis olmasına rağmen, Türk müziği alanında kendini geliştirmiştir. Ulaşabildiğimiz ve yeniden notaya alınan 24 adet bestesi olan Akalın, çoğunluğu amatör olmak üzere talebeler yetiştirmiş, konserler vererek Türk müzik kültürüne katkıda bulunmuş, evlatları da dâhil olmak üzere birçok insanın müziği meslek edinmesini ve sanat yolunda ilerlemesini sağlamıştır.

Bu çalışma Türk müziğine hizmet etmiş yerel bir sanatçı olan Erhan Akalın'ın hayatı ve Türk müziğine olan katkılarını konu edinmiş olup, çalışmanın hedefi Erhan Akalın'ın Türk müziğine olan hizmetlerini ve eserlerini kalıcı bir boyuta taşıyıp, müzik alanındaki birikimlerimizi zenginleştirmek ve gelecek nesillere rol model alabilecekleri amatör bir müzisyen örneği bırakmaktır.

Tez 3 bölümden oluşmuş olup, birinci bölümde Türk müzik tarihi, Türk müziği dönemleri, Türk müziğinde bestecilik, Türk müziğindeki kanuni bestekârlar ve Kanun sazından bahsedilmiştir. İkinci bölüm metodolojiye ayrılmıştır. Üçüncü bölümde Kanuni Erhan Akalın'ın hayatı ve müzik yaşamından bahsedilmiş olup, tez konumuz hakkında yapılan yapılandırılmamış ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu paylaşılmış, elde edilen yazılı-görsel veriler sunulmuş ve tüm veriler yorumlanarak sonuç kısmı yazılmıştır.

Erhan Akalın hakkında hazırlanmış olan tez konusu, daha önce Erhan Akalın hakkında herhangi bir çalışma yapılmaması açısından ve bu alanda yapılacak çalışmalara rehber olması açısından önem arz etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1. MÜZİK TARİHİ

1.1. TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ

1.1.1. İslamiyet'ten Önce Türk Müziği

Türk müzik tarihini incelemek demek, bu incelemenin yapıldığı zamana kadar Türk ırkının müzik ile olan tüm değerlerinin incelenmesi ve aynı zamanda da Türk müziğinin sahip olduğu sistemin usullerine göre, Türk müzik sistemi ile ilişki içerisinde olan bütün müziklerin incelenmesi manasına gelmektedir (Öztuna, 1987: 39).

Müzik her toplumda dini inançlarla kesişmekte ve birleşmektedir. Türk toplumunda da bu durum gerçekleşmiştir. Kadim toplumların ilk din görevlileri toplulukları yönlendirmek için sanatlı söz, ahenkli ses ve dans gibi unsurları kullanmıştır. Türklerde de Kam, Baksı, Şaman isimleriyle anılan din görevlileri, yaptığı ayinlerde ilkel müzik enstrümanlarını icra ederek ve kendi sesleriyle enstrümanlarına eşlik ederek ayinlerini gerçekleştirirdi. Gök Tanrı dini adı altında uygulanan ayinlerdeki müziklerin yani sihir müziğinin etki alanları oldukça geniştir. Gökten yağmur yağmasını sağlamak, Kapalı olan hava durumunun açılmasını sağlamak, hastalıklı insanlara şifa vermek, vahşi hayvanları evcilleştirmek, vahşi hayvanlardan korunmak, bir kenti yok etmek, cehennem gibi öteki alemde var olduğuna inanılan dini mekanların kapılarını zorlamak, öteki dünyaya ait olan zebani isimli varlıkları sakinleştirmek, cansız cisimlere etki etmek, doğanın kanunlarıyla oynamak, cinleri, ölüleri davet etmek gibi ilginç konular hep bu bahsi geçen sihir müziğinin etki alanlarında bulunmaktaydı ve bütün bu olanları Şaman isimli din görevlisi yönetmekteydi (Ak, 2014: 42-43).

İslam öncesi Türklerde Müzik, dinleyenlere zevk vermekten ziyade, daha çok gizemli ilimlerle alakalı bir alan olarak görülürdü.

Tarihin eski dönemlerinde Türklerin müzik ile ne kadar vakit geçirdikleri ve müziğe ne kadar önem verdikleri, yapılan arkeolojik çalışmalar ve yazılan tarihi kaynaklar neticesinde anlaşılmaktadır. Tüm kadim topluluklarda görüldüğü gibi Türkler de müziği öncelikli olarak dinî ritüeller gerçekleştirmek amacıyla, topluluklarının birlik ve beraberliklerini sağlamak amacıyla kullanmışlardır. Bu kadim Türk topluluklarındaki din görevlileri kitlelerini harekete geçirmek için tatlı söz, ahenkli ses, ve dans gibi

etkileyici etmenleri çokça kullanmıştır. Eski Türk Devletlerinde Kam, Şaman, Baksı gibi adlarla anılan din işlerinden sorumlu olan din görevlileri, bahsi geçen unsurlarla toplulukları harekete geçirmişlerdir. Türk kavimleri geçen yüzyıllar içerisinde sahip oldukları topraklarda, kurduğu devletlerde müzik sanatını yaşatmış ve müzik sanatıyla meşgul olan insanlara değer vererek onların liderlerinin sarayları gibi daha rahat yaşam sürebilecekleri yerlerde yaşamalarını sağlamışlardır. Batıdan yetişmiş müzikologlar ve tarihçiler telli enstrümanların çıkış yeri olarak Orta Asya bölgesini işaret etmişlerdir. Bunların dışında ortaçağ döneminin ortalarında Orta Asya'da gerçekleştirilen kazı çalışmalarında ilk yaylı enstrümanların parçaları ortaya çıkarılmıştır ve bu çıkarılan enstrüman türlerinin Uygur Türklerinde yaygın olarak icra edilen enstrümanlar olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkarılan bu kanıtlara göre Türklerin müzik sanatına verdiği önemin ne kadar yüce olduğunu ve Türklerin müzik sanatındaki köklerinin ne kadar eski zamanlara dayandığını anlaşılmaktadır (Özalp, 2000: 286).

1.1.2. İslamiyet'ten Sonra Türk Müziği

Türkler Orta Asya'da uzun yıllar geçirdikten sonra çeşitli sebeplerden dolayı batıya doğru göç etmişlerdir. Göç ettikleri yerlerde karşılaştıkları çeşitli milletleri etkiledikleri gibi Müslüman topluluklarından da etkilenerek, dini inançları olan Gök Tanrı dinini İslâm dini ile değiştirdiler. Bu gelişmelerin üzerine göçebe hayat kültürünü de bırakıp yerleşik hayata geçtiler. Bu önemli durumlar sonucunda Türklerin müzik kültürü etkileşim içinde olduğu toplulukların kültürlerinden etkilenmiş ve aynı zamanda yabancı toplumları da etkilemiştir.

Türk Müziği, İslâm alemini güçlü bir şekilde etkilemiştir. Türk müziğinin etki alanının ne denli geniş olduğu konusunda kısaca örnek gösterecek olursak Balkanlar ve Doğu Avrupa'da bulunan devletlerin bile Türk müziği etkisi altında kaldığından bahsedilebilir. İslam aleminde de benzer şekilde etkilenmenin en fazla olduğu yerler bu bölgelerdir. Bu durumun sebebi bu bölgelerin zamanında Osmanlı toprakları içerisinde bulunması, hatta Osmanlı İmparatorluğundan evvel ve daha sonraki dönemlerde de Türklere ait olmasıdır. Orta Çağ zamanında Balkanlar'da çeşitli Türk Devletleri yaşamış, ilerleyen zamanlarda 1352den sonra bu bölge fethedilmiş ve fethin gerçekleşmesinin ardından da Türkler bölgede 550 yıl yaşamıştır. Zamanın en güçlü Türk topluluklarından Altınordu Türk İmparatorluğu (1257-1502), kendi hakimiyeti altına aldığı Slav kökenli halklarla karşılaştırılamayacak kadar yüksek özelliklere sahip olmuş ve XIII. Yüzyılda Sibiry'a'dan Kafkasya'ya kadar yayılmış bir devlete

dönüşmüştür. Sonrasında bu genişlemiş olan Türk İmparatorluğunun yerine 1460-1783 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun içerisinde yer alan Kırım Hanlığı yerleşmiştir. Ayrıca Doğu Avrupa bölgesinde bulunan halklar da çeşitli Türk Devletlerinin himayesinde yaşadığı yüzyıllardan dolayı Türk Müzik Kültüründen oldukça etkilenmişlerdir. Bu müziksel etkileşimler sonucunda Türk milletlerine ait olan sazlar ve ezgiler icra edilmiştir. Tamamlanmış olan çalışmaların ışığında Slav kökenli devletler ve Doğu Avrupa Fin uygarlıklarının müzik kültürlerinin Türk müziğinden oldukça bariz bir şekilde etkilendiği tespit edilmiştir (Ak, 2002: 14).

Günümüzde de gözlemlenebileceği gibi birçok dine ait farklı mabetlerde, örneğin kiliselerde çok çeşitli müzik aletleriyle dinî müzik yapılmaktadır. Ancak İslam dinine geçen toplumlarda bu durum hiçbir zaman gerçekleşmemiştir.

Türkler İslam dinine geçtikten sonra hiçbir müzik aleti camilere girmemiştir. Bunların yerine İslam dini ile ilgili çeşitli konulardan bahseden ilahi, naat, ezan, sala, temcit vb. formlara camilerde izin verilmiştir. Bu formlar tamamen erkek sesiyle okunmakta, herhangi bir enstrüman ile eşlik olmadan ve tek sesli olarak uygulanmaktadırlar. İslam dininde bu sebep neticesinde müzik ilerlememiştir. Din dışı müzik ise herhangi bir engele takılmamıştır. Türkler İslam dinini kabul etmelerinden sonra müzikten uzaklaşmamış, İslam dininin müzik üzerindeki katı tavrını yumuşatarak yaşamlarına dahil etmişlerdir. Bu duruma bariz bir şekilde örnek göstermek gerekirse, bir mabet olan cami içerisinde herhangi bir enstrüman çalınmamasına rağmen tekke ve dergah gibi tarikatların sahip oldukları dini mabetlerde çeşitli müzik aletleri icra edilmekteydi. Çeşitli müzik aletlerinin tekke ve dergahlarda icra edilmesine izin verilmesinin sebebi enstrümanların mekanlardaki insanların dinî duygularını artırıcı etki yapmalarıydı. Her tasavvuf yolu kendi yoluna özgü olan müzik aletleriyle bu durumu gerçekleştirmektedir. Örnek olarak Mevlevî tarikatı Ney, Kudüm, Tanbur icra ederken, Kadiri tarikatı sadece Bendir ile ayin yapmaktaydı. Bu 2 tarikattan daha farklı olarak Bektaşî tarikatı Bağlama sazına oldukça benzeyen "Şeşta" ile ayin yapmaktaydı. Tekke ve dergahlarda yapılan bu ibadet çeşitlerinde müzik enstrümanlarının yanında insan sesi de kullanılırdı. İnsan sesinin kullanıldığı bu sözlü eserler tarikat kurucularının, tekkede görev yapan veya yapmış olan çeşitli maneviyat büyüklerinin sözlerinden veya şiirlerinden oluşmaktaydı (Kaygısız, 2018: 130-131).

Oldukça kadim bir tarihe sahip olan Türklerin, müzik kültürlerinin tahmini olarak 5000 yılı kapsayan gelişim dönemleri ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, Türk

müzik kültürünün yüz'er yıllık dönemler zarfında yavaş yavaş meydana gelip geliştiği sonucuna, her beş yüz yılın başlangıcında ve bitişinde köklü değişimler yaşamış olduğuna ve her bin yıl başlangıcı ve bitişinde de yeni köklü değişimlere uğradığı sonucuna ulaşılabilir (Uçan, 2000: 114).

1.1.3. Osmanlı Dönemi Türk Müziği

Türklerin kurmuş olduğu en bilinen ve en geniş sınırlara sahip olan Devletlerden biri olan Osmanlı Devleti, müzik alanında da oldukça önemli gelişmeleri meydana getirmiştir. Bu önemli gelişmelere yol açan etmenlerden biri Osmanlı İmparatorluğu'nun kendi içinde ve çevresinde çok sayıda topluluk bulunması ve Osmanlı'nın çevresiyle yakın ilişkiler kurmasıdır. Yakın ilişkilerden dolayı müzik alanında da gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler için yeni enstrümanlar icat edilmesi, eski enstrümanların Anadolu kültüründen dolayı çeşitli özelliklerinin değişmesi, farklı müzik formlarının oluşması, tasavvuf ekollerinin etkisiyle inşa edilen tekkelerin, özellikle Mevlevî Tekkeleri olmak üzere müzik alanında yoğunlaşmaları, Devlet yöneticilerinin sanat ile uğraşmaları ve sanatçıya değer vermeleri örnek gösterilebilir.

Türk müziğinin tarih içerisindeki yeri ve ilerleyişi, Türk Devletlerinin eski zamanlardan beri kendilerine has olan kültürel yaşamlarını sürdürmeleriyle bağlantılıdır. Ayrıca Fârâbî'den İtrî'ye kadar geçen zaman diliminde yani 10. ve 17 yüzyıllar arasındaki Türk Devletleri boyunca, Türk bestekarların genellikle kültür merkezi görevi gören başkentlerden gelmeleri tesadüfen oluşmuş bir durum olamaz. Bu kentlere Balasagun, Farab, Kaşgar, Gazne, Belh, Herat, Urûmiye, Merâga ve Bağdat örnek gösterilebilir. Bu durumun oluşmasındaki en önemli etmen ülkenin yöneticisinin sanat ile olan bağlantısıdır. Yönetici, sanata olan ilgisinden dolayı sanatçıları kendi bulunduğu refah seviyesi yüksek yerleşkede toplar ve onları sanat yapmaya teşvik etmiş olur. Birçok sanatçının bu bölgelerde toplanmasıyla da, refah seviyesi iyi olan bu bölgeler aynı zamanda kültür merkezleri haline de gelmektedir. Bu Türk Devletlerinin başkentlerini kültür merkezi haline getiren bir diğer etmen de ülke yöneticisinin güzel eserler ortaya çıkaran bestekarları ödüllendirmesidir. Böylece Lider'in gözüne girmek isteyen veya ödüllendirilmek isteyen sanatkarlar arasında kaçınılmaz olan rekabet meydana gelmekteydi. Rekabet durumlarından dolayı daha çok çalışan bestekarların yaptığı bu çalışmalar aynı zamanda Türk müzik kültürünü de geliştirmiş, nice eserler verilmesine yol açmıştır (Tanrıkorur, 2011: 34).

1.1.4. Osmanlı'dan Sonra Türk Müziği

Osmanlı İmparatorluğunun yıkılmasından sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti, oldukça zengin bir müzik mirasına sahip olarak doğmuştur. Türkiye Cumhuriyetinin ilk zamanlarında Tekkelerin kapatılması gibi yenilikler tekke müziğinin gelişimine büyük bir darbe vurmuştur. Aynı şekilde batı kültürüne özenmekten dolayı müzik eğitiminde yapılan köklü değişiklikler ve yasaklar da Türk müziğine büyük ölçüde zarar vermiştir. Ancak Türk halkı yine de özünden gelen müziği yapmaya yılmadan devam etmiştir. Zamanla müzik üzerinde uygulanan bu yasaklar zayıflamış ve ortadan kalkmıştır.

Türk müziği kendine has olarak edindiği milli kültürünü zayıflatmadan, Batı'ya yaklaşmayı amaçlayarak dönemine ayak uydurmuştur. Batı'ya ayak uydurması sonucunda Dünya müziklerine açık bir müzik haline gelmiş, evrenselleşmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün görüşlerine göre çağdaş, ulusal ve evrensel hale getirilen Türk Müziği bu üç sıfat ile kaynaştırılmış, Atatürk'ün görüşlerine uygun bir hale getirilmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin müzik alanında sahip olduğu zengin kültür birikimini inceleyecek olursak Dünya üzerinde çok fazla bölge, din ve müzik türleri ile kültür alışverişi yaptığını ve etkileşimler yaşadığını görebiliriz. Bu kültür alışverişlerine sahip olması Türk müziğini evrensel bir hale getirmiştir (Budak, 2000: 137-230).

19. yüzyılın sahip olduğu sanat anlayışında yaşanan değişimlerin farklı bir tarafı daha vardır. Bu durumun yaşanmasına sebep olan en önemli sebeplerden, sanat alanına değişik bakış açılarından bakılması ve insanların sahip oldukları estetik değerlerin seviyesinin gün geçtikçe düşmesidir. Geçmiş zamanlarda daha çok geleneksel ve dinî bir ruh haline sahip olan Kâr gibi müzik formları, 19.yüzyıla gelindiğinde eskisi gibi içinde bulunduğu zamanın ihtiyaçlarını karşılayamaması sebebiyle eski dönemlere ait bir müzik olarak görülmüştür. Bu durumdan sonra sanatın güzelliklerini sergileme konusunda duyulan endişe azalmış olup, sanatın sahip olduğu kurallarını, içinde bulunmuş olduğu döneme göre güncellememe, fikri baskın gelmiştir. Bu durum ilerleyen yıllarda daha da baskın hale gelmiş, bu gelişmelere bağlı olarak şarkı alanında ve bu alanın belli bir kısmını oluşturan şarkı edebiyatında çok fazla gelişme görülmüştür. Bu gelişmelere rağmen 19. yüzyıl içerisinde göz önünde olmayan, bilinmeyenler hariç sadece bir şarkı bestecisi yetişmiştir (Ak, 1996: 89).

Türk müziği, pentatonik ve heptatonik özelliklere sahip olan Asya müziğini temel almış ve seslerini bu aralıklar üzerine yerleştirmiştir. Çoğunlukla tiz seslerden, pest seslere doğru seyreden perdelere sahip ses dizilerinden oluşmuştur. Kadim zamanlarda bir usûl üzerine veya usûl hiç kullanılmadan ancak belirli bir makama bağlı kalarak icra edilen, daha çok insan sesini ön plana çıkaran ve Batı müziği aksine nota ile değil de hoca ile öğrencisinin meşk etmesi sayesinde kişiden kişiye aktarılan kendine has bir ifade müziğidir (Tanrıkorur, 2011: 15).

2. TÜRK MÜZİĞİNDE DÖNEMLER

Türk Müziğinin zaman içerisindeki değişimi, gelişimi hakkında çok çeşitli dönemlendirme çalışmaları yapılmıştır. Dönemlendirme çalışması yapan uzmanlarımıza Onur Akdoğu, Ali Rifat Çağatay, Cinuçen Tanrıkorur, Ercüment Berker, Gültekin Oransay, Rauf Yekta Bey'i örnek olarak gösterebiliriz. Onur Akdoğu Türk Müziği için yaptığı dönemlendirme çalışmasında Türk Müzik Tarihini 6 döneme ayırmıştır.

2.1. OLUŞUM DÖNEMİ

Akdoğu, Türk Müziği Dönemleri üzerine yaptığı çalışmasına insanoğlunun Dünya üzerinde ilk ortaya çıkışından, Türklerin İstanbul'u fethettiği 1453 yılına kadar geçen zaman aralığı ile başlar. Akdoğu'ya göre bu zaman aralığı Oluşum Dönemi'dir. Aynı zamanda Oluşum Dönemini de kendi içerisinde; Birinci Evre, İkinci Evre, Üçüncü Evre, Dördüncü Evre olarak 4'e ayrılmaktadır. Birinci Evre, insanoğlunun ilk ortaya çıkışından Türklerin kurduğu ilk devlet olan Hun Devleti'nin kurulduğu M.Ö. 3. yüzyıla kadar geçen zaman dilimini kapsamaktadır. Bu evre tüm uluslar için ortak bir evredir. İkinci Evre Hunların kurulduğu M.Ö. 3. yüzyıldan Türklerin çoğunluğunun İslam dinini kabul ettiği 10. yüzyıla kadar ki zaman dilimini kapsamaktadır. Üçüncü Evre, Türklerin İslam dinini kabul ettikleri 10.yüzyıl'dan, Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşu olan 1299 tarihine kadar geçen zamanı kapsamaktadır. Dördüncü Evre Osmanlı İmparatorluğunun kurulduğu 1299 yılından, İstanbul'un Türkler tarafından fethedildiği 1453 yılına kadar geçen zamanı kapsamaktadır (2017: 616).

Türklerin tarihi Altay Dönemi ile başlamıştır. Altay Türkleri etrafındaki toplumlar üzerinde kültürel bakımdan oldukça güçlü bir etki bırakmıştır. Milattan önce göç etmiş ve Orta Asya'ya ait olan Türklere özgü müzik kültürünü oluşturmuşlardır. Türkler tarihleri boyunca güzel sanatlara ve özellikle de müziğe karşı olan düşkünlükleriyle bilinirler. Eski zamanlardan günümüze kalan kalıntılar ve yaşatılan

gelenekler incelendiğinde müziğin toplumlarda değişik amaçlar için kullanıldığı ortaya çıkmaktadır (Ak, 2002: 34).

Oluşum döneminin ünlü musikişinasları:

Fârâbî (870-950)

Türkistan'da bulunan kadim yerleşim yerlerinden biri olan Farab'da doğdu. Kendi döneminde günümüzdeki kadar tanınmıyordu. Kendisine "Üstad-ı Sani, Hâce-i Sani gibi lakaplar verilmiştir. Fârâbî'ye bu sıfatlar, Aristo'ya ait tüm eserleri şerh ettiği için verilmiştir. Batı kökenli kitaplarda adı "Alpharbius" veya "Alpharabi" olarak görülür. Fârâbî'yi önemli kılan özelliklerinden bir tanesi de Yunan filozof ve bilgelerinin eserlerini Arapçaya çevirmesi ve bunların öğretilmesini sağlamasıdır. Çünkü o zamana kadar böyle bir uygulama yapılmamıştı ve Fârâbî bu yaptığı çalışma ile diğer alimlere örnek olup bir ilk'i gerçekleştirmiştir (Ak, 2014: 53).

Fârâbî'nin Ud ve Kanun sazlarını icat ettiğine dair çeşitli rivayetler vardır. Ancak bu bilgilerin doğruluğunu kanıtlayacak herhangi bir kanıt bulunmamaktadır. Ud enstrümanı ile ilgili farklı düzenlemeler yapmış olabildiğine dair olasılıklar vardır. Bu konuda geçmişte Kindî tarafından çeşitli bilgiler verilmiştir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 54).

İbn-i Sina (980-1037)

İbn-i Sina, Fârâbî'nin ölümünde 30 yıl sonra dünyaya gelmiştir. Türk Müzik tarihinde 2.büyük olarak görülür. Skolastik çağı temsil eden en güçlü temsilcilerden biri olarak görülmüştür (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 55).

Ailesi Afganistan'ın Belh şehrinden Buhara'ya gelmiştir. Henüz 18 yaşına geldiğinde dönemine ait olan tüm ilim dallarına çalışmış, çoğunluğunu da öğrenmiştir. Ünlü "Tıp Kanunu" isimli eserin yazarıdır ve bu eserini Gürcan'da yazmıştır. İbn-i Sina'ya göre müzikten etkilenme sebebimiz sesleri kulağımızla duymak değil, seslerden kendimize çeşitli manalar çıkarmamızdır. Ayrıca seslerin duyumları, ahenkleri zevk vermektedir ancak bu durumun gerçekleşmesi için seslerin düzenli olarak ve belirlenmiş bir ahenge göre icra edilmesi gerekmektedir (Ak, 2014: 55-56).

İbn-i Sina ortaçağ döneminde yaşayan bilginler tarafından Şeyhu'r-Reis, batılı bilginler tarafından ise Filozofların Prensi isimleriyle anılmıştır. İbn-i Sina çok yönlü bir karakter olmasına rağmen müzik alanındaki çalışmaları diğer çalışmalarının altında

kalmamıştır. Hatta müzik alanında az sayıda eser vermesine rağmen, bu eserleri sanat ve ilim alanlarında adının yayılmasına yeterli olmuştur. İbn-i Sina'nın meydana getirdiği bu güçlü eserler, 11. yüzyıl'ın müzik alanındaki tavrını gözler önüne sermesi bakımından önemli bir yere sahiptir (Turabi, 2019: 215).

İbn-i Sina'nın bir diğer önemli özelliği de psikişik rahatsızlıkların tedavisinde müziğin kullanılmasına öncülük etmiş kişilerden olmasıdır (Ak, 2006'dan akt. Ak, 2014: 56).

Sultan Veled (1226-1312)

Sultan Veled, Hazreti Mevlana'nın oğludur. Babasının müziğe çok ilgi duyması ve değer vermesi sayesinde, içinde bulunduğu dönemin müzisyenlerinden eğitim almış ve Rebâb çalmıştır. Sultan Veled'in bestekâr olduğu ileri sürülmüş Acem Peşrev (Sultan Veled Devri), 3 haneden oluşan Irak Saz Semâîsi ve Segâh makamındaki "Şem-i rûhuna cismimi pervâne düşürdüm" eserleri ona atfedilmiştir (Özalp,1986'dan akt. Ak, 2014: 57).

Safiyüddin Abdülmümin Urmevi (?-1294)

Safiyüddin Abdülmümin Urmevi'nin doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir ancak Mevlana'nın oğlu Sultan Veled ile aşağı yukarı aynı zamanlarda yaşamıştır. Türk Müziği Tarihi kaynaklarında Urmiyeli Safiyüddin, Safiyüddin Abdülmümin bin Yusuf bin Fâhir gibi farklı isimlerle de anıldığı görülmektedir. 70'li yaşlarındayken Isfahan'da 29 Ocak 1284 yılında hayatını kaybetmiştir. Oldukça iyi seviyede bir müzik eğitimi aldığını eserlerinden anlayabiliriz. Yabancı araştırmacılar Safiyüddin Abdülmümin Urmevi'yi Arap olarak kabul etmişlerdir. Malesef bu durum Avrupalılarda oldukça yaygın görülen bir hatadır. Çünkü Urmevî ismi Safiyüddin'in Türklüğünü kanıtlayabilen bir isim'dir (Ak, 2014: 59).

Eserleri

1-130 kadar bestesi olduğu söylenmesine rağmen sadece 1 adet eseri günümüze gelebilmiştir. Ayrıca Risalât-ı Şerefiyya fi'l-Nisab al Tâlifiyya, Kitabü'l-Edvâr,Fi'l-Ulûm al-Arûz va'l-Kavâfi va'l-Badî isimli kitapların yazarıdır (Ak, 2014: 61).

Abdülkadir Merâgî (1352/1360-1435)

Abdülkadir Meragi günümüzde İran'da bulunan Meraga'da doğdu. Kaç yılında doğduğu tam olarak bilinmemekle birlikte uzmanlar çeşitli araştırmalar sonucunda 1350

ile 1360 tarihleri arasında doğduğunu düşünmektedir. Herhangi bir dayanak gösterilmemesine rağmen M. Ali Terbiyyet, Abdülkadir Meragi'nin için 17 Aralık 1353 yılını doğum tarihi olarak göstermiş ve çok sayıda araştırmacı da bu tarihi kullanmıştır. Meragi ismiyle anılmasının sebebi doğduğu şehir olan Meraga'dır. Abdülkadir Meragi'nin babası Gıyasiddin Gaybi, Abdülkadir'den öğrenilenlere göre bilgilere göre çok sayıda ilim alanında önde gelen bir şahsiyet ve dönemin önemli bir bestekâridir. Abdülkadir Meragi tam ismiyle Hacı Kemâleddin Abdülkâdir bin Gaybî el-Merâgî, çok yönlü bir şahsiyet olup müzik bilgini, bestekâr, nazariyatçı, şair, ressam, hafız, hattat ve hanendedir. Abdülkadir Meragi Türk müzik tarihinin önde gelen isimlerinden biridir. İçinde yaşadığı zamanın tüm makamlarını bilmesi, çeşitli usuller tertiplemesi ve tüm müzik formlarında alan ayırmaksızın harika besteler yapabilecek kadar yetenekli olması vesilesiyle ün kazanmıştır (Özcan, 2019: 236-238).

2.2. GELİŞİM DÖNEMİ

Akdoğu'ya göre Gelişim Dönemi, İstanbul'un Türkler tarafından fethedildiği 1453 yılından, Lale Devri'nin bitimi olan 1730 yılına kadar geçen zamanı kapsamaktadır (2017: 616).

Bugün bildiğimiz Klasik Türk Müziği 16. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bizlere miras kalmış olan diğer çeşitli müziklerin de ne zaman oluştuğu tam olarak bilinmemektedir. Tarih boyunca oldukça farklı milletlerle kaynaşmış ve karmaşık kültür etkileşimleri geçirmiş Türk insanı, kendine ait olan kültürel değerlerinden vazgeçmemiş, bu değerlerini müziğinde sergilemiştir (Yaman, 2007: 6).

Türk Müziğinde İtrî ile Hammamizade İsmail Dede Efendi arasındaki dönem Klasik Dönem olarak adlandırılmıştır. 16. yüzyılda yaşayan gelişimlerin etkilerinin devam ettiği dönemdir. Pozitif ilimler için bir duraklama söz konusu olurken, sanat alanlarında ilerlemeler devam etmektedir. Yaşanan gelişmelere Edvarlar yazılması, ebced notasıyla çok sayıda eserin notaya alınmasını örnek olarak gösterebiliriz. Santuri Ali Bey batı notası ile çok sayıda eseri notaya almıştır. Bu gelişmeler neticesinde 17.yüzyıldan önceki dönemlere göre, 17. yüzyıla ait daha çok sayıda eser günümüze gelmiştir (Ay, 2018: 9-10).

Gelişim döneminin ünlü musikîşinasları:

Gazi Giray Han II. (1554-1608)

Gazi Giray Han Osmanlı'ya yarı bağı olan Kırım'ın Hanıdır. Askeri yönü bulunan Gazi Giray Han aynı zamanda da şiir ve müzik ile uğraşan bir sanatçıdır. Bestekârlığının kuvvetli olduğu yaygınca bilinmektedir. Klasik Türk Müziği için de son derece önemli bir sanatçıdır. Gazi Giray Han eserlerinin hepsi saz eseridir. Bu duruma kendisinin çok iyi bir sazende olduğunun bilinmesi ile de varılabilir. Gazi Giray Han doğal bilimler, sayısal bilimler ve dini ilimlere hakim olmasının yanı sıra güzel sanatların çeşitli dallarına da hakimdir. Uğraştığı sanatlar içerisinde kendisini ün'e kavuşturan sanat şiir olmuştur. Şiirlerindeki mahlasları "Gazayî" ve "Han Gazi"dir. En önemli eseri divanıdır. Divanında Aşk ve kahramanlık konularını ele almıştır. Osmanlı zamanındaki şairlerce şiirleri o kadar çok beğenilmiştir ki benzer şiirler oluşturulmaya çalışılmıştır. Çok yönlü bir yapısı olan Gazi Giray Han, Hat sanatında da oldukça usta olduğunu Belgrad Seferindeyken döneminin bilinen tarihçilerinden biri olan Peçevî İbrahim Efendi'ye "Taliyk" türünde yazmayı öğretmiş olmasından anlıyoruz. Günümüze 62'ye yakın eseri ulaşabilmiştir (Ak, 2014: 75-77).

Hafız Post (1630?-1694)

Asıl ismi Mehmet olan Hafız Post, İstanbulludur ve Üsküdar'da doğmuştur. Post, vücudunun çok kıllı olmasından dolayı çevresi tarafından verilmiş bir lakap, "Hafız" ise kendisinin mahlasıdır. Doğum tarihi kesin bilinmemesine rağmen 1630'lu yıllarda doğduğu tahmin edilmektedir. Bazı eski kaynaklarda kendisinden "Tanburi Mehmed" veya "Hanende Mehmed Çelebi" isimleriyle bahsedilmiştir. Aynı zamanda babası imamlık yaptığı için "İmam-zade Hafız Post" olarak da bilinirdi. Çok küçük yaşlarda sıkı eğitimlerden geçtiği ve genç yaşta "Hafız" ve "Hacı" olduğu bilinmektedir. Döneminin şüphesiz en büyük ustası ve müziğimizin yapısını koruyarak İtrî'ye ulaştıran emanetçi olarak görebileceğimiz bir şahsiyettir. Sarayda yapılan çeşitli icralara hem sazı hem de sesiyle katılmış, Selim Giray Han'dan ilgi görmüş ve Selim Giray Han'ın yaptığı toplantılara katılarak sanat alanında kendini daha da geliştirmiştir. Zamanın en ünlü sanatçılarından Pîr-i Cihan-Dîde Kasımpaşalı Osman Efendi'nin talebesidir. Hafız Post Klasik Müziğimizin şekillenmesinde önemli rol oynamış sanatçılarımızdandır. 100'lerce eser bestelediği söylenmesine rağmen günümüze 10 kadar eseri gelebilmiştir (Ak, 2014: 86).

IV. Murad (1612-1640)

IV. Murad 17. Osmanlı padişahıdır. Babası 1.Ahmed, annesi ise Kösem Sultan'dır. 11 yaşında tahta çıkmış ve 28 yaşında ölmüştür. İçinde bulunduğu dönemde yaşanan olumsuz vakalardan dolayı saraylarda müzik yapılması resmen durmuş vaziyetteydi ancak kendisi bu durumu düzelterip müziğin devam ettirilmesini sağlamıştır. Kendisi sanatçılara karşı merhametli bir liderdi, bu durumu Tebriz'i fethetmesinden sonra o bölgede yaşayan 12 müzisyeni İstanbul'a getirip, müzik faaliyetlerine katılmalarını sağlamasından anlayabiliriz. Eserlerinde "Muradî" mahlasını kullanmıştır. Aynı zamanda müzik alanındaki eserlerinde ise " Şah Murad" mahlasını kullanmıştır. Müziğimizin koruyuculuğunu yapmış olan bu şanlı padişahın günümüze 13 adet eseri kalmıştır (Ak, 2014: 91).

Buhurîzade Mustafa İtrî Efendi (1640-1712)

Buhurîzade Mustafa İtrî'nin doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Tahminlere göre 1630-1640 yılları arasında İstanbul'da doğmuştur. Buhurîzade ismini buhurculukla uğraşan atalarından aldığı söylenmektedir (Özalp, 2000: 410).

Buhurîzade Mustafa İtrî'nin tam anlamıyla bir müzik dehası olduğu bestelemiş olduğu eserlerinden bariz bir şekilde anlaşılmaktadır. Mevlevî tarikatına olan bağlılığını yazmış olduğu Mevlevî ayini ve diğer dini eserlerinden anlayabiliriz. Ney enstrümanını çaldığı ve bu enstrümanı Mevlevîhanede bulunan dervişlerden öğrenmiş olduğu söylenmektedir. Her ne kadar farklı yönleri olan bir şahsiyet olsa da Buhurîzade Mustafa İtrî'ye ün kazandıran özellikleri hanendelik ve bestekarlık alanlarındaki ustalığıdır (Koç, 2019: 306).

Nayî Osman Dede (1652-1730)

Nayî Osman Dede küçüklüğünden beri güzel sanatların farklı dallarında çalışmış ve talim etmiş bir bestekarımızdır. Bu sanat dallarına müzik, hat ve şiir'i örnek gösterebiliriz. 1672 yılında tasavvuf yollarında Mevlevî yoluna Gavsî Dede'nin rehberliğinde intisâb etmiştir. Ney icrasını Mevlevîhanede çilesini doldurmakta olduğu 3 yıl içerisinde geliştirdiği söylenmiştir. Gavsî Dede'nin ölümünden sonra 1697 yılında tekkenin şeyhliğine getirilmiştir. İçinde bulunduğu dönemin şiir anlayışına göre oldukça başarılı eserler yazmıştır. Günümüze 4 âyin, olmak üzere gazeller, nazireler, naatlar ve az sayıda saz eserleri gelmiştir (Ak, 2014: 111).

Ney icrasındaki eşi benzeri olmayan başarısından dolayı döneminde "Kutb-î Nayî" sıfatı ile anılmıştır. Ayrıca 18 yıl boyunca tekke'nin "Neyzenbaşı"lık görevini başarıyla yerine getirmesi de bu sıfatı gerçekten hakettiğini gösteren bir kanıttır. Müziğimizin sadece icra tarafıyla yetinmemiş aynı zamanda kadim edvâr kitaplarını incelemiş ve nazariyat ile uğraşmış bir sanatçıdır. Kendi oluşturduğu bir nota yazısı vardır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 111).

2.3. DORUK DÖNEMİ

Akdoğu'ya göre Doruk Dönemi, Lale Devri'nin bitimi olan 1730 yılından, mehterhane'nin kaldırılıp yerine batı boru takımının kurulmuş olduğu 1826 yılına kadar geçen zaman dilimini kapsamaktadır (2017: 616).

Dede Efendi ile Hacı Arif Bey arasındaki dönem Neo-klasik Dönem olarak adlandırılır. Neo-klasik dönemde batı etkileri sanat alanlarında oldukça baskın bir şekilde görülmüştür. İmparatorluk batı kültürünün etkilerini durdurmaya çalışmış ancak başarısız olmuştur. Türk Müziğindeki Klasik dönem Dede Efendi ile devam etmiştir. Hemen hemen her türde müzik formunda eserler besteleyen Dede Efendi, Türk müziğine olağanüstü katkıda bulunmuştur. 3.Selim'den kalan müzik kültürünü devam ettirmiştir. Dede Efendi'nin talebelerinden olan Dellalzade ve Zekai Dede de, hocalarının bulunduğu yolda ilerlemiş ve Türk müziğine hizmet etmişlerdir. Bu dönem içerisinde bestekarlarımız gelenekten uzaklaşmış ve farklı formlarda eserler vermişlerdir (Öztuna, 1987: 94-95) .

Bu dönem içerisinde diğer sanat dallarında gerilemeler yaşanırken müzik alanında ilerlemeler yaşanmıştır. Müzik alanında yaşanan bu ilerlemelere vesile olan etmen Sultan 3.Selim'in de bir müzisyen olması, devrin müzisyenleriyle ilgilenmesidir (Ak, 2002: 87).

Doruk döneminin ünlü musikişinasları:

Dilhayat Kalfa (1710-1780)

Hakkında çok az bilgiye sahip olduğumuz ancak Türk müziğinde çok önemli bir yere sahip olan kadın bestekarımızdır. İsminden de tahmin edilebileceği Dilhayat Kalfa, sarayda "Kalfa" mertebesinde görevlendirilmiş bir hizmetliydi. Haremde müzik eğitimi veren çeşitli hocalardan müzik dersleri almıştır. Bestelemiş olduğu saz eserlerinden anlaşılabilceği gibi iyi bir sazandeydi ve Tanbur çalmaktaydı. Dilhayat Kalfaya ait günümüzde 7 adet saz eseri ve 4 adet sözlü eser bulunmaktadır (Ak, 2014: 115-116).

Günümüze kalan eserlerini incelersek, bestelerini oldukça ustaca bir teknik ve estetikle yaptığını gözlemleyebiliriz. Eserleri prozodi açısından da oldukça güçlü olup, Evcara makamında yazmış olduğu besteleri, Dilhayat Kalfa'nın müziğe ne derece hakim olduğunu kanıtlayan eserleridir (Öztuna, 1976'dan akt. Ak, 2014: 115; Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 115).

Ali Nutki Dede (1762-1804)

Ali Nutki Dede, Nâyi Osman Dede'nin torunu olup, ayrıca Abdülbaki Nasır Dede ve Abdurrahim Künhi Dede'nin de abisidir. Küçüklüğünden beri dergahta sıkı bir eğitimden geçmiş olan Ali Nutki Dede'nin babası da Yenikapı Mevlevîhanesi Şeyhi Ebubekir Efendi'den dersler almıştır (Ak, 2014: 133).

En ünlü bestekarlarımızdan olan Hammamî-zâde İsmail Dede'nin Mevlevî tarikatına intisap ettiği dönem, bulunduğu Mevlevî tekkesinde Ali Nutki Dede şeyh olarak görev yapmaktaydı. Ayrıca Ali Nutki Dede elimizde kendisinden kalan tek eser olan "Şevk-u Tarâb" makamında bestelenmiş Mevlevî Âyin-i Şerîfi'ni, Dede Efendi Hazretlerine atfetmiştir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 133).

Sultan III.Selim (1761-1808)

Sultan III. Selim Türk müziğine oldukça önemli yararlar sağlamıştır. Hatta o zamanlar eşine rastlanmamış, bambaşka bir ekol'ün oluşmasını sağlamıştır. Amcasının hayatını kaybetmesinden sonra Sultan Selim 1789 yılında tahta çıkmıştır. Hatta yöneticiliğe geçmiş olduğu bu dönemde Avrupa ülkelerindeki yaşam üzerine çok geniş reformlar olmakta ve Fransız ihtilali yaşanmaktaydı. Toplamda 20 yıllık yönetimi zarfında yenileşmek için yaptığı çalışmalar dışında müzik ve şiir sanatlarına karşı oldukça ilgili olmasından dolayı edebiyat ve müzik tarihimizde kendisine özel bir yer ayırmamız gerekmektedir. Şiirlerindeki mahlası "İlhamî" olup divanı olan istisna şahsiyetlerdendir. Müzik ile uğraşmaya ise gençlik çağlarında başlamıştır ve en fazla şehzadelik dönemlerindeyken müzik ile ilgilenebilmiştir. Hocaları Kırımlı Ahmet Kamil ve Tanburi Oraköylü İzak'tır. İçinde yaşadığı dönemin en ünlü sanatçılarından olan İzak'a karşı derin bir sevgi ve hürmet beslediği, hatta İzak, kendisinin huzuruna geldiğinde ayağa kalkarak karşıladığı bilinmektedir. Sultan III. Selim'in Türk müziğine olan katkılarına değinecek olursak 8 adet bileşik makam meydana getirmesi, Hamparsum notasının bulunmasını sağlaması hayati öneme sahiptir. Çünkü Hamparsum notası sayesinde çok sayıda eser unutulmaktan kurtulmuştur. Tanbur ve Ney sazlarını

iyi seviyede icra edebilen III.Selim müziğe olan yakınlığından tahmin edilebileceği gibi Mevlevî yoluna intisaplı idi. Günümüze toplam 64 Adet eseri ulaşmıştır (Ak, 2014: 137).

Sultan II. Mahmud (1784-1839)

Sultan II.Mahmud müzik eğitimine amcası III.Selim'in şehzade olduğu dönemlerde başlamıştır. Ney ve Tanbur eğitimi alıp bu iki saz üzerine ustalaştı. Amcası gibi Sultan II.Mahmud da Mevlevî yoluna intisap etmiştir. Bu sayede Dinî müziğimizi derinlemesine öğrenmiştir. Kaynaklara göre oldukça başarılı bir hanendeydi. Türk müziği ile oldukça yakından ilgilenen bu padişah çok iyi bir bestekar, icracı ve hanende olmasına ve müzik eğitimini aile içerisinde de almasına rağmen müziğimize büyük darbe vuracak kararlar vermesinin nedeni bilinmemektedir. Bu yıllarda Türk müziğine verilen zararlardan bahsetmek gerekirse, Enderun'a önem verilmemesi, saray bandosunun kurularak geleneksel müzik ile alakası olmayan bir müziğin saraya sokulması, Türk müziğine eski dönemlerde olduğu gibi önem verilmemesini gösterebiliriz. Adeta Türk müziğinin dışlanması durumu söz konusu olmuştur. Günümüzde II.Mahmud'a ait toplamda 25 eser bulunmaktadır (Ak, 2014: 147-148).

Hamamîzâde İsmail Dede Efendi (1777-1846)

Türk müziğinin "Son İhtişam" ismiyle sıfatlandırılmış olan döneminde yaşamış, en büyük bestekarlarımızdan biri de Hamâmîzâde İsmail Dede Efendi'dir. 9 Ocak 1778 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Süleyman Ağa, annesi ise Rukiye hanımdır. İsmi doğumunun kurban bayramına gelmesi vesilesiyle almıştır. Hamamizade İsmail Dede Efendi'den içinde bulunduğu dönemin eserlerinde "Derviş İsmail", müzik camiasında "İsmail Dede" veya "Dede Efendi", ailesinde hamam işletmeciliği olmasından dolayı da "Hamamizade" isimleriyle bahsedilmiştir. İsmail Dede türkü gibi halk müziği alanlarında da eserler vermiş, böylece halk müziğine verdiği değeri belirtmiştir (Özcan, 2019: 332-335).

Çok sayıda makam tertiplemiştir. Bunlara örnek gösterecek olursak Sultaniyegah, Saba-Buselik, Araban-Kürdi, Hicaz-Buselik, Neveser makamlarını gösterebiliriz (Ak, 2014: 161).

Aynı zamanda da Eyublu Mehmet Bey, Vahip Efendi, Dellal-zade, Zekai Dede, Azmi Dede, Haşim Bey gibi çok sayıda ünlü sanatkar kendisinin talebesidir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 162).

2.4. DEĞİŞİM DÖNEMİ

Akdoğu'ya göre Değişim Dönemi, mehterhane'nin kaldırılıp yerine batı kültürüne dayanan boru takımının kurulmuş olduğu 1826 yılından, Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu 1923 yılına kadar geçen zamanı kapsamaktadır (2017: 616).

19. yüzyıl çeşitli sanat akımlarının ortaya çıktığı ve kültür alışverişinin oldukça güçlü bir şekilde yařandđı bir yüzyıldır. 19.yüzyıl'da Klasik ağ sona ermiş, edebiyat, resim, müzik gibi çeşitli sanat alanlarında farklı ürünler meydana getirilmiştir. Yaşanan bu gelişmeler sonucunda Türk kültürü de bu estetik akımlarından etkilenmiştir. Yeni akımların etkileri, Türk sanatları içerisinde özellikle müzik alanında kendini göstermiş, Türk müziğinde "Romantik Edebiyat" akımı oluşmuştur. Hacı Arif Bey ve şevki Bey şarkı formunda bestelediği şaheserlerle tarihe isimlerini yazdırmışlardır. Divan edebiyatına ait olan şiirler bestelenmiş, önceki dönemlere göre az da olsa Kr, Murabba, Ağır Semai formlarında eserler bestelenmiştir (Ak, 2002: 87).

Dinamizm'in yayılmasıyla müzik, resim, edebiyat gibi farklı sanat alanlarını da etkilemiştir. Orta sınıfın güçlenmesiyle birlikte müzik alanında yeni dinleyici kesimi oluşmuş, bu durumun farkında olan sanatçılar yeni dinleyici kesimini tatmin etmek için farklı eserler ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Bu dönemde sonlanan Klasik ağ'ın aşıladıklarının aksine, daha çok heyecan verici ve daha renkli eserler ortaya konmuştur (Körükçü, 1998: 62).

Değişim döneminin ünlü musikişinasları:

Hacı Arif Bey (1831-1885)

Türk müziğinde özel bir yere sahip olan bestekarlardandır. Farklı formlarda besteleri olmasına rağmen daha çok şarkı formundaki besteleriyle tanınmıştır. şarkı formundaki eserleri o kadar yüksek seviyededir ki kendi zamanında yaşayan diğer müzik üstatlarından zgler almıştır. Krdilihicazkar makamını tertip etmiştir (Adar, 2019: 340).

Hoca Zeki Dede Efendi (1824-1899)

Hoca Zekai Dede 1824 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Aile büyüklerinden dini eğitimler alarak yetişmiştir. 19 yaşında hafızlığını bitirmiştir. Döneminin nl hattatlarından olan Kazasker Mustafa İzzet Efendi'den yazı dersleri almıştır. Kazasker Mustafa İzzet Efendi'den çeşitli yazı tiplerini öğrenmiş ve aynı

zamanda yaptığı müziği beğenmiş olan hocasından özgüler almıştır. Sonrasında Zekai Dede müzik alanında tanınmaya başlamıştır. 44 yaşındayken Mevlevi Şeyhi Osman Selahaddin Dede'ye intisap etmiştir. Çeşitli mevlevihanelerde ayinhanlık ve kudümzenbaşılık görevlerinde bulunmuştur. Bu sırada da Dede ünvanı almıştır. Zekai Dede'nin 500'den fazla eser bestelemesine rağmen günümüze 260'a yakın bestesi kalmıştır (Ak, 2014: 204-205-206).

En bilindik öğrencileri başta Oğlu Ahmet Irsoy olmak üzere, Beylikçizade Ali Aşki Bey, Hüseyin Fahreddin Dede Efendi, Şevki Bey, Ahmet Avni Konuk, Suphi Ezgi, Arif Ata, Mualim Kazım Bey, Ahmet Rasim Bey ve Rauf Yekta Bey'dir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 206).

Neyzen Aziz Dede (1840-1905)

Aziz Dede, yaşadığı dönemi göz önüne alacak olursak çok eski zamanlarda yaşamamasına rağmen hakkında oldukça az bilgiye sahip olduğumuz bir bestekardır. Çocukluğu ve gençliği hakkında bilgi sahibi değiliz. Gençlik zamanlarında Mısır'a gitmiş ve Kahire Mevlevihanesi'nde ismini bilmediğimiz bir şeyhten enstrüman ve temel müzik derslerini almıştır. Mısır'da belli bir süre kaldıktan sonra Gelibolu'ya gitmiş ve Gelibolu'da çilesini tamamlamıştır. Daha sonra İstanbul Üsküdar'a taşınmıştır. Ney enstrümanındaki olağanüstü hakimiyetinden dolayı burada ün sahibi olmuştur. Yetiştirmiş olduğu en seçkin talebelerinden Neyzen Emin Efendi hocası Aziz Dede için "Ben böyle neyzen görmedim, belki eslâfta da gelmemiştir." demiştir. Neyzen Aziz Dede'nin bestekarlığı eserlerinden de anlaşılacağı gibi oldukça başarılıdır. Eserleri günümüzde en çok icra edilen bestelerdendir (Ak, 2014: 217).

Neyzen Aziz Dede'nin öğrencileri içerisinde en çok bilinenleri Neyzen Emin Dede, Santuri Ziya Bey ve Rauf Yekta Bey'dir. Eserlerinin kayıp olmasından dolayı günümüze 1 peşrev ve 6 saz semaisi kalmıştır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 218).

Hüseyin Fahreddin Dede Efendi (1854-1911)

Hüseyin Fahreddin Dede Efendi, farklı hocalardan beslenmiş ve bu sayede oldukça donanımlı bir müzisyen olmuştur. Hocaları Yağlıkçı zade Ahmet Efendi, Mutaf-zade Ahmet Efendi ve Hoca Zekai Dede'dir. Daha 8 yaşındayken postnişinlik makamına gelen Hüseyin Fahreddin Dede 50 yıl kadar tekkede bulunmuştur. O da çoğu Mevlevi gibi sanat'a çok ilgiliydi. Oldukça iyi Ney icra eder ve hanendelik yapardı.

Bunların dışında Tanbur ile de vakit geçirmiştir ancak ustalaşmamıştır. Eski eserleri ezberinde tutması ün kazanmasını sağlamıştır (Ak, 2014: 236).

Eserlerinden bahsedecek olursak en kısa ve en çok övülmüş Mevlevi ayinlerinden biri olan Acemaşiran Mevlevi Ayinini bestelemiştir. Bunların dışında 3 saz eseri ve 5 adet te sözlü eseri vardır. Müzik alanındaki eserleri dışında ise 3 adet kitabı günümüze gelebilmiştir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 236).

Tanburi Cemil Bey (1873-1916)

Türk Müziğinin en önde gelen temsilcilerini incelerken Itri, Dede Efendi gibi akla gelen büyük isimlerden hemen sonra aklımıza Tanburi Cemil Bey de gelmektedir. Daha eski zamanlara ait olan isimlerini andığımız müzisyenlerimize göre Tanburi Cemil bey farklı olarak icra alanındaki olağanüstülüğü ile dikkat çekmektedir. Tanburi Cemil Bey'in doğum tarihi ile ilgili birçok yanlış bilgi verilmiştir. Yapılan araştırmalara göre Cemil Bey 8 Mayıs 1871'de dünyaya gelmiştir. Babası Mehmet Tevfik Bey, annesi Zihniyar Hanım'dır. Tanburi Cemil Bey 1890 tarihlerine doğru icrasıyla ünlü olmuştur. Cemil Bey'i ünlü yapan özelliği tanbur'u çok üstün bir seviyede çalmasıyla birlikte zamanının geleneksel tavrında icra etmemesi az mızrap yerine çok mızrap kullanmasıydı. Tanbur icarısında yaptığı bu farklı teknik, içinde bulunduğu dönemin geleneksel müziğini temsil eden sanatçılar tarafından hor görülür. Bu durumun sebebi geleneksel tanbur çalış tavrının dışına çıkmasıydı (Kıyak, 2019: 375-376-377) .

2.5. ATILIM DÖNEMİ

Akdoğru'ya göre Atılım Dönemi, Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu 1923 yılından, Hüseyin Sadettin Arel'in İstanbul Belediye Konservatuvarı'na atanmış olduğu 1943 yılına kadar geçen zaman dilimini kapsamaktadır (2017: 616).

Reform dönemi, Hüseyin Sadettin Arel'den (1880-1955) günümüz zamanına kadar ki geçen aralığı kapsamaktadır. Bu zaman aralığı Osmanlı İmparatorluğunun son zamanlarından günümüze kadar geçen zamanı kapsamaktadır. Son dönemlerinde Batı'ya özenilmesi sonucunda Enderunlar kapatılmıştır. Türkiye Cumhuriyetinin kurulduğu ilk zamanları da incelersek Geleneksel Türk Müziğini destekleyen hiçbir şey olmadığını görmekteyiz. Malesef Klasik Türk Müziği yapayalnız bırakılmıştır adeta terk edilmiştir. Devrin aydın kesimindeki bazı şahsiyetler, Geleneksel Türk müziğini hayatımızdan tamamen çıkartmamız gerektiğini öne sürerler. Bu zaman zarfında "Darülelhan" ismiyle eğitim veren kurumdan Türk Müziği çıkartılmış ve kurumun ismi de Konservatuvar

olarak değiştirilmiştir. İlerleyen zamanlarda Ziya Gökalp başta olmak üzere çeşitli sanatçıların Türk Müziği'nin aleyhine yaptığı çalışmalar neticesinde Türk Müziğinin radyolarda çalınması bile yasaklanmış hale gelmiştir. Bu dönem içerisinde görüldüğü gibi Türk Müziği yok edilmeye çalışılmıştır ancak halk içerisinde bulunan müzisyenler kendi içerisinde Türk Müziğine sahip çıkıp onu canlı tutmaya devam etmiş ve yok olmasını engellemiştir (Körükçü, 1998: 198-223).

Atılım döneminin ünlü musikişinasları:

Refik Fersan (1893-1965)

Tanburi Refik Şemseddin Fersan 1893 senesinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası devrin müzisyenlerinden olan Hafız Mehmet Şemseddin Bey'dir. Müziğe çocuk yaşlarındayken ailesinin ilgisi vesilesiyle başlamıştır. Zamanla Tanbur sazıyla meşgul olmaya karar verdi ve henüz 12 yaşındayken döneminin en özel sanatçılarından biri olan Tanburi Cemil Bey'den müzik eğitimi almaya başladı. Tanburi Cemil Bey ile 5 yıl kadar çalışmış aynı zamanda da Lean Hancıyan'dan da usul üzerine dersler almaktaydı (Ak, 2014: 346).

Refik Fersan 400 adet eseri olduğunu bizzat kendisi belirtmiştir. Bu eserlerinin içerikleri Rast ve pek bilinmeyen makamlardan biri olan Selman makamında Mevlevi Ayinleri, iki adet ilahi, iki sirto, on altı peşrev, yirmi yedi saz semaisi, bir adet medhal, bir Kar-ı Natık, bir Karçe, iki beste, bir aksak semai, bir yürük semai, 6 adet taksim plağı, seksek şarkı gibi eserlerden oluşmaktadır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 348).

Hâfız Sadettin Kaynak (1895-1961)

Hafız Sadettin Kaynak 1895 senesinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası Ali Alaeddin Efendi, annesi ise Havva Hanım'dır. Babası Ali Alaeddin Bey Fatih Cami'nin imamlarından. İlahiyat Fakültesinde eğitim görmüştür. Daha çocuk yaşında olmasına rağmen sesinin güzel oluşu çevresindekilerin dikkatini çekmiştir. Bu vesileyle küçük yaşta Hafız Melek Efendi'den ve Kazım Uz'dan müzik eğitimi almıştır. İlerleyen yıllarda Şeyh Cemal Efendi'yle de meşk etmiştir. Kendisine ait sesini başarılı bir şekilde kullanan bir müzisyenimiz olsa da kendisinin asıl uzmanlık ses sanatçılığı değil besteciliğidir. Hafız Sadettin Kaynak farklı müzik formlardan eserler yazmıştır. Günümüze gelen toplamda 180 adet eseri olduğu söylenmektedir. Bu eserleri 5 İlahi, 3 Gazel plağı, 2 Beste, 1 Marş olmak üzere bunların dışında şarkı, türkü, fantezi, ve film müziklerinden de oluşmaktadır (Ak, 2014: 350-351-355).

Sadi Işıl原因 (1899-1969)

Sadi Işıl原因 1899 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babasına ait olan kıraathaneye devrin ünlü müzisyenleri gelir, icra ederlerdi. Sadi Işıl原因 bu durumu değerlendirerek daha çocuk yaşta devrin önde gelen sanatçılarıyla aynı ortamda bulunup, onları dikkatle izlerdi. Hatta müziğe olan ilgisi bariz bir şekilde belli olan Sadi Işıl原因'a keman hediye edilmiştir. Küçük yaşından itibaren müzik eğitimi alan Sadi Işıl原因, sahneye ilk çıktığında keman taksimi yapmıştır. Taksim dinleyiciler tarafından çok beğenilmiş çok fazla beğeni almıştır. Müzik eğitimi için haftanın üç günü Şehzade Ziyaeddin Efendi'nin konağına gitmiş, Tanburi Cemil Bey'in katıldığı müzik toplantılarına katılmış hatta Tanburi Cemil Bey'den güzel tepkiler almıştır. Aynı zamanda Bestenigar Ziya Bey'den de eğitim almıştır (Ak, 2014: 359).

Bestecilik yönüne bakılırsa saz ve söz eserlerinde başarılı eserler ortaya çıkarmıştır. Günümüze bilinen bir peşrev, iki saz semaisi, iki medhal, iki sirto, bir oyun havası ve otuz adet şarkısı vardır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 360).

Yesâri Asım Arsoy (1900-1992)

Solak olmasından dolayı kendisine "Yesâri" sıfatı verilen Asım Arsoy, 1900 tarihinde Drama'da dünyaya gelmiştir. Henüz çocuk yaşlarında sesinin beğenilmesinden dolayı mahallesindeki camilerinde ezan okurdu. Babası hafız olması için çabalasa da Yesari Asım Arsoy Hafız olmadı. Bağlama sazıyla uğraşmış sonrasında bağlama'yı bırakıp ud sazına geçmiştir. İlk müzik eğitimcileri Recai Bey ve Hikmet Bey'dir. İzmit'te bulunduğu senelerde Fehmi Tokay ve Zeki Arif Ataerğın ile tanışmış ve kendilerinden müzik eğitimi almaya devam etmiştir (Ak, 2014: 375).

Otuz yaşında beste yapmaya başlayan Yesari Asım Arsoy, kendine has bir sanat anlayışına sahipti. Yesari Asım Arsoy kendi döneminin ünlü simalarından olup plakları en çok okunan sanatçılar arasındaydı. Ayrıca bestelemiş olduğu eserlerin güftelerini de kendisi yazmıştır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 375).

Münir Nurettin Selçuk (1900-1981)

Türk müziğinin parlak simalarından olan Münir Nurettin Selçuk 1900 yılında İstanbul'da doğmuştur. İçinde bulunduğu dönemde "Türk musikisini ayağa kaldıran adam" olarak anılmıştır. Babası Mehmed Avni Nurettin Bey, annesi ise Fatma Hanife Hanım'dır. Selçuk soyadının taşınmasının sebebi anne tarafından Selçuklu ve Germiyanogullarına bağlanan bir soy'a sahip olmasıdır. Münir Nurettin Selçuk henüz

çocuk yaşta sesinin güzelliği ile çevresindekilerin dikkatini çekmekteydi. Bu durumu babası da farketmiş ve kendisine ilk müzik derslerini vermiştir. Babasına ait olan bir konakta düzenlenen müzik sohbetleri sayesinde devrin önemli müzisyenleri ile görüşebilme fırsatı yakalayan Münir Nurettin Selçuk, müzik sohbetleri için yapılan bu toplantılar vesilesiyle tavır üzerine dersler almış ve aynı zamanda sazlara sesiyle de eşlik etmeye başlamıştır. Üsküdarlı Ethem Nuri Bey, Zekaizade Hafız Ahmed Bey, Kaşyarık Şehla Hüsameddin Bey, Sinekemani Nuri Bey, Üsküdarlı Hoca Bestenigar Ziya Bey, Ali Rıfat Bey ve Rauf Yekta Bey'den müzik dersleri alarak oldukça sağlam bir müzik eğitimine sahip olmuştur. Münir Nurettin Selçuk hanendelik alanındaki ustalığı dışında aynı zamanda çok başarılı bir bestekardır. Bestelediği eserleri geleneksel müziğimize uygun olmasıyla birlikte, yeni dönemdeki aradığı estetik özelliklerini de içermektedir. Münir Nurettin bestelerini hava durumunun açık, güneşli olduğu zamanlarda yapmış ve bu konuda "yeşillik, deniz ve güneşin batışını bir arada görebilmek benim en güzel ilham perimdir" diyerek besteciliği hakkında bizi bilgilendirmiştir (Özcan, 2019: 417-419-421).

2.6. YENİ DÖNEM

Akdoğan'a göre Yeni Dönem, Hüseyin Sadettin Arel'in İstanbul Belediye Konservatuarı'na atanmış olduğu 1943 yılından, günümüze kadar gelen zaman dilimini kapsamaktadır (2017: 616).

Türk Müziği aleyhine yapılan gelişmelerden sonra 1976 yılında "Devlet Türk Musikisi Konservatuarı" ile "Kültür Bakanlığı Devlet Klasik Türk Musikisi Korosu" kurulmuş, ve zamanla Konservatuarların Üniversitelere bağlanmasıyla Türk Müziği yapan kurumların sayısı giderek artmıştır. Sonraki dönemlerde gelenek dışı fantezi formunda eserler bestelenmiştir. Fasil anlayışı devam etmiş klasik korolar kurulmuştur. Yaşanan bu gelişmeler sonucunda Devlet Konservatuarları, Devlet Koroları, müzik alanında faaliyet veren çeşitli dernekler ve Trt kurumunda yer alan müzisyenlerce Türk Müziği muhafaza edilmeye çalışılmıştır (Körükçü, 1998: 198-223).

Yeni döneminin ünlü musikişinasları:

Alâeddin Yavaşca (1926-2021)

Alâeddin Yavaşca da çoğu müzisyen gibi müziğe ilgili bir ailede dünyaya gelmiştir. Küçüklüğünden beri babasının müziğe olan ilgisi sayesinde geleneksel müzik ile büyümüştür. Babası küçük yaşta olan Alâeddin'e makamlı Kur'an-ı Kerim okur ve

ona gramofon olarak Tanburi Cemil Bey ve Münir Nurettin Selçuk gibi üstadları dinlemesini sağlar. Bu durumlar vesilesiyle müzik alanındaki ilk eğitimini babasından aldığı ortaya çıkmaktadır (Ayas, 2019: 488).

Kani Karaca (1930-2004)

Kani Karaca henüz 2 aylık iken üvey annesi gözlerini kör etmiştir. Babası hayatını kaybettikten sonra da öz annesi onu canlı canlı toprağa gömmek ister, neyse ki kurtarılmıştır. Akrabalarından halası ona sahip çıkmış, büyütmüş ve Hafız olmasını sağlamıştır. 1950 yılında İstanbul'a gelen Kani Karaca buradaki Hafız Ali Üsküdarlı, Hafız Sadettin Kaynak, Nuri Halil Poyraz ve Sadettin Heper'den dersler almıştır. Aktif bir sanatçı olan Kani Bey, çeşitli radyo programlarına katılmış, konserlerde yer almış, kudüm dersleri vermiş ve mevlithanlık yapmıştır. Sadece dini müzikle değil aynı zamanda din dışı müzikle de ilgilenmiştir. Özellikle Mevlevi Ayinlerinde özel bir yeri vardı. Hafız, mevlithan, mutasavvıf, kudümzen, ayinhan, naathan olan Kani Karaca, aynı zamanda İstanbul'a has olan tilavet tavrının da son temsilcisidir (Ak, 2014: 478).

Ahmet Hatipoğlu (1933-2015)

1933'te Burdur'da dünyaya gelmiştir. İlkokul ve ortaokulu Burdur'da okumuş sonrasında Antalya'da lise tahsiline başlamıştır. Üniversite tahsili için ise Ankara Hukuk Fakültesine gitmiştir. 1961 yılında mezun olan Ahmet Hatipoğlu 1965 yılında avukat olmuştur. Müzik ile ilgilenen bir ailesi vardır. Müziğe ilk adımlarını kimseden ders almayarak, kendi kendine tanbur çalarak atmıştır. Radyoda çalışmaya başladıktan sonra Ruşen Ferit Kam, Halil Bedii Yönetken, Suphi Ziya Özbekkan, Refik Ahmet Sevengil, Mesude Çağlayan ve İsmail Baha Sürelsan'dan dersler almıştır (Ak, 2014: 502).

İlk bestelerini yapmaya 1960'lı tarihlerde başlamıştır. Günümüze gelen eserleri otuz saz eseri, yirmi dindışı bestesi, ilahi, durak formlarında da yirmi beş kadar dini eseri olmak üzere toplamda 75 kadar eserden oluşmaktadır (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 504).

Bekir Sıtkı Sezgin (1936-1996)

Bekir Sıtkı Sezgin 1 Temmuz 1936 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Babası Hafız Hüseyin Efendi, annesi ise Ferida Hanım'dır. Henüz lise öğrenciliğinde babasının yönlendirmeleri sayesinde İstanbul Belediye Konservatuvarına girmiştir. 1959 yılında da İzmir Radyosunun sınavında başarılı olup "Yetişmiş Sanatkar" sıfatıyla buradaki işine başlamıştır. Ardından aynı sene içerisinde "Solist" ve "Birinci sınıf ses sanatkarı"

unvanlarını almıştır. 1973 'te İzmir Radyosunda "Klasik Koro Şefi" olmuştur. 1976 yılında İstanbul Devlet Türk Musikisi Konservatuvarında Öğretim Üyeliği görevine başladı. 1980 yılında TRT kurumundan emekli olmuş ve aynı zamanda da konservatuvardaki görevinden de ayrılmıştır. Sonrasında tekrardan 1985 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında öğretim üyeliğine başlamıştır. Bekir Sıtkı Sezgin babasının kendisine kattıklarından dolayı bu konuda "Hâsılı babam, benim hem sebab-i hayatım, hem öğretmenim, hem mürebbim, hem de arkadaşım olmuştur" diyerek babasına olan minnettarlığını ifade etmiştir. Bekir Sıtkı Sezgin 10 Eylül 1996 yılında hayatını kaybetmiştir (Ak, 2014: 510-511).

Cinuçen Tanrıkorur (1936-2000)

Tanrıkorur 20 Şubat 1938 yılında İstanbul/Fatih'te doğmuştur. Beş dil bilen ve bunları anadiliymiş gibi kullanabilen Tanrıkorur aynı zaman da başarılı bir eğitim hayatına sahiptir ve asıl mesleği mimarlıktır. Beş adet kitabı ve 505 adet bestesi vardır. Tanrıkorur'u besteleri açısından incelersek zamanının Dede Efendi'si, Hafız Post'u konumunda olduğunu açıkça anlayabiliriz. İçinde bulunduğumuz zamanın gelenekten uzaklaşmış, düşük seviyedeki bestecilik anlayışının aksine Cinuçen Bey'in bestelerinde 14. Ve 18. yüzyıl'a ait olan ezgiler yer almaktadır. Özellikle saz eserleri oldukça başarılıdır. Geleneksel müziğimizi oldukça başarılı bir şekilde yansıtan ve icra edebilmek için üstün müzik ilmi gerektiren eserlere sahiptir.28 Haziran 2000 yılında İstanbul'da hayatını kaybetmiştir (Kaçar, 2019: 514).

3. TÜRK MÜZİĞİNDE BESTECİLİK

Osmanlı İmparatorluğu yıkıldıktan sonra Türkiye Cumhuriyeti'ne çağdaş müzik alanında tatmin edici bir miras bırakamamıştır. Cumhuriyet dönemindeki bestekarlar çağdaş müzik alanında örnek alabilecekleri bir eser olmamasından dolayı kendilerince çalışmalar yaptılar. Cumhuriyet dönemi bestekarlarımız gençlik zamanlarında kazandıkları kazanımlarla, etkilenmiş oldukları çeşitli akımları ülkemizde yansıtarak bu akımların ülkemizdeki temsilcileri oldular. Türk Beşlerinin eserlerinde özellikle bazı akımlar ağır basmaktadır. Sonrasında yetişen ikinci nesil bestekarları incelersek, modern ve yeni klasik bestekarlardan etkilendiklerini görebiliriz. Üçüncü nesil besteciler ise daha çok Yeni Klasik akımları ve Dörtlü Sistem'i benimsemişlerdir. En son dönemin bestekarları ise öncekilere göre daha özgür çalışmalar yapmaktadırlar (Kaygısız, 2018: 321-322).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu zamanlarda 28-30 adet perdeden ve birbirine benzemeyen arızalı seslerden meydana gelmiş olan, felsefesi, güzellik anlayışı içinde bulunduğu dönemin ihtiyaçlarını karşılayamayan bir geleneksel müziğe sahiptik. Ayrıca diğer bir taraftan da on iki eşit aralıktan meydana gelmiş, geleneksel müziğe göre gelişmeye çok daha açık olan, enstrümanları ve müzik topluluğuyla olgunlaşmış bir müzik sistemi vardır. Cumhuriyet dönemi içerisinde ise malesef Türk müziği üzerine ulusal bir müzik ekolü oluşturulamamıştır (Saygun'dan akt. Kaygısız, 2018: 321-322).

Osmanlı İmparatorluğu zamanında Türk Müziği bestecilik sanatı, çıkabileceği en üst seviyeye çıkmıştır. Bu zengin müzik Mehterhane, Enderun, Dergahlar gibi kurumlarla, gezek, müzik esnafı loncaları ve ünlü müzisyenlerin meşkhaneleri gibi sosyal ortamlar içerisinde nesilden nesile aktararak günümüze gelmiştir. Dergahlar içerisinde Mevlevî tarikatının, müzik ile olan yakınlığından dolayı diğerlerinden farklı, özel bir yeri vardır (Tanrıkorur, 2019: 108).

4. TÜRK MÜZİĞİNDEKİ KANUNİ BESTEKÂRLAR

Çalışmada hakkında bilgi verilen kanuni bestekârlar TRT repertuarında bestesi bulunan kanunileri kapsamaktadır.

4.1. ŞEMSİ EFENDİ

Yapılan araştırma sonucunda, kişi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.2. MUSULLU AMA HAFIZ OSMAN EFENDİ

Musullu Hafız Âmâ Osman Efendi'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte, 1840 veya 1854 yıllarında doğduğuna dair çeşitli kaynaklara rastlanmaktadır. Musul'da doğmuş ve Arap kökenlidir. Annesini bebeklik yıllarında kaybetmiş ve annesiz büyümüştür. Babası sokaklarda nağmeler okuyarak su dağıtan bir tüccardır. Hafız Osman Efendi, babasını dinleyerek ve taklit ederek sesini kullanmayı öğrenmiştir. Yedi yaşında gözleri kör olmuş ve babası da hayatını kaybetmiştir. Kimsesiz kalan Musullu Osman Efendi'yi komşusu Mahmud b. Süleyman el-Ömerî sahiplenmiş ve hafızlık eğitimi almasını sağlamıştır. Bu vesile ile Hafız Osman Efendi içindeki yaraları maneviyat ile sarmış, hafızlığına ilk adımlarını atmıştır. Hafız Osman Efendi, Mahmud b. Süleyman el-Ömerî'nin de hayatını kaybetmesinden sonra Bağdat'a ilim öğrenmeye gitmiştir. İslami ilimler, kıraat alanında ustalaşmış ve ilerleyen yıllarda tekrardan Musul'a geri dönmüş ve eğitimine devam etmiştir. İlerleyen yıllarda Mısır'a gitmiş,

orada mûsikî birikimiyle ün kazanmış ve birçok talebe yetiştirmiştir. Şam, Dimaşk, Beyrut, Halep gibi farklı İslam topraklarına ayak basmış, 2 defa hacca gitmiş, 1900'lerin başlarında İstanbul'da bulunan Yenikapı Mevlevihanesi'nde çilesini tamamlayıp "Mevlevi Dedesi" ünvanına layık görülmüştür. Musul'da belli bir süre Mevlevi şeyhliği yaptıktan sonra Bağdat'a gitmiş ve Bağdat'ta vefat edinceye kadar postnişinlik yapmıştır. (Yazar, 2020: 23-24)

Mevlevi tarikatına bağlı olan Hafız Osman Dede, Mevlevi ayinlerinin bazılarını ezbere bilir ve kanun çalardı. Hafız Osman Efendi, Şeyhülislâm Sahip Molla'nın İncir köyündeki yalısında yapılan mûsikî fasıllarına kanun sazı ile katılırdı. (Koşar, 2019: 25)

4.3. ZİYA PAŞA

1849 yılında İstanbul'da dünyaya gelen Ziya Paşa, küçüklüğünden itibaren özenle yetiştirilmiştir. Gençliğinde, aldığı özel eğitimlerin tesiriyle yabancı dillerdeki üstün hakimiyeti çevresindekileri etkilemiştir. Kesinliği olmasa da oğlu Suphi Ziya Bey'den edinilmiş bilgilere göre soy ağacı Sultan 1.Mehmed döneminden gelmektedir. Yurtiçi ve yurtdışında görevler yapmış, sanat yanı sıra politika ile de kendini geliştirmiştir. Hatta Yurt dışındayken Osmanlı ile Avrupa Devletlerinin yaşadığı bir sorunun çözülmesini sağlamış ve bu vaka vesilesiyle kendisine 2.derece "Vezirlik" rütbesi layık görülmüştür. Günümüzde 10 adet eseri vardır (Özalp, 2000: 60-61).

4.4. EDHEM EFENDİ

İstanbul'da doğmuş olan Edhem Efendi'nin doğum tarihi bilinmemektedir. İlk hocası Mehmed Efendi'dir. Hayatı boyunca saray fasıllarına katılmış, çeşitli kurumlarda hocalık yapmıştır. Ülkemizde kanun çalan ilk sanatçılar arasında yer alır. Ölüm tarihi hakkında farklı kaynaklarda farklı bilgiler bulunmaktadır. Kanuni Mehmed Bey'i yetiştirmiştir. Günümüze 12 adet eseri ulaşabilmiştir (Özalp, 2000: 29).

4.5. MEHMET BEY

Mehmet Bey 1859 veya 1860 yılında dünyaya gelmiştir. Genç yaşta Latif Ağa ve Kanuni Edhem Bey ile meşk etmiş ve Muzika-i Humayûn'a katılmıştır. Burada görev yaparken 2. Meşrutiyet ilan edilir ve bu durum Mehmet Bey'in aleyhine etki göstererek emekli olmasına yol açar. Emekli olduktan sonra geçim sıkıntısı çeken Mehmet Bey, uzun zaman ekmek kapısı aramış, girdiği bazı denemelerin sonucunda da başarısız olup öğrencisinin evinde rahmetli olmuştur. Kendisine ait olan eserlerin

çoğunluğu unutulmuştur. İyi bir bestekarlığı olan Mehmed Bey'in günümüze sadece 10 adet eseri gelebilmiştir (Özalp, 2000: 78).

4.6. İSMAİL FENNİ ERTUĞRUL

1855 doğumlu İsmail Fenni Bey, Tırnova'da dünyaya gelmiştir. Burada dini eğitim aldıktan sonra 20'li yaşlarındayken ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşmişlerdir. İstanbul'da çeşitli görevlerde bulunduktan sonra emekli olmuştur. İstanbul'da bulunduğu sırada çeşitli yabancı dilleri öğrenmiştir. Emekliliğinden sonra felsefe, edebiyat, tasavvuf, sosyoloji gibi farklı alanlarda ustalaşmış ve 13 adet eser yazmıştır. İsmail Fenni Bey İstanbul'a geldiği Tırnova'da ilk müzik eğitimlerini almış olup, kanun ve keman enstrümanları üzerine dersler almıştır. İstanbul'da ise Aleksan Ağa, Tanburi Ali Efendi ve Şevki Bey'den dersler almıştır. Bestekarlık alanında kendini ispatlamış olan başarılı sanatçımızın, günümüze 115 adet eseri gelebilmiştir. 1946'da hayatını kaybetmiştir (Özalp, 2000: 37-38).

4.7. KEMANİ VE KANUNİ TATYOS EFENDİ

1858 yılında İstanbul, Ortaköy'de dünyaya gelmiştir. Gerçek adı "Tateos Enkserciyan"dır. Asdik ağa ile aralarında akrabalık vardır. Kemani Kör Sebu, Andon Civan kardeşler ve Asdik Ağa'dan dersler almıştır. Hareketli melodilerden ziyade ağır eserleri icra etmekten daha çok keyif alırdı. Günümüzde 73 adet eseri bilinmektedir. (Songur, 1999: 24-25)

4.8. VAHİDEDDİN HAN (MEHMET VI)

Sultan Vahideddin Han 1861 yılında dünyaya gelmiştir. Osmanlı Devletinin son halifesi ve padişahıdır. Anne ve babasını küçük yaşta kaybetmiştir. 41 adet bestesi bulunmaktadır. (Berkman, 2007: 16)

Necip Paşa'dan Batı müziği, Hacı Faik Bey'den Türk müziği dersleri almıştır. Eserlerinde hasret konusuna çok yer vermiş ve genelde şarkı formunda eserler bestelemiştir. (Tuğyan, 2007: 93-94)

4.9. HACI ARİF BEY

Kanuni Hacı Arif Bey 1862 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Kanun icrası sayesinde ünlü olmuş ve döneminin ünlü müzisyenleriyle tanışıp, onlardan dersler almıştır. Bu ünlü müzisyenlerden bazıları; Tanburi Cemil Bey, Neyzen Tevfik, Santuri Ethem, Udi Nevres, Bolahenk Nuri Bey ve Zekai Dede'dir. Kanuni Hacı Arif Bey

mandalsız kanun öğrenmiş ve çalmıştır. Hatta ilerleyen zamanlarında kanun sazı için mandal sistemi kullanılmaya başlanmasına rağmen kendisi mandallı kanunları sememiştir. Mandallı kanunları da mandalsız gibi ustaca çalan Kanuni Hacı Arif Bey mandallı ve mandalsız kanunlar için “Mandallı kanun yeni başlayanlar için kolay, sonrası güç; mandalsız kanun başlangıçta güç sonrası kolaydır.” demiştir. Bunun yanında Amâ Nazım Bey, Kanunî Tahsin, Fethi, Salim, Selim, ve Pepe Reşat başta olmak üzere birçok öğrencisi vardır. İcrası o kadar iyidir ki Tanburi Cemil Bey ve Udi Nevres Bey ile konserler vermişlerdir (Ak, 2014: 267-268).

Hemen hemen her müzik formunda eserler vermiştir. Günümüzde 5 peşrev, 10 saz semaisi, 1 sirtö, 3 beste, 2 yürük semai, 70 şarkısı bilinmektedir. Taksim kayıtlarının bulunduğu plakları da vardır (Özalp, 1986’dan akt. Ak, 2014: 268).

4.10. CEMİL BEY

Kanuni Cemil Bey, 1865 tarihinde İstanbul’da doğmuştur. Başarılı bir eğitim hayatı olmasına rağmen babasının rahmetli olmasıyla eğitimini bırakıp iş hayatına atılmıştır. Çalıştığı kurumlardan biri olan Düyûn-i Umûmiye Varidat Kaleminde zamanla yükselerek baş müdürlük mertebesine erişti. Şeker hastası olmasından ve hastalığının ağırlaşmasından dolayı 1926 yılında ameliyat olsa da, tedavi işe yaramamış ve hayatını kaybetmiştir. Ehl-i tarik olan Cemil Bey, dâvudi bir ses’e sahip olmasına rağmen dik perdelere de rahatlıkla çıkabilmekteydi. Kanun hocası bilinmemektedir. Bestelemiş olduğu 100 kadar eserin çoğunluğunu Rauf Yekta Bey kaleme almış olmasına rağmen günümüzde eserlerinin çoğu unutulmuştur (Özalp, 2000: 86-87).

4.11. KRİKOR MEHTERYAN

1866’da İstanbul’da doğmuştur. Küçük yaşta kilisede eğitim almıştır. Patrikhane Kilisesinde Ermeni Kilise Müziği eğitimleri vermiş, birçok öğrenci yetiştirmiştir. Geçimini müzik ile sağlamıştır. 38 adet eseri vardır. 1937 yılında Kahire’de hayatını kaybetmiştir. (Kamiloğlu, 2020: 2871)

4.12. KANUNİ GARBİS EFENDİ

Kanuni Garbis Efendi’nin doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. İstanbul’da doğmuştur. Kanun dışında tanbur ve keman sazlarını da icra etmiştir. “Uzunyan” lakabını boyunun uzunluğundan dolayı almış, 10 civarında eseri bulunmaktadır. 1925 yılında hayatını kaybetmiştir (Kamiloğlu, 2020: 2883).

4.13. KARNİK GARMİRYAN EFENDİ

Karnik Garmıyan Bey, 1872 yılında İstanbul'da doğmuştur. Ermeni kökenli olan Karnik Bey, çocukluk yıllarında kilisedeki dini törenlere katılmış ve müzik ile burada tanışmıştır. Kilisede görevli olarak bulunan Rupen, ilk müzik eğitimcisidir. Müzik alanında yararlandığı bir hocası olsada Karnik Bey daha çok kendi emeği ile müzik alanında ilerlemiştir. Hamparsum ve batı notası öğrenmiş, bunların üzerine karmaşık bir yapısı olan Rum notası ile ilgili sadeleştirme çalışmaları yapmıştır. Müzik alanında yetenekli olmasına rağmen bunu bir kazanç kapısına çevirmemiş, ekmeğini ticaret vasıtası ile kazanmıştır. Birçok öğrenci yetiştiren Karnik Bey, 1947 yılında İstanbul'da hayatını kaybetmiştir. Karnik Bey kemençe ve kanun sazlarını çalmış ve bu sazları kendi kendine öğrenmiştir. 50'ye yakın eser bestelemiştir (Özalp, 2000: 393).

4.14. KANUNİ VİTALİ EFENDİ

Doğum tarihi bilinmeyen Kanuni Vitali Efendi, uzun süre PTT memuru olarak görev yaptı. Dar-üt Talim-i Musiki Heyeti'nde yer almış 1935 yılında İstanbul'da hayatını kaybetmiştir (www.fikriyat.com, 2018)

4.15. ALİ RIZA BEY

“19.yy. sonu, 20. yy. başları arasında yaşayan (Öztuna 1954:21) ve aslında bestekarlığı ile tanınan Ali Rıza Bey, müziğe ilk olarak on dört yaşında iken kanun çalmakla başlar. Bu sebeple evvelce kanuni Rıza Bey olarak tanınır.” (Rona, 226, akt. Berkman, 2007: 22)

4.16. ÂMÂ NÂZİM BEY

1884 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Çocukken geçirdiği bir kaza sonucu görme yetisini kaybetmiştir. Çocuk yaşta anne ve babasını kaybetmiş, kısa bir süre halasıyla yaşamış, ardından halasını da kaybedince kimsesiz kalan Nazım Bey, Dilsizler ve Âmâlar Mektebi'nde eğitim yerleştirilir. Burada eğitimi bittiğinde kanun sazına olan hakimiyetiyle insanları büyülemeye başlamıştır. Kısa zaman sonra icra alanındaki başarısından dolayı Mûsikî-i Osmanî'de görev almıştır. Şeref Hanım ve Muazzez Hanım en önde gelen öğrencileridir. 23 adet eseri vardır (Özalp, 2000: 198-199-200-201).

4.17. ARTAKİ CANDAN

Artaki Candan 1885 yılında Selanik'te dünyaya gelmiştir. Ermeni kökenli olup İstanbul'a tıp eğitimi için gelmesine rağmen eğitimini yarıda bırakıp hayatını müziğe adanmıştır. Candan, çocukluğunda Selanikli Ahmed Bey ud dersleri alarak müzik eğitimine başlamış ancak ilerleyen zamanda kanun sazına geçiş yapmıştır. Uzun yıllar piyasa da çalışmış olmasına rağmen "piyasa üslubu"ndan kendini korumayı başarmıştır. İlerleyen yıllarında İstanbul Belediye Konservatuarı İcra Heyeti kadrosunda kanun sanatçısı olarak görev yapmıştır. Türk müziği alanında çok sayıda plak yapılmasını sağlamış olan Candan, eserlerinin icra bakımından zor olmasıyla da ünlenmiş bir sanatçımızdır. Çevresi tarafından İstanbul Beyefendisi sıfatına layık görülen ve inceliğiyle çok sevilen Artaki Candan, çevresi tarafından candan biri olarak görülmekteydi. Soyadı kanununun çıkmasıyla çevresindeki sevenlerinin ısrarları sonucunda aslında "Terziyan" olan soyadını değiştirip "Candan"ı almıştır (Ak, 2014: 329).

4.18. NUBAR EFENDİ

1885 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelen Nubar Efendi Ermeni kökenli bir bestekarımızdır. Âmâ Ali Bey'in kanun talebesidir. 1920'li yıllarda Türkiyeden ayrılıp Kahire, Beyrut, Şam, Halep gibi merkezi yerlere gitti. En sonunda Halep'te kalarak 1954 yılında burada hayatını kaybetti. Günümüzde 7 adet eseri bilinmektedir (Özalp, 2000: 398-399).

4.19. ZEKİ ARİF ATAERGIN

Kanuni Hacı Arif Bey'in oğlu Zeki Arif Ataergin 1896 yılında İstanbul'da doğdu. Hukuk eğitimi alarak avukatlık, hâkimlik ve savcılık yapmıştır. İlk mûsikî eğitimini babasından almış, babası vesilesi ile Hacı Kirami Efendi ve Lâmekânî Mustafa Efendi'den de mûsikî dersleri almıştır. Tanburi Cemil Bey, Kemeñeci Vasilaki gibi dönemin ünlü sanatçılarıyla da tanışmış ve faydalanmıştır. Kendine has bir tavra sahiptir. Kanun sazında ustalasmaının yanı sıra hanendeliği ve bestekârlığı da oldukça beğenilmiş sanatçılardandır. Zeki Arif Ataergin, Ahmet Irsoy, Abdülkadir Töre, Hikmet Hamdi Bey gibi dönemin usta sanatçılarından teşvik almış, peşrev, ağır semai, yürük semai, ilahi, şarkı gibi farklı formlardan toplamda 200 civarında eser bestelemiştir. (Karataş, 2020: 173-174)

4.20. AHMET YATMAN

Kanuni Ahmet Bey, 1897 tarihinde İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Müzik'e karşı ilgili bir ailede doğmuş olup, ailecek gitmiş oldukları İzmir'de eğitim hayatına devam ederken bir yandan da kanun eğitimi almaya başlamıştır. Kısa zaman sonra icrası sayesinde ün kazanmaya başlayan Ahmet Bey, babasından, Kanuni Ağyazar ve Hafız Mehmed Efendi'den dersler alır. 1927 yılında İstanbul Radyosunda görev yapmaya başlamış ancak burada yaşadığı bir sıkıntıdan dolayı işten çıkarılmıştır. Bu durum müziğe olan tutkusunu engelleyememiş ve çalışmalarına devam etmiştir. Çeşitli ülkelerde konserlere çıkmıştır. 1973 yılında Elazığ'da hayatını kaybetmiştir. Kanuni piyasa tavrıyla icra eden Ahmet Yatman, İsmail Şençalar, Nuri Şenneyli, Hilmi Rit, Baki Duyarlar, Cüneyd Kosal, Coşkun Erdem gibi birçok sanatçı yetiştirmiştir. Günümüzde oldukça az sayıda eseri bilinmektedir (Özalp, 2000: 267).

4.21. NURİ SESÖREN

“Gençliğinde kanun çalan Kaptanzade Ali Rıza Bey'in yönlendirmesiyle kanuna başlayan Nuri Sesören, 1903 yılında İstanbul'un Aksaray semtinde doğar. Babası İbrahim Ethem Bey, annesi Fahriye Hanım olan Sesören, ilkokula devam ettiği yıllarda müziğe ilgi gösterir ve Bakırköy ilkokulundayken bu kuruma öğretmen olarak gelen Kaptanzâde Ali Rıza Bey'in yol göstericiliğiyle kanun sazını öğrenir. Daha sonraları tanbur ve keman sazlarını da çalar. Sesören, 1923 yılında Dar'ül Elhan'da imtihan vererek okullarda müzik öğretmenliğine başlar ve birçok şehirde okullarda bu görevde bulunur. 1923'te besteciliğe de başlayan Sesören, üçyüzü aşkın eser besteler. Bunlar içinde besteler, ağır ve yürük semâiler, saz eserleri ve şarkılar vardır.” (Rona, 509, akt: Berkman, 2007: 33)

4.22. FERİT ALNAR

Türk müziğinin en güçlü kanun sanatçılarından Ferit Alnar, henüz çocuk yaşındayken kanun sazına olan hakimiyetiyle ün kazanmıştır. Beste yapmaya ise 16 yaşında başlamış olan Alnar, Sadettin Arel'den armoni ve Türk müziği dersleri almıştır. Viyana Konservatuvarında eğitim görmüş, orkestra şefliği ve kompozisyon alanlarında ödül kazanmıştır. Sonrasında pek çok farklı görev yapmış olan Alnar; Cumhurbaşkanlığı Flarmoni Orkestrasında şef yardımcılığı ve şeflik, İstanbul Belediye Konservatuvarı'nda hocalık, Şehir Tiyatrosu Orkestrasında şeflik, Ankara Devlet Konservatuvarında hocalık, CSO ve Devlet Operası Orkestralarında şeflik yaptı.

Alnar'ın 16 yaşındayken bestelemiş olduğu ilk eser bir operettir. Türk makamlarını kullanarak batı tarzında çeşitli eserler bestelemiştir. Avrupa'da kendisine ait olan birçok eser seslendirilmiştir. Kanun sazında virtüözlük seviyesinde olan Alnar, Kanuni Hacı Arif Bey'in kanun tavrı üzerine tırnaklarını kullanarak süslemeler yaptığı farklı bir kanun tavrına sahipti. Alnar kanun dışında kemençe, piyano, viyolonsel enstrümanlarını da çalmaktaydı (Ak, 2014: 416-417).

4.23. İSMAİL SAFA OLCAY

Kanuni İsmail Safa Bey, 1905 tarihinde Amasya'da doğmuştur. Okumayı reddetmiş ve bu sebeple bir hurdacının yanına çırak olarak verilmiştir. Babasının rahmetli olmasıyla ciddi manada çalışması gerekmiş ve daha iyi imkanlar bulmak için İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da uzun uğraşlar sonucunda Devlet Demir Yollarında işe başlamış ve oradan Eskişehir'e tayin olmuştur. Hayatının geri kalanını Eskişehir'de geçirmiş ve 1969 tarihinde hayatını kaybetmiştir. Toplamda 35 kadar eser bestelemiştir. Eserleri tutulmayan İsmail Safa Bey'in bestecilik alanında başarılı olduğu söylenemez (Özalp, 2000: 302).

4.24. HASAN FERİT ALNAR

Hüseyin Alnar ve Saime Alnar'ın evlatları Hasat Ferit Alnar, 11 Mart 1906 tarihinde İstanbul Saraçhane'de dünyaya gelmiştir. Müzisyen bir ailede doğmuş, ailesinden müzik eğitimi almış ve müzisyen bir çevrede büyümüştür. Kanun sazi dışında kemençe de icra etmiştir. 13 yaşındayken ilk eseri olan Tahirbuselik Longa'yı bestelemiştir. H. Sadettin Arel'den dersler almıştır. Batı müziği eğitimi de almasına rağmen Türk müziğinde ustalaşmıştır. Hayatı boyunca tahmini olarak 200 operet, 1000 konser ve 400 opera yönettiğini söyleyebiliriz. Kanuni Vital Efendi ve Kanuni Âmâ Nazım'dan eğitim almıştır. 27 Temmuz 1978'de Ankara'da hayatını kaybetmiştir. Alnar peşrev, saz semaisi, şarkı, operet, konçerto ve longa gibi farklı türlerde çok sayıda eser vermiştir (Altinköprü, 2004: 46-48-61-66-69-75).

4.25. İSMAİL BAHA SÜRELSAN

1912 yılında Bursa'da dünyaya gelen Sürelsan, çocukluğundan beri müzik ile içli dışlı büyümüş, Bursa'da bulunduğu zamanlarda çeşitli müzisyenlerin bulunduğu ortamlara iştirak ederek onları dinleme fırsatı yakalamıştır. Hatta Bursa'da bulunan Bursa Mevlevihanesinde eğitim görmüştür. Kanun eğitimi aldığı hocası Kanuni Saim Bey'dir. İlkokul ve ortaokulu bitirmesinin ardından lise eğitimini askeri bir okul olan

Işıklar Askeri Lisesinde tamamlamıştır. Askerliğinin yanı sıra müzik sanatıyla yakından ilgilenmiştir. Sürelsan hayatı boyunca müzik alanında çeşitli görevler yapmıştır. Bunlara TRT'de çeşitli komisyonlarda yer almasını, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde dini mûsikî dersleri vermesini, TRT Türk müziği uzmanlığı, Repertuar kurulu başkanlığı Kültür Bakanlığı Türk Müzik Komisyonunda üyelik yapmasını, Ankara Radyosunun Klasik Türk Müziği Korosunun başında bulunmasını örnek olarak gösterebiliriz. Sürelsan hakkında bilinen özelliklerden bir tanesi de müzik alanını bir kazanç kapısı olarak görmemesidir. Müzik eğitimi almak isteyen kişilere karşılık beklemeden ders vermesidir. Bu sayede günümüzde pek çok sanatçının üzerinde emeği vardır. 1972 yılında ise emekli olmuştur (Ak, 2014: 432-433-434-435).

90 kadar eseri günümüze gelebilmiş, 1998 senesinde vefat etmiştir (Özalp, 1986'dan akt. Ak, 2014: 435).

4.26. VECİHE DARYAL

Kanuni Vecihe Daryal 1914 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Müzik konusunda kültür sahibi olan bir aileden dünyaya gelmiştir ve henüz 7 yaşındayken Şevki Bey'in yeğeni Nazire Hanım'dan kanun dersleri almıştır. 10 yaşındayken Daru'l-Elhan'a kaydolup burada Muazzez Hanımdan dersler almıştır. Hayatı boyunca birçok üstattan dersler alan Vecihe Daryal, Rauf Yekta Bey, Ahmet Irsoy, İsmail Hakkı Bey, Sedat Öztoprak, Reşat Erer'den de dersler almıştır. Türk Müziği dışında batı müziği alanında da Madam Heze, Edgar Manas, Muhittin Sadak, Ekrem Besim Tektaş ve Cemal Reşit Rey'den dersler almıştır. Vecihe Daryal'ın kanun sazındaki üstün icrasını, bir sazı orta derecede çalmak gibi bir anlayışı olmamasına bağlarlar. Vecihe Daryal'a göre kanun ya mükemmel çalınmalı ya da hiç çalınmamalıdır (Ak, 2014: 437-439).

4.27. FİKRET KUTLUĞ

Yakup Fikret Kutluğ, 1917 yılında Balıkesir'de doğmuştur. Babasının işi dolayısıyla farklı illerde eğitim gördü. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini 1945 yılında bitirdi. 1944 yılında İstanbul Konservatuarı İcra Heyeti'ne kanuni olarak girdi ve 1976 yılında buradan emekli oldu. Emekliliğinden sonra İstanbul Teknik Üniversitesi'nde açılan Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nda kanun hocası olarak görev yapmıştır. (Kutluğ, 2000: 1)

4.28. NECDET VAROL

Kanun Necdet Varol 1925 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Hüseyin Sadettin Arel, Suphi Ezgi ve Ord. Prof. Dr. Salih Murat'tan istifade etmiştir. Ankara Radyosu ve İzmir Radyosunda kanuni olarak görev yapmıştır. Yurt dışında bulunduğu 1960-1968 yılları arasında konserler düzenlemiş, lisansüstü eğitim alan öğrencilere yönelik eğitimler vermiştir. İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı'nın kurucusudur. Çeşitli formlarda 1000'den fazla eser bestelemiştir. (www.mehmetgezer.com)

4.29. SADETTİN ÖKTENAY

Kanuni Sadettin Öktenay 1930 yılında Adana'da dünyaya gelmiştir. Küçük yaşta ud ve kanun sazlarını öğrendi. Ankara Radyosu ve İstanbul Radyosunda kanun sanatçısı olarak görev yaptı. 1988 yılında oğlunu trafik kazasında kaybetti ve üzüntüsüne dayanamayarak 1989 yılında hayatını kaybetti (Yener, 2020).

4.30. HÜSNÜ ANIL

Yapılan araştırma sonucunda, kişi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.31. GÜLTEKİN AYDOĞDU

Kanuni Gültekin Aydoğdu 19 Ocak 1936'da Antalya'da doğmuştur. İstanbul'da bulunan Üsküdar Musiki Cemiyeti ve Kadıköy Musiki Cemiyetinden istifade etti. TRT Ankara Radyosunda kanun sanatçısı ve koro şefi olarak görev yapmıştır. 2001 yılında emekli olmuş, 6 Ağustos 2021 tarihinde hayatını kaybetmiştir (www.milligazete.com, 2021).

4.32. BERTAN ÜSKÜDARLI

Yapılan araştırma sonucunda, kişi hakkında herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.33. KAYHAN ŞENTİN

Kanuni Kayhan Şentin 24.07.1939 tarihinde Tokat'ta dünyaya gelmiştir. İlk müzik eğitimini babası Namık Şnetin'den almış, 11 yaşında Amasya Musiki Cemiyetinde kanun çalarak müziğe ilk adımlarını atmıştır. Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi mezunudur. Ruşen Ferit Kam, Selami Bertuğ, Feerid Sıdal ve Muammer Sun'dan dersler almıştır. Ankara Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda hem kanun sanatçısı hem de şef yardımcısı olarak görev almıştır. 24 Temmuz 2000 tarihinde hayatını kaybetmiştir. (www.arsiv.ntv.com.tr, 2000)

4.34. NURİ ŞENNEYLİ

Nuri Şenneyli 1921'de İzmir'de doğmuştur. 1946'da Ankara Radyosunda kanuni olarak çalışmaya başlamış ve 1986'da emekliye ayrılmıştır. 13 adet bestesi bulunan Şenneyli, 2006 yılında hayatını kaybetmiştir. (Berkman, 2007: 111)

4.35. HAÇATUR AVETİSYAN

18 Nisan 1926'da Gümrü'de dünyaya gelen Avetisyan, Ermeni kökenli bir müzisyendir. Müzisyen bir ailede dünyaya gelmiş, özellikle güzel sesiyle bilinen annesinden etkilenmiştir. Kanun dışında tar, kemençe, mandolin, keman ve piyano enstrümanlarını da öğrenmiştir. Kanun sazını bir eğitici bulamadığı için otodidakt yöntemle kendi başına öğrenmeye başlar, gelişir ve kanun ile ünlenir. 27 Haziran 1996'da Erivan'da hayatını kaybetmiştir. 13 adet kanun etüdü, kanun sazı için 47 adet özgün eser üretmiştir (Berkman, 2012: 84-85-86-108-109).

4.36. TARIK KİP

1927 yılında Samsun'da doğmuştur. Viyolonsel sanatçısı olarak bilinmektedir. Viyolonsel dışında keman, mandolin, ud ve kanun da çalmıştır. Hüseyin Sadettin Arel'in evinde yapmış olduğu musiki toplantılarına katılmıştır. Bu toplantılarda bas kemençe çalmıştır. Burhanettin Ökte'nin yardımıyla Ankara Radyosunda görev yapmıştır. 1993 yılında emekli olmuştur. 20'ye yakın eseri bulunmaktadır. 21.09.2000 tarihinde hayatını kaybetmiştir. (www.salihbora.com, 2023).

4.37. CÜNEYD KOSAL

Kanuni Cüneyd Kosal 1931'de İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babasının noterlik yapması sebebiyle çocukluğu Bolu ve Zonguldak'ta geçmiştir. İstanbul Tıp Fakültesini kazanmasına rağmen, müzik alanına düşkünlüğü sebebiyle eğitimini tamamlamamıştır. 1976'da İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu'nda kanun sanatçılığı, 1991'de İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğunda kurucu üyelik yapmıştır. 1996 yılında emekliye ayrılmış, 21 Aralık 2018'de hayatını kaybetmiştir (Şahin, 2022: 5).

4.38. HİLMİ RİT

Hilmi Rit 1930 yılında İstanbul'da doğmuştur. Eğitimini İstanbul'da tamamlamış, Ankara Radyosu ve İstanbul Radyosunda çalışmıştır. İstanbul Belediye Konservatuarı İcra Heyetinde kanuni olarak görev yapmış ve emekli olmuştur. Saz

Semaisi, Peşrev, Şarkı ve Oyun havası formlarında yaklaşık kırk adet bestesi vardır. (Berkman, 2007: 106-107)

4.39. MAHMUT OĞUL

10 Mayıs 1955 tarihinde Merzifon'da doğmuştur. Üsküdar Musiki Cemiyetinde eğitim almıştır. Amir Ateş, Emin Ongan, Cemali Kurultay, Erol Sayan ve Sadettin Öktenay gibi Türk müziğinde önemli yere sahip musikîşinaslardan istifade etmiştir. 300'den fazla çalışması vardır ve 122 adet eseri Trt repertuarında bulunmaktadır. (Oğul, 2020: 1)

4.40. İHSAN ÖZER

Kanuni İhsan Özer 1961 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarında eğitim gördü. Ruhi Ayangil, Ercümen Berker, Yalçın Tura, Metin Örsler, Ergen Korkmaz gibi önemli müzisyenlerden istifade etti. Cinuçen Tanrıkorur, Abdi Coşgun, İhsan Özgen, Mutlu Torun ve Necdet Yaşar ile birlikte müzik yapmıştır. Yüksek lisans ve Sanatta Yeterlik çalışmalarını İstanbul Teknik Üniversitesinde tamamlamıştır. Çeşitli orkestra ve korolarda şeflik yapmıştır. Müzik yönetmenliği ve film müzikleri üzerine önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu'nda koro şefliği, sanat yönetmenliği ve kanun sanatçısı olarak görev yapmaktadır. Ayrıca Haliç Üniversitesi Türk Müziği Konservatuvarında öğretim görevlisidir (www.itmt.org, 2011)

4.41. HALİL KARADUMAN

Halil Karaduman 1959 yılında Urfa'da doğdu. Müzik eğitimine babası Fahrettin Karaduman ile başladı. İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünü birincilikle bitirdi. Kanun sazında oldukça maharetli olmasının yanı sıra kendine has bir tavrı vardır. Sezen Aksu, Bülent Ersoy, İbrahim Tatlıses, Zeki Müren gibi dönemin ünlü sanatçılarıyla çalışmalar yapmıştır. 70'in üzerinde şarkısı, 6 adet enstrümantal CD'si bulunmaktadır. (Ertürk, 2019: 6)

4.42. MEHMET GÜNTEKİN

Kanuni Mehmet Gültekin 1963 yılında Bafra'da dünyaya gelmiştir. Süheyla Altıışdört ve Fatih Salgar'ın talebesidir. Korolarda başkanlık ve şeflik yapmış olup, ansiklopedi, dergi ve gazetelerde de gazete yazılarını yayınlamıştır. Yurtiçi ve

yurtdışında konserler vermiştir. Çok yönlü bir müzisyendir. Tv programları hazırlamış ve sunmuştur. Tercüman ve Yeni Ufuk gazetelerinde müzik sayfaları hazırlamıştır. 5 yıl boyunca Musiki Mecmuasının yayıncılığı ve editörlüğünü yapmıştır. (www.tmv.org.tr, 2023)

4.43. GÖKSEL BAKTAGİR

Göksel Baktagir 1966 yılında Kırklareli’nde dünyaya gelmiştir. Henüz 8 yaşındayken babası müzisyen Muzaffer Baktagir’den müzik eğitimi almaya başladı. 1989 yılında Necdet Yaşar’ın Kültür Bakanlığı İstanbul Devlet Türk Müziği Korosunda kanuni olarak görev yapmaya başladı. Necdet Yaşar Ensemble’a katılmasıyla birlikte İngiltere, Fransa, Danimarka, Belçika, Hollanda, Almanya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletlerinin birçok eyaletinde konserlerde kanun icra etmiştir. Beste yapmaya genç yaşta başlamıştır. Günümüzde 35 adet sözlü eseri, 105 adet enstrümental eseri vardır. Birçok eseri beğenildiği için TRT repertuarına alınmıştır. Zavil makamında bestelediği “Sazım” isimli saz eseri 1990 yılında TRT’ye ait bir yarışmada birincilik kazanmıştır. Baktagir diğer kanunilerden farklı olarak sol el ile alakalı tenikler üzerine çalıştırmış ve çeşitli teknikler geliştirmiştir. Kanun sazı ile sadece Türk Müziği değil aynı zamanda caz müziği de yapmış olup batı kökenli caz topluluklarıyla konserler vermiştir. Kanun metodu üzerine çalışmasını sürdürmektedir (Ak, 2014: 553).

5. KANUN

5.1. TARİHÇESİ

Resim 1. Kanun Enstrümanı.

Kaynak: [https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanun_\(%C3%A7alg%C4%B1\)#/media/Dosya:79-tone_Kanun_on_the_couch.jpg](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanun_(%C3%A7alg%C4%B1)#/media/Dosya:79-tone_Kanun_on_the_couch.jpg), (Erişim Tarihi: 02.06.2023)

Kanun kelimesi Yunanca “Kanon”dan türemiştir. Türkiye, İran ve Arap ülkelerinde “Kanun” kelimesinden, farklı ülkelerde ise “Kanon” kökünden meydana gelmiştir. Onuncu yüzyılda yazılmış olan Süryani sözlüklerinde Arapların yamuk şeklinde bir çalgı çaldıklarından bahsedilmektedir. Bu çalgı büyük ihtimalle “Kisare” olarak adlandırılan bir çalgıdır. İbn Khalikan’ın yazdığı “Vefayatük-Ayân” isimli eser, kanun çalgısının aslında Türk çalgısı olduğundan ve Türkistan Farab’da doğan Ebu Nasır Muhammed Bin Tarhan Bin Uzluğ Farabi tarafından icat edildiğinden bahseder (Karakaya, 2001: 327).

Kanun sazını kimin icat ettiği hakkında farklı görüşler ortaya atılmıştır.

Kanun enstrümanını Horasanlı bir aileye mensup olan, Musul yakınlarındaki İrbil’de doğan İbn’i Hallegan icad etmiş olabilir. (Sözer, 1996: 381)

“Kanunu aslen bir Türk olan ve Türkistan’ın Farab kasabasında doğan (870 – 950) zamanının büyük filozofu ve mûsikî bilgini olarak tanınan FÂRÂBÎ `nin icat ettiğini birçok kaynaklar belirtmektedir” (Açın, 1994, s. 149).

Arap toplumu kendi icatları olan müzik aletlerini ve başka devletlerden etkilenecek kullanmaya başladıkları müzik aletlerini geliştirmiş ve haklarında zamanla daha çok bilgi edinmişlerdir. Kanun sazını bugün sahip olduğu biçimde düzenleyen kişi Hâkim-i Şehir Ebu Nasır Farabi’dir. (Körükçü, 1998: 112)

Kanun sazının ortaya çıktığı ve kullanıldığı topraklar hakkında görüşler:

“Kanunun tarihi Mezopotamya ve eski Mısır uygarlıkları kadar gerilere gider. Arkeolojik kazılardan ele geçen kalıntılarda, bugünkü şekline az çok benzeyen örneklere rastlanmıştır. Daha yakın çağlarda Orta Doğu ülkelerinde kanunun prototipleri görülmüştür. Özellikle Pakistan, Hindistan, ve Çin’de kanun ailesinden bazı türler görülmüştür. Asıl şeklini Ortaçağ’da aldığı sanılıyor.” (Özalp, 2000: 170)

“Çeng adındaki çalgının kanun ile birlikte bulunduğu ve geliştiği genellikle kabul edilmiştir. İsmi Yunanca kanon olmasına rağmen Asya’da icat edildikten sonra Türklerin Orta Asya’dan Anadolu’ya göç etmeleri ile kanun Anadolu’ya getirilmiştir. Bu çalgıya kanun isminin verilmiş olması bir bakıma (Acoustique) kanunları ile ilgili bulunmasından ileri geldiği ihtimalini de akıllara getirmektedir” (Aydoğdu, 2008: 24).

Dünyanın kuzeyinde bulunan ıssız topraklarda Türkçe konuşan topluluklar, ilkel bir şekilde kütük üzerine gerdirdikleri teller ile yere paralel olarak çalınan yatık bir

enstrüman icat etmiş ve bu enstrümana “yatkan, yatuğan, yadagan, çatgan, çadıgan” adlarını vermişlerdir. Teller sinir veya bağırsak malzemelerinden yapılmıştır. Gelecekte bu enstrümanların yerini “çeng, santur ve kanun” isimli Asya kültürünün izlerini taşıyan sazlar almıştır (Ögel, 1987: 335)

Kanun adına ve tarifine ilk olarak onuncu yüzyılda yazılan “Binbir Gece Masalları” kitabında “Kanun-i Mısri” ismiyle rastlanmaktadır. 13. Yüzyılda kanun sazı İspanya’da yaygın olarak kullanılmakta ve birçok yapımcısı bulunmaktaydı (Körükçü, 1998: 112).

Kanun enstrümanından Evliya Çelebi’nin seyahatnamesinde bahsedilmektedir. Müzik aletlerinin ortaya çıkışı insanlık tarihi gibi çok eski zamanlara dayandığı için kanun hakkında kesin bir yargıda bulunmak oldukça zordur. Enstrüman isminin geçmiş olduğu eski kaynaklara bakarak ortaya çıkmış olabilecekleri dönem hakkında tahminlerde bulunulabilir. Hepsinin icat edildiği topraklar medeniyetin kadim zamanlarda geliştiği Asya kıtasıdır (Bebek, 2011: 3)

Kanun sazının oldukça eski tarihlere dayanan kadim bir saz olduğu çeşitli kaynaklarda geçmektedir. Geçmişten günümüze çeşitli topluluklar bu enstrümanı farklı biçim ve adlarda kullanmıştır. Kaynaklar incelense de Kanun’un hangi enstrümandan türetildiği hakkında kesin bir veriye ulaşmamız mümkün değildir (Köksal, 1999: 4).

Görüldüğü üzere yapılan araştırmalara rağmen kanunun tam olarak ne zaman, nerede ve kim tarafından icat edildiği konusunda elimizde kesin bir veri bulunmamaktadır.

15. yüzyılda yaşamış olan Türk bilgini Ahmetoğlu Şükrullah, yazmış olduğu bir eserinde eski Türklerin “Çalav” isimli çalgılarından bahsetmektedir. Ahmetoğlu Şükrullah bu eserinde kamil çalgılar ve eksik çalgılar adı altında enstrümanları iki guruba ayırmıştır. Kanun çalgısına eksik çalgılar başlığı altında yer vermiş olup, veriler ışığında kanunun şekli, ölçüleri ve tel düzeni açısından bugünkü halinden ciddi bir farkı olmadığı ortaya çıkmaktadır (Aydoğdu, 2008: 24).

19. yüzyılda Şamlı Ömer Efendi ve öğrencileri kanun sazını İstanbul’a tekrar getirmiş. Kanun sazına daha çok kadınlar tarafından ilgi duyulmuştur. Hacı Arif Bey ise kanun sazının yaygınlaşmasına yardımcı olmuştur (Öztuna, 1990: 424-425)

Günümüzde icra edilen kanunlarda bir tam aralık için 9-12 mandal kullanılmaktadır. Mandallar birlikte sol elin kullanımının artmasıyla; Türkiye, Suriye,

Lübnan ve Mısır'da kanun çalış teknikleri ve akor, arpej kullanımları zenginleştirilmiştir (Karakaya, 2001, s.328).

5.2. FİZİKİ YAPISI

Kanun sazının fiziksel yapısından bahsedecek olursak kullanılan malzemeler ve biçim özellikleri bakımından zamanla değişimlere uğradığını söyleyebiliriz.

“Kanun 13. ve 14. Yüzyıllarda İspanya'da yaygınlaşmış ve dönemin en önemli çalgılarından biri haline gelmiştir. Abdülkadir Meragi “Cami'ül Elhân” isimli eserinde kanun hakkında şu açıklamayı yapmıştır: ““Kanun teknesi ve göğsü üçgendir, sapı yoktur. Telleri genellikle pirinçtir ve üçer üçer akort edilir, yani her üç tel aynı sese çekilir. Bir oktava sekiz mülâyim ses gelecek şekilde düzenlenir” (Bardakçı, 1986: 105-106).

“Kanun sazına şeklini veren en önemli fiziksel özelliğin tel boylarından kaynaklandığını, tel boyu uzun olan tellerin titreşim frekansları düşük ve kalınken, tel boyu kısa olan tellerin, titreşim frekansları, yüksek ve tiz olur” (Karakaya, 2012: 4)

“Her bir perdedeki sesi üç tel tınlatır. Bu bakımdan piyanonun ses sistemi ile benzerlik göstermektedir. Misina, naylon teller kullanılmaktadır. Geçmişte misina yerine bağırsaktan yapılan kiriş teller kullanılmıştır. Göğüs tahtası genellikle çınar ağacından, tabanı ıhlamur ya da sıkıştırılmış kontraplaktan yapılmaktadır. Burgu tahtası ıhlamur ağacından, burguları ise şimşir, gül ya da abanoz gibi sert ağaçlardan yapılmaktadır. Üç telden oluşan her perdede, diyez, bemol ve koma seslerinin ayarlandığı mandallar bulunmaktadır” (Karaduman, 2007: 11)

Kanun dik yamuk biçimindedir. Boyu 95-100 cm, eni 38-40 cm derinlik olarak 5 cm'dir. Ses tablosu çoğunlukla çınar ağacından yapılmaktadır. Üst tarafında ses kafesleri bulunmaktadır. Yanları genellikle gürgen ve ladin ağaçlarından yapılmaktadır. Alt tablosu için ıhlamur ağacı uygun görülmektedir (Açın, 1994: 153).

Kanun enstrümanı 24, 25, 26 ve 27 perdeli haliyle üretilmiştir. Günümüzde genellikle 26 perde sistemine sahip kanunlar yapılmakta ve kullanılmaktadır. Daha küçük boyutlarda kanunlar da üretilmektedir. Bu küçük boyutlara sahip kanunların üretilme sebepleri çocuklar için yapılmasıdır. Kanun 4 ana bölümden meydana gelmektedir bunlar; burguluk, mandal tahtası, ses tablası ve deri bölümüdür (Aydoğdu, 2005: 26).

İKİNCİ BÖLÜM

METODOLOJİ

1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Geçmiş yüzyıllar öncesine uzanan Türk müzik kültürü Osmanlı döneminde altın çağını yaşamış ve günümüze kadar gelişerek bu ilerleme devam etmiştir. Müzikal kültürümüzün yayılmasında ve gelişmesinde en büyük rolü yerel sanatçılar oluşturmaktadır. Bu sanatçılar kendi kültürel birikimlerini gelecek nesillere aktarmak için hem kendi şehrinde hem de çevre şehirlerde etkileşimde bulunmaktadır. Böylelikle müzik kültürümüz nesilden nesile aktarılmaya devam etmektedir.

Araştırma, ülkemizde kültür ve sanat açısından önemli katkıları olmuş ve birçok öğrenci yetiştirmiş olan Erhan Akalın'ın Türk müzik kültürüne katkılarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Türk müzik kültürüne katkı yapanların içinde yerel sanatçılar da yer almaktadırlar. Bu doğrultuda araştırma, Kütahyalı yerel bir sanatçı olan kanuni ve bestekar Erhan Akalın'ın hayatını incelenmesi ve Türk müzik kültürüne katkılarını kayıt altına alınması, bunları kaybolmadan gelecek nesillere aktarılması ve bu yönde yapılacak çalışmalara örnek olması açısından önem taşımaktadır.

2. PROBLEM CÜMLESİ

Bu araştırmanın problem cümlesi: “Kanuni Erhan Akalın'ın Türk müzik kültürüne olan katkıları nelerdir?” olarak belirlenmiştir.

3. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

1- Araştırma için kullanılan araştırma modelinin, araştırmanın amacı, konusu ve çözümüne uygun olduğu,

2- Elde edilen verilerin birbirleriyle çelişmediği, aksine araştırmayı desteklediği ve güvenilir olduğu,

3- Araştırma için mülakat yapılan kişilerin konu hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu,

4-Araştırma için hazırlanan görüşme formunun, araştırma konusu için uygun bir veri toplama yöntemi olduğu,

5-Araştırmada görüşme formu uygulanan bireylerin verdiği cevapların gerçek ve samimi olduğu hipotezlerinden yola çıkmıştır.

4. ARAşTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Araştırma Türk müziği tarihi, kanuni bestekarlar ve kanuni Erhan Akalın'ı kapsamaktadır. Kanuni Erhan Akalın'ın hayatı ve Türk müziğine katkıları hakkında bilgi almak için ulaşabildiğimiz, görüşmeyi kabul eden aile bireyleri, akrabaları ve arkadaşlarına yarı-yapılandırılmış veya yapılandırılmamış görüşme formu uygulanmış, bireylerin verdiği cevapların gerçek ve samimi olduğu varsayılmıştır. Veri elde edebileceğimiz ve erişebileceğimiz kitaplar, ulaşabileceğimiz dijital ortamdaki ses kayıtları veya videolar çalışmanın kapsamını oluşturacaktır. Araştırmada ulaşılabilen tüm veriler, araştırma için verilen süre ile sınırlıdır.

5. ARAşTIRMANIN YÖNTEMİ

5.1. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmada veri toplamak amacıyla literatür tarama yöntemi kullanılmış olup, yarı-yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme teknikleri uygulanmıştır. Betimsel model esas alınmıştır.

5.2. ARAşTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Evren, araştırmanın yapılacağı bölgeyi genellemek amacıyla kullanılan terimdir. Evrende yapılan incelemeler çok geniş kapsamlı, maliyetli, aşırı uzun zaman kaybına neden olmaktadır. Bu nedenle araştırmanın evrenini daha da sınırlandırmak için araştırmanın örnekleme belirlenir. Örnekleme, araştırmanın evreninin bir kısmını alınıp, sadece seçilen kısmın incelendiği bölümdür. Araştırılmasına imkn olmayan evrenler kendi içinde örneklemlere ayrılırlar ve farklı farklı incelenebilirler.

Bu tanımlar doğrultusunda araştırmanın evrenini Türk müzik kültürüne katkıları olan ve Kütahya'da yaşayan yerel sanatçılar oluştururken, araştırmanın örneklemini Kütahyalı sanatçı Erhan Akalın oluşturmaktadır.

5.3. VERİ ANALİZ YÖNTEMİ

Çalışmada veriler, gönüllü olarak görüşme yapılmasını kabul eden 6 kişiye yarı-yapılandırılmış veya yapılandırılmamış görüşme formu uygulanarak elde edilmiş ve yorumlanmıştır.

6. İLGİLİ ÇALIŞMALAR

6.1. KİTAPLAR

Urhan, S. (2014). *Salih Urhan Hayatı, Eserleri, Derlemeleri, Gurbet Havaları*. Köy Enstitüleri. İzmir: Tezer Matbaası

Özcan, Ö. (2001). *Neşet Ertaş Yaşamı ve Bütün Türküler*, İstanbul: Simurg Yayıncılık

6.2. TEZLER

6.2.1. Doktora-Sanatta Yeterlilik

Nardemir S. (2021). *David Popper'in Hayatı, Viyolonsel Tekniğini Geliştiren Etütlerinin ve Konser Parçalarının İncelenmesi*. (Sanatta Yeterlik Tezi) İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gurbanov V. (2021). *Fikret Amirov, Hayatı, Eserleri ve Keman İçin "4 Parça" İsimli Bestesinin Teknik ve Yoruma Dayalı İncelenmesi*. (Sanatta Yeterlik Tezi) Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.

6.2.2. Yüksek Lisans

Hasipek, A. (2019). *Hâfız Kemal Tezergil'in Hayatı ve Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Doğan, A. S. (1996). *Erzurumlu Emrah'ın Hayatı ve Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ar, A. (2021). *Özay Gönlüm'ün Hayatı ve TRT Repertuvarına Kazandırdığı Eserlerin Müzikal Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Şafak, D. (1996). *Dilhayat Kalfa Hayatı – Besteciliği – Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Perçin, D. (2021). *Leyla Saz'ın Hayatı ve Bestelemiş Olduğu Eserlerin Makamsal Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.

Ateş, E. (1999). *Türk Din Müsikisinde Hatip Zakiri Hasan Efendi'nin Hayatı ve Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Sözeri, G. (2021). *Nino Rota'nın Hayatı ve "Divertimento Konçertant" Başlıklı Eserinin Kontrabas Repertuarına Katkısı*. (Yüksek Lisans Tezi) Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Yurdagül, H. Z. (2021). *Manisa Müftüsü Ahmet Alim Efendi'nin Hayatı ve Müsikî Eserlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.

Yalçın, K. (2021). *Halk Ozanı Muharrem Coşkun ve Eserlerinin Derlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yenilmez, M. (2021). *Neyzen Hakan Alvan'ın Hayatı, Türk Müsikîsine Katkıları ve Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Akbaş, M. (2021). *Hafız İsmail Coşar'ın Hayatı ve Türk Din Müsikîsine Katkıları*. (Yüksek Lisans Tezi) Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Özada, N. (2022). *İtalyan Besteci Giacomo Puccini'nin Hayatı, Eserleri, Besteciliği ve Tosca Operasındaki Dört Viyolonsel Solosunun İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Yiğit, O. (2019). *Abdallık ve Ozanlık Geleneği İçerisinde Kamil Abalıoğlu'nun Hayatı, Eserleri ve Eserlerinin Müzikal Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi) Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Demir, P. (2021). *İlhan Usmanbaş'ın Hayatı ve Çağdaş Türk Müziğine Katkıları*. (Yüksek Lisans Tezi) Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Okuyucu, S. (2021). *Rüstem Avcı'nın Hayatı ve Türk Halk Müziğine Katkıları*. (Yüksek Lisans Tezi) Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Gül, G. (2019). *Selami Şahin'in Hayatı ve Eserlerinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi) Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Çakar, Ş. (1997). *Mildan Niyazi Ayomak'ın Hayatı ve Eserleri*. (Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

6.3. MAKALELER

Feyzioğlu, N. (2006). *Erzurumlu Emrah'ın Derlenmiş ve Bestelenmiş Eserleri*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7, 257-265.

Sula. M. (2009). *Mirzazade Mehmed Salim Efendi (Hayatı ve Eserleri)*. Nüsha Şarkiyat Araştırmaları Dergisi, 41-72.

Söylemez, M. (2016) *Bestekâr Koca Osman*. Rast Müzikoloji Dergisi, 4, 1127-1134.

Kamiloğlu, R, Karakaya, A. (2020). *Salih Urhan'ın Hayatı ve TRT'ye Kazandırdığı Eserler*. Türk Akademik Araştırmalar Dergisi, 5, 388-398.

Şenduran, F. M. (2021). *Gedikpaşalı Yahya Nazım Efendi'nin Hayatı ve Eserleri*. Yegah Mûsikî Dergisi, 4, 335-354.

Çağlayan, S, Korkmaz, M, Öktem, G, (2014) *Muzaffer Şerif'in Hayatı ve Eserleri*. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 3, 153-159.

Şen, İ. (2020) *Bestekâr Tahir Karagöz'ün Hayatı ve Eserleri*. İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi, 6, 354-381.

Sınıksaran, R, Aykaç, Murtaza, (2013) *Beethoven'in Hayatı ve Eserlerinin İncelemede Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8, 1169-1181

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Tezin bu bölümünde elde edilen veriler, Erhan Akalın'ın katılmış olduğu TV programına ait bir ses kaydından(Yavuz Akalın arşivi), başta oğlu Neyzen Yavuz Akalın olmak üzere aile bireylerinden ve yakın arkadaşlarından ulaşılabildiğimiz kişiler ile yapılan görüşmelerden ve ses kayıtlarından elde edilmiştir.

1. GÖRÜŞMELER

Çalışma için veri elde etmek amacıyla yapılandırılmamış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın doğum tarihi nedir?

1. Kaynak kişi: Doğumu 7 Eylül 1938.

Araştırmacı: Erhan Akalın ne zaman vefat etti?

1. Kaynak kişi: 2012 senesinde bir rahatsızlık yaşadı ve 27 Şubat 2012 tarihinde vefat etti.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın annesinin ismi nedir ve ne iş yapıyordu?

1. Kaynak kişi: İsmi Kadriye, ev hanımıydı.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın sanatçı kimliği hakkında söylemek istedikleriniz nelerdir?

1. Kaynak kişi: Benim tanıdığım en iyi musikîşinastı. Müziğin, sanatın kıymetini en iyi bilen insandı. Kendisi çok zevkli kanun çalardı, güzel bir kanun tavrı vardı, Anacak yaptığı işlerdeki titizlik her şeyin üzerindeydi, bütün detayları düşünür ve faaliyetlerindeki her şeyi hesaplardı. Yumuşak bir kanun tavrı vardı, yumuşak ve ince mızraplar kullanırdı. Zevki oldukça üst seviyedeydi.

Araştırmacı: Erhan Akalın besteciliğe kaç yaşında başladı?

1. Kaynak kişi: 40'lı yaşlarında beste yapmaya başladı. Tam tarihini hatırlayamıyorum.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın bestekârlığı hakkında ne söylemek istersiniz?

1. Kaynak kişi: Besteciliği son zamanlarda daha çok artmıştı. 1980'den sonra beste yapmaya belli bir müddet ara verdi, sebep olarak işlerinin yoğunluğundan dolayı böyle bir durum olduğunu düşünüyorum. 2000'li yıllarda besteleri yoğunlaştı özellikle de Mehmet Turan Yarar'la tanıştıktan sonra besteleri arttı. Şevki Dinçal'ın eserlerini de bestelemişti. 1981 yılındaki birinci olduğu yarışmanın jürisi TRT kurumundan gelen

uzmanlardan oluşuyordu. Güçlü bir jürisi vardı. Yarışmalar için beste yaptığı olurdu ve yarışmalar babam için beste yapmaya teşvik ediciydi.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın saz ve söz eserlerine bakacak olursak hangisini daha güçlü buluyorsunuz?

1. Kaynak kişi: Öyle bir kıyasa girmek ne derece doğru olur bilmiyorum. Şahsen ben daha çok saz eserlerini icra ettim. Bu yüzden özellikle Bestenigâr makamındaki saz semaisi için harika bir eser diyebilirim.

Çalışma için veri elde etmek amacıyla yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Araştırmacı: Erhan Akalın ile ne zaman tanıştınız?

2. Kaynak kişi: 1951'de Kütahya ortaokulunda tanıştım.

3. Kaynak kişi: Erhan Akalın ile 8-10 yaşından beri arkadaşız. oturduğumuz mahalleler yakın. Erhan beyin maddi imkanları bize göre daha iyiydi, biz arkadaşlarını pastaneye vs. götürüp ikramda bulunurdu.

4. Kaynak kişi: Kendileriyle 1990'lı yıllarda yani aşağı yukarı ben 37-38 yaşlarındayken tanıştık.

5. Kaynak kişi: Erhan Akalın ile 1973 senesinde tanıştım.

6. Kaynak kişi: Ortaokul 1. sınıfta on iki yaşındayken tanıştık.

Araştırmacı: Erhan Akalın ile nasıl tanıştınız?

2. Kaynak kişi: Tanışma anımız yok, sınıf arkadaşydık.

3. Kaynak kişi: Tanışma anımız yok çocukluktan beri görüşüyorduk.

4. Kaynak kişi: Müşterek dostlarımızın vesilesiyle bir araya geldiğimiz bir toplantıda tanıştık.

5. Kaynak kişi: Kendisiyle Kütahya Halk Eğitimi Mûsikî Cemiyetinde ilk defa görüştük.

6. Kaynak kişi: Aynı mahallede oturuyorduk, komşumuz oluyorlardı. Okul numaralarını da hatırlıyorum. Erhan'ın öğrenci numarası 286, benimki 287'ydi.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın beraber icra yapmaktan keyif aldığı arkadaşları kimlerdi?

2. Kaynak kişi: Neyzen Şemsttin GÜVEY, Tanburi Ali TOPALOĞLU, Suat Alkış, Udi Mehmet Emin Yücel olabilir. Ev toplantıları düzenlenirdi. Erhan hocanın abisi Ömer Akalın da Keman çalardı.. Ev toplantılarında daha çok Neoklasik eserler geçilirdi. Hacı Arif Bey, Bimen Şen, Şevki Bey, Rakım El Kutlu, Şekerci Cemil Bey, Suphi Ziya Özbekkan gibi bestekarların eserleri geçilirdi.

3. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

4. Kaynak kişi: İstanbul'a gidip oradaki büyük sanatçılarla görüşürdü.

5. Kaynak kişi: Erhan Akalın klasik üslup ile sazını ve sesini kullananlar ile icra etmekten keyif alırdı. Oğlu Yavuz Akalın, rahmetli Neyzen Şemsettin Güvey, Vali, Emir Yücel ve benimle birlikte çalardı.

6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın icrası mı yoksa öğreticiliği mi daha güçlüydü?

2. Kaynak kişi: İcrası daha güçlüydü.

3. Kaynak kişi: Kanun dersleri vermezdi. Kanunu iyi çalardı, notaya göre icra ederdi.

4. Kaynak kişi: Çok iyi bir amatör musikişinastı. İcracılıktan çok öğreticiliği daha güçlüydü.

5. Kaynak kişi: Erhan Bey'in hem icrâsı hem de öğreticiliği güçlüydü, pek çok eseri kendisinden öğrenmişimdir.

6. Kaynak kişi: Her ikisi de güçlüydü.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın hayatı ve müzik kültürüne olan katkıları ile ilgili video, ses kaydı veya fotoğrafları var mı? Paylaşabilir misiniz?

2. Kaynak kişi: Bir şeyler bulabilirsem paylaşırım.

3. Kaynak kişi: Tabii sahip olduğum görsel varsa paylaşırım.

4. Kaynak kişi: Arşivimde var ise paylaşabilirim.

5. Kaynak kişi: Tabi, bu konuda size yardım ederim.

6. Kaynak kişi: Elimde görsel var mı bilmiyorum, eğer bulursam yardımcı olurum.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın müzik gelişiminde etkili olan bir olay var mı?

2. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.
3. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.
4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.
5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.
6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın ile beraber katıldığınız konserler oldu mu? Tarih ve Konser ismini paylaşabilir misiniz?

2. Kaynak kişi: Ankara'daki Gazi Üniversitesinde ve Eskişehir Anadolu Üniversitesinde konser vermiştik.

3. Kaynak kişi: Çok güzel kanun çalardı, Kütahya'da konserler verdi, Ankara'ya davet edildi ve orada da konser verdi. Erhan Akalın bir gün benden bir şey patlatmamı istedi. (Eser seslendirmek anlamında) Ben bir eser okudum, sesimi beğendi ve bana "Bundan sonra beraberiz" dedi.

4. Kaynak kişi: Sadece Simav'da bir iki konsere katılmıştık.

5. Kaynak kişi: Erhan Akalın ile Kütahya Halk Eğitimi Türk Müziği korusu konserlerine 1974'ten 1990 senesine kadar birlikte katılırdık. Ben Devlet Korusu imtihanını kazanınca birlikteliğimiz kalmadı. Ayrıca 1977 senesinde TRT televizyonunda Kütahya Halk Eğitim Korusu olarak konser verdik.

6. Kaynak kişi: Konserlerine, müzikle uğraşmadığım için izleyici olarak gittim, Kendi kendimizzeyken o çalar, ben de okurdum.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın enstrüman yapıcılığı var mıydı?

2. Kaynak kişi: Teşebbüs etti. Kemeñçe üzerinde durdu ve çok büyük ihtimalle Kemeñçe yaptı. Hatta bir ara Kanunu bırakacak kadar Kemeñçe sazına meraklıydı.

3. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

5. Kaynak kişi: Saz yapıcılığını bilmiyorum ama benim kemeñçemin yayını ve filetolarını tamir etmişti.

6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın piyasa müziğine, sanat müziğine ve batı müziğine olan tavrı nasıldı?

2. Kaynak kişi: İstanbul Türküleri daha çok merakını çekerdi. Batı müziğiyle ve piyasa müziğiyle hiç ilgilenmezdi.

3. Kaynak kişi: Geleneksel Türk Müziği dışında bir eser vs. duyduğunda "Kapat! Kapat! Biz kendi müziğimize, eserlerimize bakalım" derdi.

4. Kaynak kişi: Geleneksel müzik taraftarıydı. Piyasa müziğine hiç itibar etmezdi. İşin tamamen Geleneksel yönündeydi.

5. Kaynak kişi: Erhan Hoca piyasa müziği dediğimiz arabesk müzikten nefret ederdi. Bulduğumuz mekanda çalınsa bile yetkiliden o müziğin sesini kapatmasını isterdi. Sanat müziğinde klasik olanlarını dinlerdi. Bana da bu yönde sık sık telkinlerde bulunurdu. Batı müziğini dinlediğini ise hiç duymadım.

6. Kaynak kişi: Batı müziği ve Arabesk gibi müzikleri hiç sevmezdi. Geleneksel Müzik dinlerdi.

Araştırmacı: Erhan Akalın Türk halk müziği dinler miydi? Dinliyorsa özellikle dinlediği kişiler kimlerdi?

2. Kaynak kişi: Az da olsa dinlerdi.

3. Kaynak kişi: Kütahya'nın yerel Türküleri dışında Halk müziğine ait eser dinlemezdi, sadece Sanat Müziği dinlerdi.

4. Kaynak kişi: Halk müziği de dinlerdi, dinlemeyi severdi. Hatta programlarında türkü icra ettirdiği de olurdu.

5. Kaynak kişi: Halk müziğini de sever ve radyo sanatçılarını dinlerdi.

6. Kaynak kişi: Sadece Kütahya'ya ait olan türküleri dinlerdi.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın Türk Müziğine hizmet etmek için yapmaya başladığı fakat gerçekleştiremediği planları var mıydı?

2. Kaynak kişi: Özellikle kalabalık kadın- erkek koroları yapmak isterdi ama bulunduğu şehir pek müsait değildi.

3. Kaynak kişi: Daha çok öğrenci yetiştirmek isterdi bu konuda arkadaşlarının kendisine öğrenci göndermesini isterdi ancak gelen öğrenciler pek gayret göstermediler.

4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın geçmiş ve günümüzde beğenerek dinlediği sanatçılar kimlerdi?

2. Kaynak kişi: Avni Anıl, Münir Nurettin, Selahattin Pınar. Saz olarak Hakkı Derman, Yorgo Bacanos gibi sanatçıları çok severek dinlerdi.

3. Kaynak kişi: Sabite Tur Gülerman, Müzeyyen Senar gibi sanatçıları dinlerdi.

4. Kaynak kişi: Erkeklerden Bekir Sıtkı Sezgin, Münir Nurettin, Alaeddin Yavaşca. Hanımlarda Meral Uğurlu, Mülkiye Topper, Sabite Tur gibi sesleri severdi ve dinlerdi. Saz sanatçıları olarak ise Necdet Yaşar, Niyazi Sayın, Erol Deran, İhsan Özgen'i yakından takip eder ve dinlerdi.

5. Kaynak kişi: Bekir Sıtkı Sezgin, Alaeddin Yavaşca, Kani Karaca, Cinuçen Tanırkorur, Meral Uğurlu, Münir Nurettin gibi isimleri dinlerdi.

6. Kaynak kişi: Erkeklerde Bekir Sıtkı Sezgin.

Araştırmacı: Erhan Akalın, Kütahya'da sanat kültürüne katkıda bulunmak için ne gibi faaliyetler yapıyordu?

2. Kaynak kişi: Kütahya'da "Kütahya Musiki Heyeti"ni kurdu.

3. Kaynak kişi: Konserler veriyordu, öğrencilerini ve arkadaşlarını evinde ağırlar, beraber meşk yaparlardı.

4. Kaynak kişi: Konserler verirdi, öğrenci yetiştirirdi.

5. Kaynak kişi: Erhan Bey Kütahya'da sanat kültürüne katkıda bulunmak için sazı ile icralara katılır ve ücretsiz dersler verirdi.

6. Kaynak kişi: Konserler düzenlerdi.

Araştırmacı: Erhan Akalın'ın katıldığı gezekler var mıydı, bilgi verebilir misiniz?

2. Kaynak kişi: Yok katılmazdı. Pek ilgili değildi.

3. Kaynak kişi: Normalde kendisi gezek yapmazdı, ancak davet edildiğinde de davete icabet ederdi.

4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

5. Kaynak kişi: Erhan Akalın iş adamı olması sebebiyle yoğun işlerinden ötürü gezeklere pek katılamazdı.

6. Kaynak kişi: Kendisi düzenlemezdi. Davet edilmedikçe de gitmezdi.

Araştırmacı: Varsa ne tür gezeklere katılırdı ve müzikal olarak içeriğinde neler vardı, Erhan Akalın bunlara icracı olarak katılır mıydı?

2. Kaynak kişi: Erhan Akalın bu faaliyete katılmadığı için soru değerlendirilemedi.

3. Kaynak kişi: Erhan Akalın bu faaliyete katılmadığı için soru değerlendirilemedi.

4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

5. Kaynak kişi: Erhan Akalın bu faaliyete katılmadığı için soru değerlendirilemedi.

6. Kaynak kişi: Erhan Akalın bu faaliyete katılmadığı için soru değerlendirilemedi.

Araştırmacı: Erhan Akalın feyz aldığı sanatçılar, ustalar var mıydı?

2. Kaynak kişi: Fehmi Tokay'dan istifade etti. Kanun olarak kimi örnek aldığını bilmiyorum.

3. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

4. Kaynak kişi: Kendisinin çok zarif bir icra tavrı vardı. Erol Deran tavrına benzer zarif bir kanun icracısıydı.

5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın müzik üzerinden para kazanıyor muydu? Müziği para kazanmak amacıyla mı yapıyordu? Yoksa daha çok manevi amaçlar ve kültüre hizmet etmeyi mi önemsiyordu?

2. Kaynak kişi: Hiç maddiyat gibi bir derdi olmadı. Bu konuda bir harf dahi duymadım.

3. Kaynak kişi: Para kazanma amacıyla bu alanda faaliyet göstermezdi. Bir ihtiyaç olursa kendi cebinden öderdi.

4. Kaynak kişi: Hiç o konularda konuşmadık. Zaten para beklentisi olan birisi değildir. Evlatlarının yolunu açtı onları eğitti ve örnek sanatçılar yetiştirdi.

5. Kaynak kişi: Kendisi müzikten hiç para kazanmayıp aksine cebinden çok para harcardı. Profesyonel olanları da her zaman desteklerdi.

6. Kaynak kişi: İhtiyacı yoktu ve kazanma amaçlı yapmazdı.

Araştırmacı: Erhan Akalın'a göre iyi ve güzel müzik demek ne anlama geliyor. Bir müziği kaliteli yapan unsurlar nelerdir?

2. Kaynak kişi: Kurallara sadakati, geleneğe uygunluğu en önemlisiydi. Sanatın klasik kaideleri ne ise ona uymak en önemlisiydi.

3. Kaynak kişi: Notaya uygun icra edilmesi konusunda hassastı.

4. Kaynak kişi: Aslına uygun icra etmek, eserlerin eski tavrındaki halinde icra edilmesini önemserdi.

5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

6. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

Araştırmacı: Erhan Akalın TRT kurumunun müzik anlayışı hakkında ne düşünürdü?

2. Kaynak kişi: Ankara radyosunu katıyen tasvip etmezdi. Genel olarak beğenmezdi. Geleneğe uygun bulmazdı.

3. Kaynak kişi: Bazen bazı sanatçılar için "Ya bunu da çıkarıyor, bu buraya çıkmaya değer mi! Nasıl böyle bir şey yapıyorlar, seçiyorlar! diye tenkit ederdi.

4. Kaynak kişi: Trt'nin belli bir dönemden sonra müzik anlayışı çok değişti. Önceden daha yalın, dinlendirici, düşündürücü ifadeler bırakan bir kurumdu. Sonrasında piyasa akımına kapıldı, tüm halka hitap etmek istedi özellikle 90'lardan sonra çok değişti. Erhan bey ile "biz ne hale geldik" , "böyle mi olmalıydık" diye dertleştiğimiz çok oldu.

5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

6. Kaynak kişi: Kadroları akrabalarıyla doldurmalarından dolayı memnuniyetsizliğini ifade eder ve "Doğru dürüst sanatçı yok" diyerek tenkit ederdi.

Araştırmacı: Sorular dışında Erhan Akalın ile ilgili paylaşmak istediğiniz bir anı vs. var mı?

2. Kaynak kişi: 90'lı senelerde konser vermiştik. Öyle eserler geçerdik ki radyo evlerinin arşivlerinde olmayan eserleri geçtiğimiz oldu. Mesela Abdülkadir Meragi'nin Irak makamındaki Yürük Semaisi, Dellalzâde'nin Isfahan Yürük Semaisi gibi. Belki bulunuyor da olabilir arşivlerinde ancak icrasına hiç rastlamadım.

3. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

4. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

5. Kaynak kişi: Katılımcıya yöneltilen sorudan cevap alınamadı.

6. Kaynak kişi: Erhan'ın Kanun dışında Rebâb ve Kemençe de çaldığını hatırlıyorum.

2. HAYATI

Tezin bu bölümünde elde edilen veriler, Erhan Akalın'ın katılmış olduğu TV programına ait bir ses kaydından(Yavuz Akalın arşivi), başta oğlu Neyzen Yavuz Akalın olmak üzere aile bireylerinden ve yakın arkadaşlarından ulaşabildiğimiz kişiler ile yapılan görüşmelerden ve ses kayıtlarından elde edilmiştir.

Erhan Akalın 7 Eylül 1938 yılında Kütahya'nın eski mahallelerinden biri olan, Saman Pazarı civarındaki Maruf Mahallesinde doğmuştur. Babası Ahmet Akalın öğretmen, annesi Kadriye Hanım ev hanımıdır. Üç kardeşi vardır.

Erhan Akalın, ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini Kütahya'da tamamlamıştır. İlkokul öğretmenleri; İlyas Erkut(Sınıf Öğretmeni), Rıza Gökmen(Matematik) ve Ekrem Can(Yabancı Dil)'dir. Öğretmenlerinden Rıza Gökmen, baba dostudur ve hocalık vasfı dışında öğrencilerine aile reisi gibi davranmasından dolayı Akalın'ın hatırında çok kıymetli bir yeri vardır. Yıllar sonra Erhan Akalın, oğlu Yavuz Akalın'ı ziyaret etmek için İzmir'e gittiğinde, hocası Gökmen'i ziyaret etmiştir. Bu sırada rahatsızlığından dolayı hastanede yatmakta olan Gökmen, Erhan Akalın'ı karşısında görünce son derece mutlu olmuş ve duygulanmıştır. Erhan Akalın'ın diğer hocalarından Ekrem Can Bey ise daha çok sanatçı kişiliği ve titizliği ile Akalın'ın zihninde yer edinmiş ve örnek olmuştur.

İlkokul eğitimini başarılı bir seviyede bitiren Akalın, ortaokul'a başlamış ve ortaokul çağlarında ailesi dışındaki müzisyenlerden de müzik eğitimleri almaya başlamıştır. Sonrasında ortaokul eğitimini de başarıyla bitiren Akalın, o zamanlar Kütahya'nın en başarılı liselerinden biri olan Kütahya Lisesinde tahsiline devam etmiştir. Kütahya Lisesindeki eğitimini o dönemlerde okulun Taş Medrese olarak hitap edilen bölümünde tamamlamıştır.

Akalın lise dönemini de başarılı bir şekilde atlattıktan sonra İstanbul'a gitmiş ve Üniversite imtihanlarına girmiştir. İmtihanlar sonucunda İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık bölümünü kazanmıştır. İstedığı ve hedeflediği meslek üzerine eğitim alabilmeyi hak eden Akalın, Üniversite tahsiline başlamak için İstanbul'a gitmiştir. İstanbul'da iken sorumluluk sahibi karakteriyle derslerini başarılı bir şekilde geçerek tahsilini geciktirmeden tamamlamıştır.

Akalın üniversite tahsili bittikten sonra memleketi Kütahya'ya dönerek, burada daha önceden staj yaptığı bir haberleşme tesisinde işe başlamış ve bir yandan da müzikle uğraşmaya devam etmiştir. Sonrasında askerlik görevini yapması gerektiği için Trakya-Çorlu'ya giderek burada askerlik görevine başlamıştır. Akalın, askerliği sırasında üstleri sayesinde uzmanlık alanı olan Mimarlık ile ilgili işlerde çalışmış ve zamanını verimli bir şekilde geçirmiştir. Sonrasında askerlik görevinin devamı için kura çekimi olur ve Erhan Akalın'a Hatay ili çıkar. Akalın kura sonucunu öğrendiğinde uzaklıktan dolayı pek sevinemez, razı gelmekten başka bir çaresi olmadığını bildiği için Hatay'a gitme durumunu kabullenir ve kendisini hazırlar. Sonrasında hiç ummadığı bir olay gerçekleşir ve askerlik arkadaşlarından yaşı oldukça büyük olan Ali Bey 6-7 yıldır nişanlı olduğunu, kura sonucunda kendisine Çerkezköy(Tekirdağ) çıktığını, nişanlısının Hatay'da olduğunu ve kız istemek için bir türlü Hatay'a gidemediğinden bahsederek Akalın ile kuralarını karşılıklı olarak değiştirmek istediğini söyler. Ali Bey'in teklifi Erhan Bey için de uygun olunca anlaşılır ve kuralarını değiştirirler. Akalın askerlik görevinin devamı için Çerkezköy'e gider ve burada görevine devam eder. Erhan Bey Çerkezköy'de Askerliğini yaptığı sıralarda, oradaki öğrencilere Matematik gibi sayısal alanlarda dersler vermiştir. Erhan Bey, gelecekte müstakbel eşi olacak olan Gülten Hanım ile burada verdiği kurslar vesilesiyle tanışmıştır.

Akalın askerlik görevini bitirdikten sonra, 1964 yılında memleketine dönmüş ve aynı yıl Gülten hanım ile evlenmişlerdir. Bu evlilikten 8 Ekim 1965 yılında Yavuz Akalın, 12 Nisan 1971 yılında Ercüment Akalın dünya ya gelmiştir. Askerlik görevini

de tamamlayan Akalın, Kütahya'da 1965 yılında bir büro açıp serbest meslek yapmaya başlamıştır. Ancak Ahmet Bey oğlu Erhan Akalın'ın her ne kadar kendine ait olan bürosunda çalışarak hayatını devam ettirebildiğini gözlemlese de, oğlunun Devlet Memuru olmasını, geleceğini garantiye almasını çok istiyordu. Erhan Akalın serbest çalışmayı sevse de babasının tavsiyelerini haklı bulduğu için kısa bir süre sonra Bayındırlık Bakanlığına ait Yapı İşleri 4. Bölge Müdürlüğünde memur olarak işe başladı. Yapı İşleri 4. Bölge Müdürlüğünde bir buçuk sene kadar çalıştıktan sonra işinden memnun olamamasından ötürü istifa edip, yeniden kendine ait olan ofisinde serbest meslek yapmaya başlamıştır. Böylece Akalın yaşamış olduğu mesleki deneyimlerden sonra kendisine uygun olan mesleğin, serbest meslek olduğu konusunda kararını kesinleştirmiş ve ömrünün geri kalanı boyunca serbest meslek yapmıştır.

Erhan Akalın evlatları konusunda oldukça hassas davranmış ve geleceklerinin güzel olması için eğitimleri konusunda yerinde kararlar vererek onları, yetenekleri doğrultusunda yönlendirmiştir. İşinden bulduğu fırsatlarda Geleneksel Türk Müziğine hizmet edecek çeşitli faaliyetler ile uzun yıllar harcamıştır. Yıllar böyle geçerken Eşi Gülten Hanımı uzun süredir rahatsız olduğu böbrek yetmezliği sebebiyle 05.05.1997 yılında kaybetmiştir. Akalın, Eşi Gülten Hanım'ın vefatından sonra bir daha evlenmemiştir. Hayatına yalnız devam eden Akalın, geçirdiği bir rahatsızlık sebebiyle ameliyat olmuş ancak 27 Şubat 2012 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

3. SANATÇI KİMLİĞİ

Erhan Akalın müzisyen bir ailede Dünya'ya gelmiş olması sebebiyle sanatla iç içe büyümüştür. Bunun yanında da doğuştan duygusal, kibar ve hassas bir yapıya sahip olması, kendisinin sanatçı kişiliğini kazanmasında etkili olmuştur.

Elimizdeki ses kayıtlarına göre Akalın'ın müzik ile ilgili hatırladığı en eski anısı, kendisi henüz ilkokul çağlarındayken gerçekleşmiştir.

Akalın'ın ilkokul hocalarından biri olan Ekrem Can Bey, müzikle uğraşması sayesinde bulunduğu devrin mûsikî üstatlarından Kemani Tatyos ile meşk eden bir Kemani'dir. Hatta bir gün Erhan Akalın, Hocası Ekrem Can ile muhabbet ederlerken konu müzik eğitimine geldiğinde Ekrem Bey şu önemli anısını Akalın'a aktarmıştır:

Ekrem Can: Bir gün hocam Kemani Tatyos ile beraberdik. Tatyos Efendi müzik eğitimine başlayan öğrenciler hakkında "Kuzum bu işe 400 kişi başlar ama 4 kişi ya kalır, ya kalmaz. İşte o kalan 4 kişi bize yeter" demiştir.

Ekrem Can Beyefendinin, Tatyos Efendi ile aralarında geçen bu dikkat çekici anısı, henüz ilkokul eğitimi almakta olan Erhan Akalın'ın hafızasında ömür boyu yer etmiştir.

Akalın, çocukluk dönemlerinde derslerinde başarılı ve yetenekli bir öğrenci olmasına rağmen ortaokul'a başladığında en başarısız olduğu ders Müzik dersiydi. Bu çelişkili durumun sebebi ise ortaokula kadar okuduğu okulda müzik derslerinin boş geçmesi, ders yapılmamasıydı.

Akalın müzik eğitimi almaya henüz başlamamışken, ortaokuldaki müzik öğretmeniyle yaşadığı ilginç bir anısı vardır:

Müzik öğretmeni bir gün Erhan Akalın'ın kulağını test etmek için kendisine enstrümanı ile çeşitli sesler vermiş ve bu sesleri tekrar etmesini istemiştir. Akalın müzik dersi zayıf görünmesine rağmen tüm sesleri doğru verince hocası şaşırılmış, Akalın'a "Oğlum, ne oldu sana!" diyerek şaşkınlığını ifade etmiştir.

Akalın ortaokuldayken, okuldaki hocalarının sorumsuzlukları sebebiyle müzik eğitimi alamamasına rağmen müziğe ilk adımlarını bu zamanlarında atmıştır. Babası Ahmet Akalın'ın mûsikîye olan sevgisi, Erhan Akalın'ın bu adımları atmasındaki en büyük etmendir. Ahmet Akalın dinî mûsikî eğitimi aldığı için mûsikî hakkında oldukça bilgiliydi ve evlerinde müzik hiç eksik olmazdı. Ahmet Akalın, müziğe olan derin ilgisi ve sevgisi sayesinde o dönemlerde çok az kişide emsali görülebilecek bir nota arşivine sahipti. Erhan Akalın ortaokuldayken Babası, Ressam Ahmet Bey ve Terzi Ahmet Uğurel gibi Kütahyalı mûsikîşinasların bulunduğu tahmini 40 kişilik kalabalık bir icra gurubunun, düzenli aralıklarla evlerde yaptıkları mûsikî toplantılarına katılırdı. Bu toplantılara babasıyla birlikte iştirak eden Erhan Akalın, daha çocuk yaştaiken Geleneksel Türk Müziği ile tanışma fırsatı bulmuştur. Bu vesile ile Ahmet Bey, oğlu Erhan Akalın'a müzik sevgisini aşılamış ve müzik eğitimi vermeye başlamıştır.

Geleneksel Türk Müziğine gün geçtikçe daha çok bağlanan Erhan Bey, Türk müziğine olan ilgisi ve sevgisinin etkisiyle daha lise çağlarındayken öğrenci arkadaşlarıyla müzik topluluğu oluşturup Geleneksel Türk Müziği alanında konser vermek ister. Ancak Akalın, lise öğretmenlerinin Türk müziğine karşı gösterdikleri olumsuz tavırlarla karşılaşmıştır. Lisedeki müzik öğretmeni Melahat Hanım ve İngilizce öğretmeni, Türk müziğine karşı olan, Türk müziği yapılmasını istemeyen kişilerdir. Bu

durumun tam aksine edebiyat ve tarih öğretmenleri de öğrencilerini, geleneklerini yaşatmaları konusunda cesaretlendiren ve onlara yol gösteren kimselerdir.

Lise öğretmenlerinin Geleneksel Türk Müziği hakkındaki olumsuz tavırlarına rağmen Akalın, geri adım atmak yerine, çekinmeden Türk müziği korosu kurup çalıştırarak konser vermelerini sağlar. Kurduğu öğrenci topluluğu ile konser veren Akalın, bu konser vesilesiyle çok çarpıcı bir anı yaşamıştır.

Akalın'ın kurduğu öğrenci korosu, konserini bitirdikten sonra öğretmenler ve öğrenciler bu konseri çok beğenerek tekrar gerçekleştirilmesini isterler. Hatta öğretmenleri konserin tekrarına Amerikalı bir profesörün geleceğini ve konsere katılarak kendilerini izleyeceğini söylerler. Akalın bu yabancı misafir karşısında ciddiye alınmayacaklarını düşünür ancak öğretmenlerinin sözünü yerine getirmesi gerektiği için pek gönüllü olmasa da kurmuş olduğu öğrenci korosuyla tekrar konser verecektir. Sonrasında Akalın ve öğrenci arkadaşları, konserlerini tekrar icra ederlerken izleyiciler arasındaki Amerikalı Profesör'ün kendilerini dikkatle izlediğini ve etkilendiğini fark eder. Konserden bir gün sonra Akalın öğretmenlerine Profesör'ün yapılan konser hakkındaki fikirlerini sorar ve Amerikalı Profesör ile öğretmenlerinin arasında şu çarpıcı diyalogun geçtiğini öğrenir:

Amerikalı Profesör: Siz bu çocuklara bu işin eğitimini veriyor musunuz?

Öğretmenler: Hayır vermiyoruz.

Amerikalı Profesör: Son derece yanlış yapıyorsunuz, siz eğitimini vermediğiniz halde bu çocuklar genlerden gelen, soydan gelen, atalarından gelen müziği icra ediyorlar. Kitaplarınızı kendi kültürünüze göre düzenleyin, eğitimlerinizi siz verin!

Duydukları karşısında oldukça şaşırان ve memnun olan Erhan Akalın, yaptığı faaliyetle gurur duymuş ve bu faaliyeti, gelecekte yapacağı nice faaliyetlerin başlangıcı olmuştur.

Lise eğitimini tamamladıktan sonra kazanmış olduğu Mimarlık Bölümünü okumak için İstanbul'a gitmesi gereken Erhan Akalın'a, Babası Ahmet Akalın, yola çıkmadan birkaç gün önce "Oğlum üniversite tahsilini yapmak için İstanbul'a gideceksin. Artık işini öğreneceksin, tahsilinle ilgileneceksin, Kanunun burada kalsın. Tatillerde, izinlerde buraya geldiğinde çalarsın" demiştir. Erhan Akalın Kanun sazından ayrılmak istememesine rağmen babasının tavsiyesi kendisine mantıklı geldiği için babasının sözünü dinlemiş ve Kanun sazını memleketinde bırakarak İstanbul'a gitmiştir.

Üniversite tahsili başlayan Akalın birkaç ay sonra kendini boşlukta, eksik ve mutsuz hissetmeye başlamıştır. Bu durumun sebebini anlamak için etrafındaki arkadaşlarını gözlemleyen Akalın, arkadaşlarının ilgi alanlarına göre zaman geçirdiklerini, mutlu olabildiklerini ve arayış içinde olmadıklarını fark etmiştir. Zamanla Akalın, kendisindeki eksikliğin, müzikten uzaklaşmış olmanın, çok sevdiği sazı Kanun'dan uzaklaşmış olmanın verdiği yalnızlık olduğunu anlamıştır. Birkaç ay kadar bu konuda düşünen ve bekleyen Akalın müziğe, enstrümanına duyduğu özlemi gidermesi gerektiğine karar verir ve kendi başına Kanun almayı düşünür ancak pahalı bir saz olduğu için alamayacağını anlayarak vazgeçer. Bunun üzerine alternatif yollar aramaya başlar. Sonunda aklına babasının İstanbul'daki arkadaşlarından biri olan Fehmi Tokay gelmiştir. Fehmi Tokay ile görüşürse kendisine bir şekilde yardımcı olabileceğini düşünen Akalın, bu fikrini çekinmesinden birkaç ay gerçekleştirememiştir. Ancak zamanla içindeki mûsikî açlığına dayanamayıp, o zamanlar Fen İşlerinde Müşavir Mühendisliği yapan Fehmi Tokay'ın adresini öğrenerek ziyarete gitmiştir. Fehmi Tokay, Erhan Akalın'ı sıcakkanlılıkla karşılayıp durumunu dinlemiştir. Erhan Akalın'ın müziğe olan ilgisi ve Kanun sazına duyduğu özlemi karşısında etkilenen Fehmi Tokay, Akalın'ı ağlayarak dinlemiş, bu durumdan çok etkilenmiştir.

Sonrasında Fehmi Tokay, Erhan Akalın'a yardım etmek istediğini ancak müziğe olan ilgisinden dolayı derslerini boşlarsa, bu işten kendisinin de sorumlu olacağını ve bu yüzden Baba Ahmet Akalın'ın yüzüne bakamayacağını söyleyerek Erhan Akalın'dan derslerini başarı ile geçeceği konusunda kendisine söz vermesini ister. Erhan Akalın, Tokay'ın bu yardımı ve hassasiyeti karşısında çok etkilenerek Tokay'ın elini öper ve kendilerine derslerini başarıyla geçeceğine dair söz verir. Akalın, Tokay'ın kendisine yardım edeceğini söylemesinden dolayı öyle mutlu olur ki, kendi tabiriyle içinde bulunduğu coşkuyu "Dünyalar benim olmuş gibi hissediyordum." sözleriyle ifade etmektedir. Sonraki günlerde Tokay, Akalın'a Kadıköy Mûsikî Cemiyetine kabul edilmesi için tavsiye mektubu verir ve Erhan Akalın, Kadıköy Mûsikî Cemiyetinin yolunu tutar. Kadıköy Mûsikî Cemiyetine ulaştığında oradaki hocalar ve talebeler Anadolu'dan gelen Erhan Akalın'ı ayakta karşılamış ve bu durum, son derece mütevazı bir Anadolu insanı olan Erhan Akalın'ı çok etkilemiştir. Cemiyetteki hocaları ve öğrenci arkadaşları kendisine "Biz sana derhal bir Kanun bulacağız, sen yeter ki buraya gel" demişlerdir. Kısa zaman sonra Akalın, yeni Kanun'unu gözyaşlarıyla teslim alır ve Cumartesi günleri öğleden sonra Kadıköy Mûsikî Cemiyetinde diğer öğrencilerle

beraber müzik eğitimi almaya başlar. Aynı zamanda Üsküdar Mûsikî Cemiyetine de katılmak isteyen Akalın, bu isteğini hafta arasına rastlayan ders saatlerinden dolayı gerçekleştirememiştir. Akalın üniversite döneminde de derslerine ve sanata zaman ayırmış, böylece üniversite tahsilini tamamlamış ve bu zaman zarfında da Kadıköy Mûsikî Cemiyetinde çalışmıştır. Akalın, Üniversite tahsilini bitirdiğinde Fehmi Tokay ile görüşerek okulunu başarıyla bitirdiği haberini verir. Tokay bu durum karşısında çok sevinerek Akalın'ı tebrik eder ve alnından öper.

Üniversite tahsilini bitirerek Mimar olan Erhan Akalın, mimarlık mesleğini seçmesi hakkında da yine sanatçı yönüyle bağlantılı olarak şunları söylemiştir:

"Mimarlık çok güzel bir meslek. Seçmemde ve ilgi duymamda Güzel Sanatlarımızdan olmasının etkisi var, aileden gelen, genlerden yansıyan bir durum."

Erhan Akalın meslek seçimi de dahil olmak üzere yaptığı tercihlerde, bu tercihlerin sanatla olan bağlantılarına da bakmış ve zamanını sanat ile alakalı işlerle geçirmek istemiştir. Buradaki sözlerinden de, kendisinin sanata ne kadar düşkün olduğunu anlayabiliriz.

Erhan Akalın, tıpkı babası Ahmet Bey gibi evlatlarına Geleneksel Türk Müziğini tanıtmak istiyordu. Bu yüzden çocuklarını küçük yaşlarından itibaren müzik alanında eğitmiş, içinde buldukları dönemin en iyi sanatçılarından eğitim almalarını ve sanat konusunda topluma yararlı olabilecekleri pozisyonlarda çalışmalarını sağlamıştır.

Bu durum hakkında kanıt gösterecek olursak günümüzde Geleneksel Türk Müziği alanında, kadim Ney tavrını devam ettiren ve Geleneksel Türk Müzikçileri tarafından devrimizin en önde gelen Neyzenlerinden biri olarak görülen Neyzen Yavuz Akalın'ın gençliğinde, içinde bulunduğu dönemin en önemli Ney üstatlarından olan Neyzen Aka Gündüz Kutbay ve Neyzen Niyazi Sayın'dan meşk etmesini, günümüzde Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda Neyzen olarak görev yapmasını, Küçük oğlu Ercüment Akalın'ın ise günümüzde İstanbul Araştırma ve Uygulama Topluluğunda Kudüm Sanatçısı olan Ümit Atalay'dan Kudüm dersi almasını ve günümüzde Mersin Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda Kudümzen olarak görev yapmasını gösterebiliriz.

Erhan Akalın döneminin ünlü sanatçılarından biri olan Cinuçen Tanrıkorur ile yakından görüşmüştür. Akalın, Cinuçen Bey'i sanki onun öz evladıymış gibi sever, hürmet eder, elinden geldiğince ziyaret ederdi. Aralarındaki sevgi ve saygı yıllar

içerisinde o kadar sağlamlaşmıştır ki, Geleneksel Türk Müziğinin en güçlü temsilcilerinden biri olan Cinuçen Tanrıkorur, bir kitabında Erhan Akalın'a da yer vermiştir.

"Bu mecliste tanıdığım Zeki Ermumcu, Erhan Altıntaş, Doğan Karaa, Şemsettin Güvey, ve Abdurrahman Karaa gibi dostların içinde, mimar Erhan Akalın'ın özel bir yeri vardır. Küçüğü sadece işaret parmağını, büyüğü ise (iş bölümü yapmış gibi) işaret parmağı hariç diğer üçünü kullanarak tanbur çalan iki sevimli oğlan babası olan Erhan, amatör olarak kanun ve kemençeyle uğraşmış. Her zaman söylediğim nedir, biliyor musunuz? Japonların ünlü Yamaha fabrikası elektroorgu icad edip piyanonun haysiyetini meyhane şantörlerinin elinden nasıl kurtarmışsa, Allah da amatörleri yaratıp Türk mûsikîsinin istikbalini politikacıların elinden kurtarmıştır. Amatörlüğe ve amatörlerle olan tutkum bundandır; mûsikîmiz onların saf sevgisine her zaman şükran borçlu olacaktır. Oğlanların büyüğünü (Yavuz'u) 10 yaşında Aka'ya götürüp konservatuvarı bitirterek çok iyi bir neyzen, küçüğünü (Ercümen'd'i) de kudümzen olarak yetiştiren Erhan'la kardeşten öte bir dostluğumuz olmuştur. Hasta olduğumu duyar duymaz atlar arabasına Ankara'ya gelir, 39 ateşle beni kaldırıp giydirir, arabasına koyduğu gibi doğru Kütahya'daki Ilıca kaplıcasına götürürdü. Tabî kaplıca sıcağındaki masajdan sonra ne ateş kalır, ne bir şey! Evde bir sıcak çorba ve tek parmaklı çocuklarla müzik! Başka ne isteyebilirdi ki insan?!.. Gerek Kütahya'da Azot Fabrikası'nın salonunda, gerekse Ankara ve İstanbul'da verdiğim konserlerin yüzde sekseninde bulunmuştur Erhan; işi ne kadar yoğun olursa olsun." (Tanrıkorur, 2003: 227)

Yavuz Akalın babası Erhan Bey'in sanatçı kimliği için "Tanıdığım en iyi mûsikîşinas, müzik sanatının kıymetini en iyi bilen insandı. Kendine özgü bir kanun tavrı vardı, ince ve yumuşak mızraplarla icra ederdi. İcrası dışında müzik faaliyetlerindeki titizliği ve müzik zevki de çok üst seviyedeydi" ifadelerini kullanmıştır.

4. BESTEKÂRLIĞI

Erhan Akalın ilk beste çalışmalarına 1980'li yıllarda yani 40'lı yaşlarında başlamıştır. Birkaç beste yaptıktan sonra uzun süre beste yapmamış bunun yerine müzik faaliyetleri düzenlemeye devam etmiştir. Eşini kaybettikten sonra beste çalışmalarına devam etmiş, özellikle 2000'li yıllarda daha çok eser bestelemiştir. Besteciliğindeki bu artışa sebep olan etmenlerden bir tanesi Mehmet Turan Yarar ile tanışması olmuştur.

Yarar, yazdığı güfteleri Erhan Bey ile paylaşmış, beste yapma konusunda Akalın'a destek olmuştur. Aynı şekilde dönemin Kütahya Emniyet Müdürü olan Şevki Dinçal Beyefendi de yazdığı güfteleri Erhan Bey ile paylaşmış ve bestelenmelerine vesile olmuştur. Akalın'a ait olan eserlerin çoğunluğunun güftesi Mehmet Turan Yarar'a aittir. Erhan Akalın güfte yazmamış için daha çok müzik bölümüyle ilgilenmiştir. Özellikle Bestenigar makamındaki Saz Semaisi çok beğenilmiştir. Akalın 1980 yılında Eskişehir Kültür Müdürlüğüne Eskişehir, Bursa, Afyon, Kütahya illerini kapsayan Yunus Emre Haftası dolayısıyla düzenlenen beste yarışmasında Tahir makamında bestelediği ilahisiyle birinci olmuştur.

5. ESERLERİ

Erhan Akalın'ın saz mûsikîsi ve söz mûsikîsinde bestelemiş olduğu eserlerin tablosu aşağıdaki gibidir.

Saz Müziği Eserleri Tablosu

Tablo 1. Erhan Akalın'ın Saz Mûsikîsi Üzerine Bestelediği Eserler Tablosu

Eserin Adı	Makamı	Bestekârı	Formu	Usulü
Bestenigâr Saz Semâîsi	Bestenigâr	Erhan Akalın	Saz Semâîsi	Aksak Semâî
Segâh Saz Semâîsi	Segâh	Erhan Akalın	Saz Semâîsi	Aksak Semâî
Tâhir Medhâl	Tâhir	Erhan Akalın	Medhâl	Sofyan
Tâhir Saz Semâîsi	Tâhir	Erhan Akalın	Saz Semâîsi	Aksak Semâî

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden elde edilmiştir. 07.02.2022

Söz Müziği Eserleri Tablosu

Tablo 2. Erhan Akalın'ın Söz Mûsikîsi Üzerine Bestelediği Eserler Tablosu

Eserin Adı	Makamı	Bestekârı	Söz Yazarı	Formu	Usulü
“O yaman yıllara sor bendeki sonsuz kederi”	Hüzzam	Erhan Akalın	?	Şarkı	Aksak
“Aşkınla çağlayan kalbim hasretinle yanarken”	Hüzzam	Erhan Akalın	?	Şarkı	Curcuna
“Rûhumda gizli bir emel mi arar?”	Hüzzam	Erhan Akalın	?	Şarkı	Curcuna

Tablo 2 (Devam). Erhan Akalın'ın Söz Mûsikîsi Üzerine Bestelediği Eserler Tablosu

Eserin Adı	Makamı	Bestekârı	Söz Yazarı	Formu	Usulü
“Ümidim yılların seline düştü”	Hüzzam	Erhan Akalın	Necip Fazıl Kısakürek	Şarkı	Aksak
“Beni sev, cennete sevginle girilsin”	Hüzzam	Erhan Akalın	?	Şarkı	Aksak
“Sensiz geceler bitmedi küskün yüreğimde”	Hüzzam	Erhan Akalın	M.Turan Yarar	Şarkı	Türk Aksağı
“Ne umuda güz geldi, ne soldu açan güller”	Karcığâr	Erhan Akalın	Şevki Dinçal	Şarkı	Düyek
“Zambakları hayrân ediyor sendeki saffet”	Karcığâr	Erhan Akalın	?	Şarkı	Aksak
“Bir baharsın ki nefis ıtrını bin rengiyle”	Hicazkar	Erhan Akalın	Faruk Nafiz Çamlıbel	Şarkı	Düyek
“Dağlar ile taşlar ile”	Hicaz	Erhan Akalın	Yunus Emre Hz.	İlahi	Düyek
“Vedâ edip gittiğin günden beri”	Hicaz	Erhan Akalın	?	Şarkı	Semâî
“Canım eksik tende sensiz”	Bestenigâr	Erhan Akalın	?	Şarkı	Devr-i Hindî
“Seni buldum yeniden geldi giden can güzelim”	Nevâ	Erhan Akalın	M.Turan Yarar	Şarkı	Aksak
“Yüzün yürekleri süsler, gözün gönül çalıyor”	Nevâ	Erhan Akalın	?	Şarkı	Düyek
“Sensiz bu kor yığınları en son sözüm değil”	Suzinak	Erhan Akalın	M.Turan Yarar	Şarkı	Curcuna
“Kapanmış nasibim açılmaz”	Suzinak	Erhan Akalın	M.Turan Yarar	Şarkı	Curcuna
“Nevruz adı verdim gözünün rengine ben”	Nikriz	Erhan Akalın	?	Şarkı	Aksak
“Her zaman başın dumanlı”	Muhayyer	Erhan Akalın	?	Şarkı	Sofyan
“Gülünce gözlerinde ışıltı ışıltı sevgiyle”	Muhayyer	Erhan Akalın	?	Şarkı	Curcuna
“Nerdesin sen vakt-i zamân dolmadan gelmez misin?”	Muhayyer Sünbüle	Erhan Akalın	Sait Murat Doğan	Beste	Derv-i Revân

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden elde edilmiştir. 07.02.2022

5.1. SAZ ESERLERİ

Tez'e eklemiş olduğumuz tüm eserler Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır.

Şekil 1. Bestenigâr Saz Semâisi BESTENİGÂR SAZSEMÂÎ

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Aksak Semâi

1. HÂNE

TESLİM §

2. HÂNE

3. HÂNE

Şekil 1 (Devam). Bestenigâr Saz Semâisi sayfa 2

Bestenigâr Saz Semâi
2

Usûl: Yürük Semâi
4.HÂNE

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 6/8 time signature. The melody consists of eighth and sixteenth notes, with some rests. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns. The third staff features more complex rhythmic figures, including sixteenth-note runs. The fourth staff concludes the piece with a double bar line and a fermata symbol.

Şekil 2. Segâh Saz Semâisi
SEGÂH SAZSEMÂÎ

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Aksak Semâi

1.HÂNE

TESLİM %

2.HÂNE

3.HÂNE

Şekil 2 (Devam). Segâh Saz Semâisi sayfa 2

Segâh Sazsemâi
2

Usûl: Yürük Semâi
4.HÂNE

The musical score is written on six staves. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a time signature of 8/8. The melody begins with a quarter note G4, followed by quarter notes A4, B4, and C5. The second staff continues with eighth notes. The third staff has a more complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. The fourth staff has a similar pattern to the third. The fifth staff continues the melody. The sixth staff concludes the piece with a double bar line and a fermata symbol.

Şekil 3. Tâhir Medhâl
TÂHİR MEDHÂL

Usûl:Sofyan
1.HÂNE

Beste:Erhan Akalın

TESLİM %

Şekil 3 (Devam). Tâhir Medhâl sayfa 2

Tâhir Medhâl

2

2. HÂNE

The second Hâne section consists of four staves of music in G major. The first staff begins with a dotted quarter note G, followed by an eighth note A, and then a sixteenth-note triplet of B, C, and D. The second staff continues with a quarter note E, a quarter note F#, and a quarter note G. The third staff features a quarter note A, a quarter note B, and a quarter note C. The fourth staff concludes with a quarter note D, a quarter note E, and a quarter note F#, ending with a double bar line and a fermata symbol.

3. HÂNE

The third Hâne section consists of four staves of music in G major. The first staff begins with a quarter note G, followed by a quarter note A, and a quarter note B. The second staff continues with a quarter note C, a quarter note D, and a quarter note E. The third staff features a quarter note F#, a quarter note G, and a quarter note A. The fourth staff concludes with a quarter note B, a quarter note C, and a quarter note D, ending with a double bar line and a fermata symbol.

Şekil 3 (Devam). Tâhir Medhâl sayfa 3

Tâhir Medhâl
3

4.HÂNE

The musical score for 4.HÂNE is written in G major (one sharp) and 2/4 time. It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The music features a mix of quarter, eighth, and sixteenth notes, with some rests. The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns. The third staff shows more complex rhythmic figures, including sixteenth-note runs. The fourth staff concludes the piece with a triplet of eighth notes and a final double bar line.

Şekil 4. Tâhir Saz Semâisi
TÂHIR SAZSEMÂÎ

Usûl: Aksak Semâî

Beste: Erhan Akalın

1. HÂNE

TESLİM §

2. HÂNE

3. HÂNE

Şekil 4 (Devam). Tâhir Saz Semâisi sayfa 2

Tâhir Sazsemâî

2

Usûl: Yürük Semâî

4.HÂNE

Ağırlaşarak

5.2. SÖZLÜ ESERLERİ

Tez'e eklemiş olduğumuz tüm eserler Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır.

Şekil 5. Hüzam Şarkı "O Yaman Yıllara Sor Bendeki Sonsuz Kederi"

HÜZZAM ŞARKI

"O yaman yıllara sor bendeki sonsuz kederi"

Usûl:Aksak

Beste:Erhan Akalın

O ya man yıl la ra sor ben
de ki son suz ke de ri (SAZ... ..) ke de ri (SAZ... ..)
Bi li yor sun ha di an lat
de me nin var mı ye ri (SAZ... ..)
Bi li yor sun ha di an lat
de me nin var mı ye ri (SAZ... ..) SON
Ka na tır bağ rı mı bir çöl
ku şu nun pen çe le ri çe le ri

*O yaman yıllara sor bendeki sonsuz kederi,
Biliyorsun hadi anlat demenin var mı yeri.
Kanatır bağrımı bir çöl kuşunun pençeleri,
Biliyorsun hadi anlat demenin var mı yeri.*

Şekil 6. Hüzam Şarkı "Aşkınla Çağlayan Kalbim Hasretinle Yanarken"

HÜZZAM ŞARKI

"Aşkınla çağlayan kalbim hasretinle yanarken"

Usûl: Curcuna

Beste: Erhan Akalın

Aş kın la çağ la yan kal bim
has re tin le has re tin le ya nar
ya nar ken ken
Bir baş ka â lem sev di san ki ni
Yal nız se ni sev dim se ni
gü zel lik ler ya şar ken
gel yü re ğim ağ lar ken
ya şar ken (SAZ ... ..) Yü re ğin hiç
sız la maz mı o dem le ri a nar
ken a nar ken a nar ken

Şekil 6 (Devam). Hüzam Şarkı “Aşkınla çağlayan kalbim hasretinle yanarken” sayfa 2

Aşkınla çağlayan kalbim hasretinle yanarken

2

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music in a treble clef, with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. The first staff contains the lyrics: "Sen siz li ğe gü cüm yok gel". The second staff contains the lyrics: "gel can cı ğım ne o lur ne o lur gel ne o lur". The music features a mix of quarter, eighth, and sixteenth notes, with some triplets and a fermata over the final note. A double bar line with a repeat sign is at the end of the second staff.

*Aşkınla çağlayan kalbim hasretinle yanarken,
Bir başka âlemdi sanki güzellikler yaşarken,
Yüreğin hiç sızlamaz mı o demleri ararken?
Sensizliğe gücüm yok, gel cancığım ne olur,
Yalnız seni sevdim seni, gel yüreğim ağlarken.*

Şekil 7. Hüzam Şarkı "Ruhumda Gizli Bir Emel Mi Arar?"

HÜZZAM ŞARKI
"Rûhumda gizli bir emel mi arar?"

Usûl: Cürcuna

Beste: Erhan Akalın

Rû hum da
giz li bir e mel mi
a rar
Göz le ni ri hül me yâ
ba kıp ra göz sa lan
göz le rin rin
Ak la gel me dik bil bil me ce
so rar SON

*Rûhumda gizli bir emel mi arar,
Gözlerime bakıp gözlerin.
Akla gelmedik bilmece sorar;
Beni hülyâlara salan gözlerin.*

Şekil 8. Hüzam Şarkı "Ümidim Yılların Seline Düştü"

HÜZZAM ŞARKI
"Ümidim yılların seline düştü"

Usûl:Aksak

Güfte: Necip Fazıl Kısakürek
Beste: Erhan Akalın

Ü mi dim yıl la rın se li ne
düş tü (SAZ .. ..) tü (SAZ .. ..)
Sa çı nın en rüz tit rek te li ne ver
lı s ter sen rüz ra sa lı ne ver
düş git tı sın SON
Ku ru bir yap rak gi bi
e li ne düş tü (SAZ .. ..)

*Ümidim yılların seline düştü,
Saçının en titrek teline düştü,
Kuru bir yaprak gibi eline düştü,
İstersen rüzgâra salıver gitsin.*

Şekil 9. Hüzam Şarkı "Beni Sev, Cennete Sevginle Girilsin"

HÜZZAM ŞARKI
"Beni sev, cennete sevginle girilsin"

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Aksak

Be ni sev cen ne te sev gin
le gi ril sin ye ni den
ye ni den (SAZ .. .. .) (SAZ .. .. .)
..) Ye ni den doğ rak ba na yer gök
O lü top rak la ra el sür
se ni bil sin ye ni den
ki di ril sin ye ni den
ye ni den SON ye ni den (SAZ .. .. .) (SAZ .. .. .)
..) Gel a ğar sım ge ce ler

Şekil 10. Hüzam Şarkı "Sensiz Geceler Bitmedi Küskün Yüreğimde"

HÜZZAM ŞARKI
"Sensiz geceler bitmedi küskün yüreğimde"

Usûl: Türk Aksağı

Beste: Erhan Akalın
Güfte: M. Turan Yazar

Sen siz ge ce ler bit me di küs
kün yü re ğim de (SAZ .. ..) de (SAZ .. ..)

Bin yıl dan u zun muş ği bi her
Kar ya ğ ma da â teş le re düş

gün kün yü re ğim de (SAZ .. ..) de (SAZ .. ..) SON

Bir da ğ yo lu ıs sız lı ğı çın
lar ken u mut suz (SAZ .. ..) suz (SAZ .. ..)

*Sensiz geceler bitmedi küskün yüreğimde.
Bin yıldan uzunmuş gibi her gün yüreğimde.
Bir dağ yolu ıssızlığı çınlarken umutsuz,
Kar yağmada âteşlere düşkün yüreğimde.*

Şekil 11. Karcıgar Şarkı "Ne Umuda Güz Geldi Ne Soldu Açan Güller"

KARCIĞAR ŞARKI
"Ne umuda güz geldi, ne soldu açan güller"

Beste: Erhan Akalın
Güfte: Şevki Dinçal

Usûl: Düyek

Ne u mu da güz gel di ne sol du a çan gül ler

ne sol du a çan gül ler (SAZ... ..) (SAZ... ..)

Pen ce re min ö nün de ki me ağ lar bü l bü l ler

ki me ağ lar bü l bü l ler (SAZ... ..) (SAZ... ..)

Yal nız lık kor ku su mu be ni böy le ür per ten

be ni böy le ür per ten (SAZ... ..) (SAZ... ..)

Yel vur duk ça cam lar da san ki ağ lı yor tül ler

san ki ağ lı yor tül ler SON

*Ne umuda güz geldi, ne soldu açan güller.
Penceremin önünde, kime ağlar bülbüller?
Yalnızlık korkusu mu beni böyle ürperten?
Yel vurdukça camlara, sanki ağlıyor tüller.*

Şekil 12. Karcıġar Şarkı “Zambakları Hayran Ediyor Sendeki Saffet”

KARCIġAR ŞARKI
"Zambakları hayrân ediyor sendeki saffet"

Usûl: Aksak

Beste: Erhan Akalın

Zam bak la rı hay ran e di yor sen de ki saf fet

sen de ki saf fet (SAZ .. ..) fet (SAZ .. ..)

Ey göz le ri tan yıl dı zı ey ren ği le ta fet

ren ği le ta fet SON (SAZ .. ..) Her der de dü şen

uf ka ba kıp doğ ma nı bek ler doğ ma nı bek ler

(SAZ .. ..) Rû hun da a rın mış tir e min nim

ki me lek ler Âh o me lek ler

*Zambakları hayrân ediyor sendeki saffet,
Ey gözleri tan yıldızı, ey reng-i letâfet.
Her derde düşen ufka bakıp doğmanı bekler,
Rûhunda arınmıştır emininimki melekler.*

Şekil 13. Hicazkâr Şarkı "Bir Baharsın ki Nefis İtrını Bin Rengiyle"

HİCAZKÂR ŞARKI
"Bir baharsın ki nefis itrını bin rengiyle"

Güfte: Faruk Nafiz Çamlıbel
Beste: Erhan Akalın

Usûl: Düyek

Arañağme

Bir ba har sın ki ne fis it
rı ni (SAZ... ..) bin ren
giy le le
Ve re mez bir ye
Ren gin mez it rın ye ti
re şir (SAZ... ..) top bah lan çe
sa mi bü tün hind i le
mi dol dur mak i

Şekil 13 (Devam). Hicazkâr Şarkı “Bir Baharsın ki Nefis İtrını Bin Rengiyle” sayfa 2

Bir baharsın ki nefis itrını bin rengiyle
2

The musical score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of four staves of music. The lyrics are written below the notes. The first staff ends with the word 'SON'. The second and third staves contain the lyrics 'Der de düş mem bu ba har bir gül a çıl'. The fourth staff contains the lyrics 'maz sa bi le le'. There are two first endings (1.) and two second endings (2.) marked above the notes. The score ends with a double bar line and a fermata symbol.

çin
çin

SON

Der de düş mem bu ba

har bir gül a çıl

maz sa bi le le

*Bir baharsın ki nefis itrını bin rengiyle,
Veremez bir yere toplansa bütün Hind ile Çin.
Derde düşmem bu bahar bir gül açılmazsa bile,
Rengin, itrın yetişir bahçemi doldurmak için.*

Şekil 14. Hicaz Şarkı "Veda Edip Gittiğin Günden Beri"

HİCAZ ŞARKI
"Vedâ edip gittiğin günden beri"

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Semâî

The musical score is written in 3/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). It consists of ten staves of music. The lyrics are written below the notes. The score includes a repeat sign with first and second endings. The word 'SON' is written at the end of the final staff.

Ve dâ e dip git ti ğin o gün den be ri (SAZ .. .. .)

Ak lım ya ğ ma da fik rim de

1. li 2. li

Dön me ye cek sen öl dür be ni (SAZ .. .. .)

Yok lu ğu na hâ lâ a lı şa ma

1. dim 2. dim SON

*Vedâ edip gittiğin günden beri;
Aklım yağmada fikrim deli.
Dönmeyeceksen öldür beni,
Yokluğuna hâlâ alışamadım.*

Şekil 15. Hicaz İlahi "Dağlar ile Taşlar ile"

HİCAZ İLÂHÎ
"Dağlar ile taşlar ile"

Beste: Erhan Akalın
Güfte: Yûnus Emre Hz.

Usûl: Dûyek

Dağ lar i le taş lar i le Ça ğı ra yım Mev lâm se ni
Se her ler de kuş lar i le Ça ğı ra yım Mev lâm se ni
Su lar di bin de mâ hi i le Sah râ lar da â hû i le
Abdâl o lup yâ hû i le Ça ğı ra yım Mev lâm se ni
Gök yü zün de İ sâ i le Tûr da ğın da Mû sâ i le
E lim de ki a sâ i le Ça ğı ra yım Mev lâm se ni

SON

*Dağlar ile taşlar ile
Çağırayım Mevlâm seni
Seherlerde kuşlar ile
Çağırayım Mevlâm seni*

*Sular dibinde mâhi ile
Sahrâlarda âhû ile
Abdal olup yâ hû ile
Çağırayım Mevlâm seni*

*Gökyüzünde İsa ile
Tûr dağında Mûsâ ile
Elimdeki âsâ ile
Çağırayım Mevlâm seni*

Yûnus Emre

Şekil 16. Bestenigâr Şarkı "Canım Eksik Tende Sensiz"

BESTENİGÂR ŞARKI
"Canım eksik tende sensiz"

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Devr-i Hindî

Ca nım ek sik ten de sen siz yer ya şan maz gök ya rım

yer ya şan maz gök ya rım (SAZ .. ..) gök ya rım (SAZ .. ..)

San cı lar ben den do ğar hep gam da yal nız ben va rım
Yıl dı rım lar dan çe kîn mem sen kü ser sen kor kar rım

gam da yal nız ben va rım (SAZ .. ..) ben va rım (SAZ .. ..)
sen kü ser sen kor ka rım

Bun ca yıl dır öy leyil dır mış ki sen siz lik be ni sen

siz lik be ni (SAZ. . . .) siz lik be ni (SAZ. . . .) SON

*Canım eksik tende sensiz; yer yaşanmaz, gök yarım.
Sancular benden doğar hep; gamda yalnız ben varım.
Bunca yıldır öyle yıldırılmışki sensizlik beni;
Yıldırımlardan çekinmem sen küsersen korkarım*

Şekil 17. Nevâ Şarkı "Seni Buldum Yeniden Geldi Giden Can Güzelim"

NEVÂ ŞARKI

"Seni buldum yeniden geldi giden can güzelim"

Beste: Erhan Akalın
Güfte: M. Turan Yazar

Usûl: Aksak

Se ni bul dum (SAZ.. ..) ye ni den gel di gi den can
gü ze lim can gü ze lim (SAZ .. ..) gü ze lim (SAZ .. ..)
.. ..) Se ni sev dim so luk al mak sı zın an
Ne Fı rat böy le ta şar ben ce ne Cey han
an gü ze lim an an gü ze lim (SAZ .. ..) Se ni sev dim
gü ze lim han gü ze lim Ne Fı rat böy
so luk al mak sı zın an an gü ze lim âh
le ta şar ben ce ne Cey han gü ze lim âh
an han SON Öy le bir haz la do lup taş
an han gü ze lim gü ze lim
tı ki yor gun yü re ğim Âh yü re ğim yü re ğim

Seni buldum yeniden, geldi giden can güzelim
Seni sevdim soluk almaksızın an an güzelim
Öyle bir hazla dolup taşı ki yorgun yüreğim
Ne Fırat böyle taşar bence ne Ceyhan güzelim

Şekil 18. Nevâ Şarkı “Yüzün Yürekləri Süsler, Gözün Gönül Çalıyor”

NEVÂ ŞARKI

“Yüzün yürekleri süsler, gözün gönül çalıyor”

Usûl:Düyek

Beste: Erhan Akalın

Yü zün yü rek le ri süs ler gö zün gö nül ça lı yor (SAZ .. ..)

gö zün gö nül ça lı yor (SAZ .. ..) yor (SAZ .. ..)

Yü cel se göz de ha yâ lin ka ran lık al ça lı yor (SAZ .. ..)
Ne söy le sem sa na dâ ir bir ek si ği ka lı yor

ka ran lık al ça lı yor (SAZ .. ..) yor (SAZ .. ..)
bir ek si ği ka lı yor

O bir me lek de sem ol maz pe ri de sem bu da

az (SAZ .. ..) pe ri de sem bu da az (SAZ .. ..)

*Yüzün yürekleri süsler; gözün gönül çalıyor,
Yücelse gözde hayâlin; karanlık alçalıyor,
O bir melek desem olmaz; perî desem bu da az,
Ne söylesem sana dâir; bir eksiğin kalıyor.*

Şekil 19. Suzinak Şarkı "Sensiz Bu Kor Yığınları En Son Sözüm Değil"

SÛZİNÂK ŞARKI
"Sensiz bu kor yığınları en son sözüm değil"

Güfte: M. Turan Yarar
Beste: Erhan Akalın

Usûl: Curcuna

Sen siz bu kor yı ğın la rı
en son sö züm de ğil
sö züm de ğil (SAZ .. .. .) ğil (SAZ .. .. .)
Her Gör söz düm de ağ la yan ki ytl re ğim de lir
dir mek gö züm de de ğil çö züm de de ğil
gö züm de de ğil (SAZ .. .. .) ğil SON (SAZ .. .. .)
Çil ğın bir he ves le sa rıl
dum ha yâ li ne

Şekil 19 (Devam). Suzinak Şarkı “Sensiz Bu Kor Yığınları En Son Sözüm Değil” sayfa 2

Sensiz bu kor yığınları en son sözüm değil
2

The musical notation is written on a single staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 2/4. The melody begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, an eighth note A4, a quarter note B4, an eighth note C5, a quarter note D5, an eighth note E5, a quarter note F#5, and a quarter note G5. This is followed by a first ending bracket containing a quarter note G5, a quarter note A5, a quarter note B5, a quarter note C6, a quarter note D6, and a quarter note E6. The second ending bracket contains a quarter note G5, a quarter note A5, a quarter note B5, a quarter note C6, a quarter note D6, and a quarter note E6. The piece concludes with a double bar line and a fermata symbol.

ha yâ li ne (SAZ .. ..) ne (SAZ .. ..)

*Sensiz bu kor yığınları en son sözüm değil!
Her sözde ağlayan yüreğimdir, gözüm değil!
Çılgın bir hevesle sarıldım hayâline,
Gördüm ve anladım ki delirmek, çözüm değil.*

Şekil 20. Suzinak Şarkı "Kapanmış Nasibim Açılmaz"

SÛZİNÂK ŞARKI

"Kapanmış nasîbim açılmaz"

Usûl: Curcuna

Güfte: Mehmet Turan Yazar

Beste: Erhan Akalın

The musical score is written in a single system with eight staves. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 10/8. The melody is accompanied by a rhythmic pattern. The lyrics are written below the notes. The score includes a 3-measure triplet, a repeat sign with first and second endings, and a section marked with a double bar line and a symbol resembling a stylized 'S'.

Ka pan mış na si bim
a çıl maz ah
a çıl maz (SAZ... ..) maz (SAZ... ..)
Se mâ dan sa â det
Ka çıl çıl maz maz âh
sa çıl maz (SAZ .. ..)
Se mâ dan saâ det
Ka çıl çıl maz ka der den
sa çıl maz maz âh
ka çıl maz maz âh

Şekil 20 (Devam). Suzinak Şarkı “Kapanmış Nasibim Açılmaz” sayfa 2

Kapanmış nasibim açılmaz
2

sa çıl
ka çıl maz
SON (SAZ . . . . .)

Ge rek siz di din mek

di ren mek âh

di ren mek (SAZ . . . . .)

*Kapanmış nasibim açılmaz,
Semâdan saâdet saçılmaz,
Gereksiz didinmek, direnmek,
Kaçılmaz kaderden, kaçılmaz.*

Şekil 21. Nikriz Şarkı "Nevruz Adı Verdim Gözünün Rengine Ben"

NİKRİZ ŞARKI

"Nevrûz adı verdim gözünün rengine ben"

Beste: Erhan Akalın

Usûl: Aksak

Nev rûz a dı ver dım gö zü nün ren gi ne ben (SAZ .. ..) gö zü nün ren gi ne ben (SAZ .. ..) İ s. Nık yâ riz a dı im ver kâ dım na çe sı vır nin dım den yi gi ne ben (SAZ .. ..) den yi gi ne ben (SAZ .. ..) SON den yi gi ne ben (SAZ .. ..) Has ret le sa rıl dık ça sı cak söz le ri ne (SAZ .. ..) sı cak söz

Şekil 21 (Devam). Nikriz Şarkı “Nevruz Adı Verdim Gözünün Rengine Ben” sayfa 2

Nevrüz adı verdim gözünün rengine ben
2

le ri ne (SAZ .. .. ..) Aş kın be ni ih
yâ e di yor bak ye ni den (SAZ .. .. ..)
bak ye ni den (SAZ.. .. ..) bak ye ni den (SAZ .. ..)

*Nevrüz adı verdim gözünün rengine ben,
İşyanımı imkâna çevirdim yine ben.
Hasretle sarıldıkça sıcak sözlerine,
Aşkın beni ihyâ ediyor bak yeniden,
Nikriz adı verdim sesinin dengine ben..*

Şekil 22. Muhayyer Şarkı "Her Zaman Başın Dumanlı"

MUHAYYER ŞARKI

"Her zaman başın dumanlı"

Usûl: Sofyan

Beste: Erhan Akalın

Her za man her za man ba şın

du man lı

Bağ rın a çık du rur yel le re
Der di ni dö ker sin sel le re

yel le re dağ lar (SAZ.. .. .)
sel le re dağ lar

Şekil 22 (Devam). Muhayyer Şarkı “Her Zaman Başın Dumanlı”

Her zaman başın dumanlı

2

Bağ rın a çık du rur sin yel le re re
Der di ni dö ker sel ler re
yel le re dağ lar lar SON (SAZ .. .. .)
sel le re dağ lar
Ba kıp ta koy nun da
so lan ba ha ra (SAZ .. .. .)
Ba kıp ta koy nun da so
lan ba ha ra (SAZ .. .. .)

*Her zaman başın dumanlı,
Bağrın açık durur yellere dağlar.
Bakıpta koynunda solan bahara,
Derdini dökersin sellere dağlar.*

Şekil 23. Muhayyer Şarkı "Gülünce Gözlerinde Işıl Işıl Sevgiyle"

MUHAYYER ŞARKI
"Gülünce gözlerinde ışıl ışıl sevgiyle"

Usûl: Curcuna

Beste: Erhan Akalın

Gülünce gözlerinde ışıl ışıl sevgiyle
ışıl ışıl sevgiyle (SAZ .. .. .)

Güller açar bahçemde kor kırmızı ren giyile
Çağlar hüznün gön lüm de seller der gibi der diyle

kor kırmızı ren giyile (SAZ .. .. .) (SAZ .. .. .)
seller gibi der diyle

Titrerken gönül telisi sesinin âhen
giyile sesinin âhen giyile (SAZ .. .. .)

*Gülünce gözlerinde ışıl ışıl sevgiyle,
Güller açar bahçemde kor kırmızı rengiyle.
Titrerken gönül teli sesinin âhengiyle,
Çağlar hüznün gönümde seller gibi derdiyle.*

Şekil 24. Muhayyer Sümbüle Beste "Nerdesin Sen Vakt-İ Zamân Dolmadan Gelmez Misin?"

MUHAYYER SÜNBÜLE BESTE

"Nerdesin sen vakt-i zamân dolmadan gelmez misin?"

Usûl: Devr-i Revân

Beste: Erhan Akalın
Güfte: Sait Murat Doğan

Ner de sin sen vak ti za man
Has re tin den gül i bûs tan
Sen se mâ lar yer le yek sân

dol ma dan gel gel
sol ma dan gel
ol ma dan gel

gel gel mez mi sin a câ num

Âh a câ num mih ri bâ num

dil de ni hâ num sen

sen sen sin a câ num sin a câ num

Ses le nîp aş kım

Şekil 24 (Devam). Muhayyer Sünbüle Beste “Nerdesin Sen Vakt-İ Zamân Dolmadan Gelmez Misin?”

Nerdesin sen vakt-i zamân dolmadan gelmez misin?
2

mu râ dım sev di ğim

çık gel de sen a ca nım sin a ca nım SON

*Nerdesin sen vakt-i zamân dolmadan gelmez misin?;
Hasretinle gül-i büstân solmadan gelmez misin?
Seslenip aşkam, murâdım, sevdiğim çık gel desem
Sen semâlar yerle yeksân olmadan gelmez misin?*

SONUÇ

Araştırmada elde edilen bulgulara göre aşağıda yer alan sonuçlara ulaşılmıştır;

Yaşadığı dönemde Türk müziği ile ilgilenmiş ve bu alana katkılar sağlamış olan Kanuni, Bestekâr Erhan Akalın'ın yetiştirilmesinde önemli 2 etken olmuştur. Bunlardan birincisi, müzisyen bir ailede dünyaya gelmesi (Özellikle babasının müzik alanındaki gelişmişliği), ikincisi ise doğuştan sanat yapmak için gerekli yeteneklere ve karakteristik özelliklere sahip olmasıdır.

Akalın'ın müzik ile ilgilenen bir ailede dünyaya gelmesi, Türk sanat müziğine küçük yaşlarda ilgi göstermesine ve çok sayıda sanatçı ile tanışmasına katkı sağlamıştır. Erhan Akalın'ın sanat alanında başarı gösterebilmesini sağlayan en önemli özelliklerinin başında nazik, duygusal ve hassas bir yapıya sahip olması gelmiştir. Bu karakteristik özellikleri, Akalın'ın kanun tavrına ve bestelediği eserlerine yansımış, etrafındaki insanların aklında yer etmiş ve onları fazlasıyla etkilemiştir.

Elde ettiğimiz bulgular sonucunda Erhan Akalın'a ait ulaşabildiğimiz tüm besteler incelenmiş olup, geleneksel Türk müziği formları içerisinde saz semaisi, medhal, şarkı, beste ve ilahi formlarında eserler bestelediği görülmüştür. Erhan Akalın, daha çok La dini formlarında eserler vermiştir. Bu durumdan kendisinin baskın olarak La dini müzik ile ilgilendiği sonucuna ulaşabiliriz. Bestelerinde saz eserleri üzerine daha çok Tâhir makamında, sözlü eserler üzerine ise daha çok Hüzzam makamında besteler yaptığı görülmüştür. Elde edilen veriler incelendiğinde sözlü eserlerinde Hüzzam, Karcıgar, Hicazkâr, Hicaz, Bestenigâr, Nevâ, Suzinak, Nikriz, Muhayyer ve Muhayyer-Sünbüle makamlarını, saz eserlerinde ise Bestenigâr, Segâh, Tâhir makamlarını kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Eserleri için seçmiş olduğu ana makamın seyir özelliklerini baskın bir şekilde göstermiştir. Ana makam dışında yaptığı makamsal geçkilere bakacak olursak, eserlerinin zengin bir içeriğe sahip olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Erhan Akalın hakkında yaptığımız görüşmelerin sonucunda, hayatı boyunca sanattan maddi bir beklentisi olmadığına, aksine müzik alanındaki faaliyetleri maddi ve manevi olarak desteklediği sonucuna ulaşabiliriz.

Kültürel mirasımıza katkı sağlayan yerel sanatçıların kayıt altına alınması kapsamında Erhan Akalın'ın hayatı, eserleri ortaya çıkarılmış ve kayıt altına alınmıştır. Akalın içinde yaşadığı dönemde öğrenciler yetiştirerek, konserler vererek Türk

müziğinin yayılmasını sağlamış, çok sayıda insanı Türk Müziği ile tanıştırmıştır. Akalın, yapmış olduğu bu çalışmalar sayesinde Türk müzik kültürüne önemli katkıda bulunan yerel sanatçılardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

- Açın, C. (1994). *Enstrüman Bilimi (Organoloji)*. (1.Basım). İstanbul: Yenidoğan Basımevi.
- Ak, A. Ş. (1996). *Türk Müsîkîsi Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ak, A. Ş. (2002). *Türk Müsîkîsi Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ak, A. Ş. (2014). *Türk Müsîkîsi Tarihi*. 3, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akdoğu, O. (2017). Türk Müziğinde Dönem Anlayışının Farklı Perspektiflerden Değerlendirilmesi, *Akademik Bakış Dergisi*, (64), 608-622.
- Altınköprü, H. (2004). *Cumhuriyet Döneminde Türk Müziğinde Çağdaşlaşma Çalışmaları ve Hasan Ferid Alnar*. (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Ay, B. (2018). *Tanburi Cemil Beyin Sözlü Eserlerinin Makamsal Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Aydoğdu G. ve Aydoğdu, T. (2008). *Kanun Metodu*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Aydoğdu G. ve Aydoğdu, T. (2005). *Kanun Metodu*. (1.Basım) Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.
- Bardakçı, M. (1986). *Maragalı Abdülkadir*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Bebek, E. (2011). *Kanun Sazında Belli Başlı Tekniklerin Eğitiminde Geleneksel Türk Sanat Müziğindeki Şarkı Formundaki Eserlerin Aranağmelerinin Kullanılabilirliği*. (Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Berkman E. (2007). *Kanun Çalmayı Otodidakt Yöntemle Öğrenmiş Beş Kanunçuların Görüş ve Yaklaşımları Bağlamında XX. Yüzyıl Kanun Sanatına Bakış*. (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Berkman, E. (2012). *Kanun Virtüözü, Besteci ve Eğitimci Haçatur Avetisyan (1926-1996) ve Kanun Çalgısı Özelinde Ermenistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetinde (1920-1991) Müziğin Dönüşümü*. (Sanatta Yeterlik). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Budak, O. A. (2000). *Türk Müziğinin Kökeni-Gelişimi*, Deneme, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Sanat-Müzik Eserleri Dizisi.
- Ertürk, D. (2019). *Halk Müziği İcralarında Kanun Taksimleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Kayseri.
- Gültekin Aydoğdu kimdir?, 31.05.2023, <https://www.milligazete.com.tr/haber/7577556/gultekin-aydogdu-kimdir>
- İhsan Özer, 31.05.2023, <http://www.ittmt.org/ittmt/ihsan-ozer/>
- Kamiloğlu, R. (2020). *Osmanlı Devletinde Türk Müziğine Katkıda Bulunan Bazı Ermeni Bestekar ve Kanun Sanatçıları*. *Journal of History School*, (47), 2862-2887.
- Kara, İ. (Ed.). (2019). *Saz ü Söz Arasında* (4). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karaduman, H. (2007). *Kanun Metodu* (1.Basım). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Karakaya, F. (2001). “Kanun” *İslam Ansiklopedisi*. Cilt: 24, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Karakaya, O. (2012). *Kanun Metodu*, Konya: Aybil Yayınları.
- Karataş, Ö. S. (2020). *Beste ve Güftesi Zeki Arif Ataerkin'e Ait Suzinak Makamındaki Eserlerin Prozodi Analizi*, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*, 8, 171-189.
- Kaygısız, M. (2018). *Türklerde Müzik*. 2. İstanbul: Kategori Yayıncılık.
- Klasik Türk Müziğine Katkı Sağlayan Ermeni Bestekarlar*, 31.05.2023, <https://www.fikriyat.com/galeri/muzik/klasik-turk-muzigine-katki-saglayan-ermeni-bestekrlar/13>
- Koşar, B. (2019). *Türk Müsîkîsi'nde Hafız Osman Dede*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Köksal, Ş. (1999). *Kanun (Tarihçesi-Yapımı- Mandal Sistemi)*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Körükçü, Ç. (1998). *Türk Sanat Müziği*, Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık: İstanbul.
- Kutluğ, Y. F. (2000). *Türk Musikisinde Makamlar*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Mehmet Güntekin, 31.05.2023, http://www.tmv.org.tr/index.php/tr/?option=com_content&view=article&id=154:mehmet-untekin&catid=2:uncategorised&Itemid=114
- Necdet Varol, 31.05.2023, <https://www.mehmetgezer.com/necdet-varol.html>
- Oğul, M. (2020). *Mahmut Oğul Kimdir?* <http://www.mahmutogul.com/Resume.aspx> (Erişim Tarihi: 31.05.2023).
- Ögel, B. (1987). *Türk Kültür Tarihine Giriş*, (Cilt 9), Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları Başbakanlık Basımevi.
- Özalp, M. N. (2000). *Türk Mûsikî Tarihi 1*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Özalp, M. N. (2000). *Türk Mûsikî Tarihi 2*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Öztuna, Y. (1987). *Türk Mûsikîsi Teknik ve Tarihi*. İstanbul: Kent Basımevi.
- Öztuna, Y. (1990). *Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Resim 1. Kanun Enstrümanı. [https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanun_\(%C3%A7alg%C4%B1\)#/media/Dosya:79-tone_Kanun_on_the_couch.jpg](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kanun_(%C3%A7alg%C4%B1)#/media/Dosya:79-tone_Kanun_on_the_couch.jpg) (Erişim Tarihi: 02.06.2023)
- Say, A. (1997). *Müzik Tarihi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Songur, S. (1999). *Ermeni Asıllı Bestekar ve İcracılarımızın Hayatları Musikimizdeki Yeri ve Etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Sözer, V. (1996). *Müzik Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Şahin, H. (2022). *Cüneyt Kosal'ın Kanun Taksimlerinin Teknik Açından Analizi Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Şef Kayhan Şentin vefat etti, 31.05.2023, <http://arsiv.ntv.com.tr/news/19559.asp>
- Tanrıkorur, C. (2011). *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*. Dergâh Yayınları: İstanbul.
- Tanrıkorur, C. (2019). *Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi*. 5. Dergâh Yayınları: İstanbul.
- Tarık Kip, 31.05.2023, <https://www.salihbora.com/sanatcilarimiz/saz-sanatcilarimiz/tarik-kip/>
- Tuğyan, K. T. (2007). *Bestekar Osmanlı Padişahları ve Dönemlerinin Musiki Anlayışı*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Uçan, A. (2000). *Geçmişten Günümüze Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Vural, F. G. Vural, T. (Ed.) (2019). *Türk Mûsikî Atlası (Cilt 4)*. Ankara: Yeni Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi.
- Yaman B. G. (2007). *Türk Müziğinin Devirleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yazar, T. U. (2020) *Musul İstanbul Bağdat Arasında Bir Müzik Köprüsü Musullu Hafız Osman*, Uluslararası Sanat Tasarım ve Eğitim Dergisi, (3), 18-33.
- Yavuz Akalın, İzmir, Görüşme tarihi: 13.02.2022
- Yavuz Akalın Arşivi Ses Kaydı, Teslim alma tarihi: 09.03.2022
- Çalışmada yer alan fotoğraflar Yavuz Akalın, Zihni Altunlu ve Ümit Tahmaz'ın arşivlerinden alınmıştır.
- Yener, S. (2020). *Sadettin Öktenay (1930-1989)*. <http://musikiklavuzu.net/?/blog/bestekarlar/sadettin-oktenay-1930-1989> (Erişim Tarihi: 31.05.2023).

EKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Ek 1: Erhan Akalın (12 yaşında)	105
Ek 2: Erhan Akalın (20'li yaşlarında).....	106
Ek 3: Ahmet Akalın (63 yaşında).....	107
Ek 4: Erhan Akalın'ın askerlik hatırası.	108
Ek 5: Erhan Akalın ve baba Ahmet Akalın'dan bir hatıra.	108
Ek 6: Erhan Akalın'ın Aile Fotoğrafi.	109
Ek 7: Erhan Akalın ve oğlu Yavuz Akalın mimarlık bürosunda.....	110
Ek 8: Erhan Akalın Konser Çalışmasında Kanun Çalarken.....	111
Ek 9: Mûsikî Heyeti'nin Kütahya'da Gerçekleştirdiği Bir Konsere Ait El Afişi.....	111
Ek 10: Mûsikî Heyeti'nin Kütahya'da Gerçekleştirdiği Bir Konsere Ait El Afişi.....	112
Ek 11: Erhan Akalın, İcra Ederken.....	112
Ek 12: Erhan Akalın, Konser Sırasında.....	113
Ek 13: 1980 yılında Eskişehir Kültür Müdürlüğünce gerçekleştirilen Yunus Emre Beste Yarışmasında Erhan Akalın'a Verilen Birincilik Plaketi.....	113
Ek 14: Erhan Akalın oğlu Yavuz Akalın ile.....	114
Ek 15: Erhan Akalın.	111
Ek 16: Erhan Akalın'ın Kabrini Ziyaretimiz.	115
Ek 17: Görüşme Formu.	116
Ek 18: Etik Kurul İzin Formu.....	118

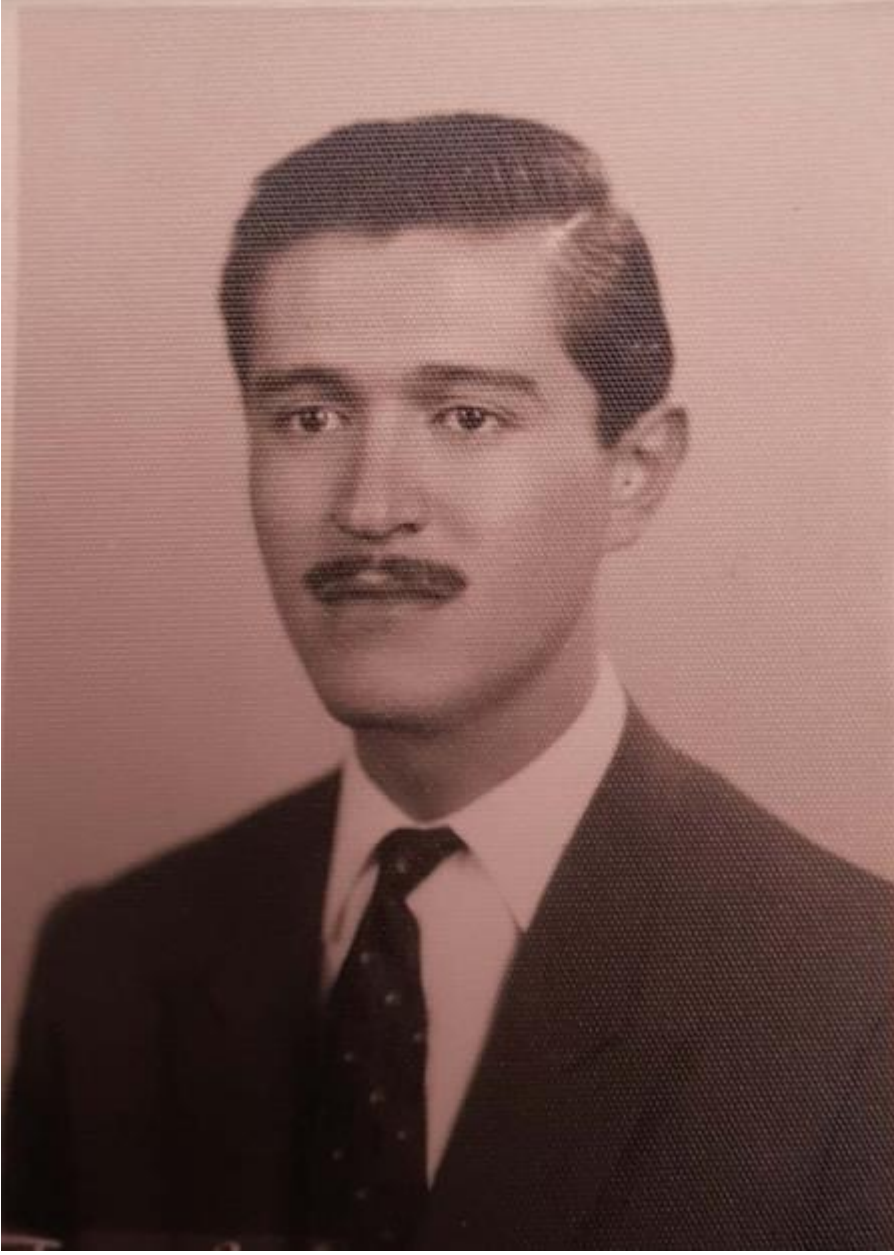

Ek 1: Erhan Akalın (12 yaşında)

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 2: Erhan Akalın (20'li yaşlarında)

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 3: Ahmet Akalın (63 yaşında)

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 4: Erhan Akalın'ın askerlik hatırası.

Soldan sağa: Ahmet Akalın, Erhan Akalın.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 5: Erhan Akalın ve baba Ahmet Akalın'dan bir hatıra.

Soldan sağa Erhan Akalın ve Ahmet Akalın.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 6: Erhan Akalın'ın Aile Fotoğrafi.

Soldan sağıa Erhan Akalın'ın abisi Ömer Akalın, Baba Ahmet Akalın, Erhan Akalın,
Anne Kadriye Akalın,

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 7: Erhan Akalın ve oğlu Yavuz Akalın mimarlık bürosunda.

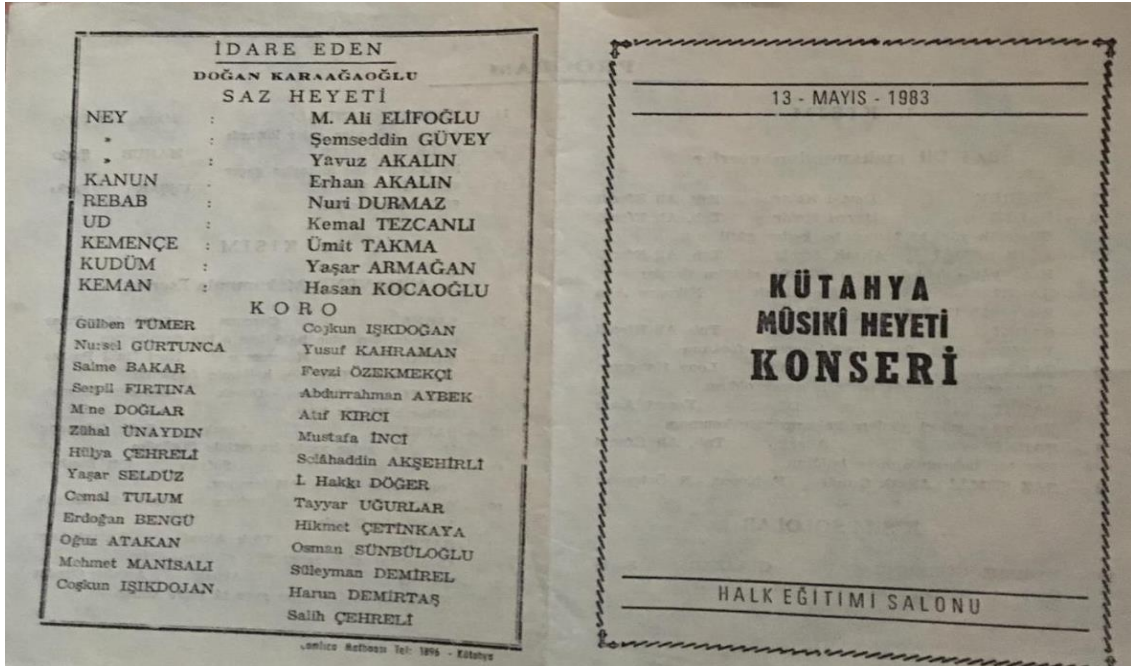
Soldan sağa Yavuz Akalın, Erhan Akalın.
Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 8: Erhan Akalın Konser Çalışmasında Kanun Çalarken.

Soldan sağa Erhan Akalın, ?, Ömer Akalın.
Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 9: Mûsikî Heyeti'nin Kütahya'da Gerçekleştirdiği Bir Konsere Ait El Afışı.

Kaynak: Ümit Tahmaz'ın arşivinden alınmıştır. (20.01.2022)

Ek 10: Mûsikî Heyeti'nin Kütahya'da Gerçekleştirdiği Bir Konsere Ait El Afîşi.

PROGRAM			
1. KISIM			
Sûz-i Dil makamından eserler			
1 — PEŞREV	Devr-i Kebir	Tnb. Ali Efendi	
2 — BESTE	Devr-i Kebir	Tnb. Ali Efendi	
Bilmedik yâri ki bizden bu kadar gâfil imiş.			
3 — AĞIR SEMÂİ	Aksak Semâî	Tnb. Ali Efendi	
Kanı yâd-ı lebinle hûn-i dil nûş ettiğim demler			
4 — ŞARKI	Ağır Aksak	Nikoğos Ağa	
Bir nigâh ile beni ey dil rûbâ			
5 — ŞARKI	Evfer	Tnb. Ali Efendi	
Yandıkça oldu sûzan kalb-i şerer - feşânım			
6 — ŞARKI	Curcuna	Leon Hancıyan	
Cânâ gâm-ı aşkınla perişan gezet oldum.			
7 — ŞARKI	Düyek	Yesari Asım	
Yüz yıl o güzel gözlere baksam yine konmam			
8 — ŞARKI	Aksak	Tnb. Ali Efendi	
Her bir bakışında neşe buldum.			
9 — SAZ SEMÂİ	Aksak Semâî	F. Kopuz - S. Öztoprak	
2. KISIM SOLOLAR			
10 — NURSEL GÜRTUNCA	GÜLİZAR	Şarkı	
Dertli ne ağlayıp geçersin burda			
11 — MEHMED MANİSALİ	Hicaz	Şarkı	
Akşam erdi yine sular karardı			
12 — GÜLEEN TÜMER	MAHUR	Şarkı	
Ne doğan güne hükümüm geçer			
13 — ERDOĞAN BENGÜ	UŞŞAK	Şarkı	
Söyle sevgili söyle.			
3. KISIM			
NİHAVEND Makamında Eserler			
14 — ŞARKI	Curcuna	Selâhaddin Pınar	
Goçti ömrüm yine hâlâ ben o bin dert ileyim			
15 — ŞARKI	Müsemmen	Nuri Halli Poyraz	
Sorma bana söylemem kalbimin feryadını			
16 — ŞARKI	Curcuna - Düyek	Sadeddin Kaynak	
Bahar bitti güz bitti			
17 — ŞARKI	Aksak	Şefik Gürmeriç	
Haftalar, aylar varki hasretinle üzgünüm			
18 — ŞARKI	Sofyan	Udi İbrahim	
Semâlardan güneş hâlâ inmiyor.			
19 — ŞARKI	Sofyan	Sadeddin Kaynak	
Menekselendi sular			
20 — ŞARKI	Türk Aksağı	Yesari Asım	
Çamlarda safak rengi gibi gönlüme aktın			
21 — ŞARKI	Aksak	Artaki Candar	
Koklasam saçlarını bu gece tâ fecre kadar			

Kaynak: Ümit Tahmaz'ın arşivinden alınmıştır. (20.01.2022)

Ek 11: Erhan Akalın, İcra Ederken.

Zehra Serbest ve Erhan Akalın.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 12: Erhan Akalın, Konser Sırasında.

Zehra Serbest ve Erhan Akalın.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 13: 1980 yılında Eskişehir Kültür Müdürlüğüne gerçekleştirilen Yunus Emre Beste Yarışmasında Erhan Akalın'a Verilen Birincilik Plaketi.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 14: Erhan Akalın oğlu Yavuz Akalın ile.

Soldan sağa Erhan Akalın ve Yavuz Akalın.

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 15: Erhan Akalın.

Erhan Akalın

Kaynak: Yavuz Akalın'ın arşivinden alınmıştır. (17.03.2022)

Ek 16: Erhan Akalın'ın Kabrini Ziyaretimiz.

Kanuni Erhan Akalın'ın kabrini 10.04.2022 tarihli ziyaretimizden.
(Ataberk Çingirt)

Ek 17: Görüşme Formu.

- 1- Erhan Akalın ile ne zaman tanıştınız?
- 2- Erhan Akalın ile nasıl tanıştınız?
- 3- Erhan Akalın'ın beraber icra yapmaktan keyif aldığı arkadaşları kimlerdi?
- 4- Erhan Akalın'ın icrası mı yoksa öğreticiliği mi daha güçlüydü?
- 5- Erhan Akalın'ın hayatı ve müzik kültürüne olan katkıları ile ilgili video, ses kaydı veya fotoğrafları var mı? Paylaşabilir misiniz?
- 6- Erhan Akalın'ın gelişiminde etkili olan bir olay var mı?
- 7- Erhan Akalın ile beraber katıldığınız konserler oldu mu? Tarih ve Konser ismini paylaşabilir misiniz?
- 8- Erhan Akalın'ın enstrüman yapıcılığı gibi yönleri var mıydı?
- 9- Erhan Akalın'ın piyasa müziğine, sanat müziğine ve batı müziğine olan tavrı nasıldı?
- 10- Erhan Akalın Türk halk müziği dinler miydi? Dinliyorsa özellikle dinlediği kişiler kimlerdi?
- 11- Erhan Akalın'ın Türk Müziğine hizmet etmek için yapmaya başladığı fakat gerçekleştiremediği planları var mıydı?
- 12- Erhan Akalın'ın geçmiş ve günümüzde beğenerek dinlediği sanatçılar kimlerdi?
- 13- Erhan Akalın, Kütahya'da ne sanat kültürüne katkıda bulunmak için gibi faaliyetler yapıyordu?
- 14- Erhan Akalın'ın katıldığı gezekler var mıydı, bilgi verebilir misiniz?
- 15- Varsa ne tür gezeklere katılırdı ve müzikal olarak içeriğinde neler vardı, Erhan Akalın bunlara icracı olarak katılır mıydı?
- 16- Erhan Akalın'ın katıldığı gezekler var mıydı, bilgi verebilir misiniz?
- 17- Varsa ne tür gezeklere katılırdı ve müzikal olarak içeriğinde neler vardı, Erhan Akalın bunlara icracı olarak katılır mıydı?
- 18- Erhan Akalın feyz aldığı sanatçılar, ustalar var mıydı?

19- Erhan Akalın mzk üzerinden para kazanıyor muydu? Müziği para kazanmak amacıyla mı yapıyordu? Yoksa daha çok manevi amaçlar ve kültüre hizmet etmeyi mi önemsiyordu?

20- Erhan Akalın'a göre iyi ve güzel mzk demek ne anlama geliyor. Bir müziği kaliteli yapan unsurlar nelerdir?

21- Erhan Akalın TRT kurumunun mzk anlayışı hakkında ne düşünürdü?

22- Sorular dışında Erhan Akalın ile ilgili paylaşmak istediğiniz bir anı vs. var mı?

Ek 18: Etik Kurul İzin Formu

Evrak Tarih ve Sayısı: 21.12.2021-67190

T.C. AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARLARI	
TOPLANTI SAYISI:13	KARAR TARİHİ: 17.12.2021
KARAR 2021/390	
<p>Üniversitemiz Devlet Konservatuarı öğretim elemanı Doç. Dr. Çağhan ADAR tarafından yürütülen (Diğer Araştırmacılar: Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencisi Ataberk ÇİNGİRT), "Kanuni Erhan Akalın'ın Hayatı ve Türk Müzik Kültürüne Katkıları" başlıklı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılacak veri toplama araçlarının, etik açıdan sakıncalı olmadığına, katılanların oy birliği ile karar verildi.</p>	
ASLI GİBİDİR	
e-imzalıdır Prof. Dr. İsa SAĞBAŞ Sosyal ve Beşeri Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Başkanı	

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak Doğrulaması <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5381&eD=BSV5RTD44S&eS=67190> adresinde